

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

Ελένη Λέντζα-Σιαμανή

Συμμετρία και ασυμμετρία στη φραστική δομή της ελληνικής

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΥΨΩΣΗΣ ΤΟΥ ΔΕΞΙΟΥ ΚΟΜΒΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΘΗΝΑ 2017

Ελένη Λέντζα-Σιαμανή

Συμμετρία και ασυμμετρία στη φραστική δομή της ελληνικής

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΥΨΩΣΗΣ ΤΟΥ ΔΕΞΙΟΥ ΚΟΜΒΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΟΠΤΗΣ: Βασίλειος Σπυρόπουλος

**ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Σπυριδούλα Βαρλοκώστα
Γεώργιος Μαρκόπουλος**

ΑΘΗΝΑ 2017

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα	i
Κατάλογος πινάκων	ii
1 Εισαγωγή	1
2 Πολυκυριαρχία και φραστική δομή	3
2.1 Εισαγωγή	3
2.2 Οι πολυκυριαρχικές δομές	3
2.2.1 Εξελίξεις στη φραστική δομή	5
2.2.2 Στάδιο 2ο: η θεωρία του Χ-τονούμενου	7
2.2.3 Στάδιο 3ο: Γυμνή Φραστική Δομή	10
2.2.4 Παραγωγή των ΠΚ δομών	13
2.2.5 Γραμμικοποίηση (Linearization) των ΠΚ δομών.	14
2.2.6 Διάγνωση της ΠΚ	18
3 Η Ανύψωση του Δεξιού Κόμβου στην ελληνική	22
3.1 Ανύψωση του Δεξιού κόμβου: ορισμός και ανάλυση	22
3.1.1 Ανύψωση του Δεξιού Κόμβου: περιγραφή του φαινομένου	22
3.1.2 Ερμηνεία του φαινομένου	25
3.1.3 In-situ ή ex-situ ανάλυση;	27
3.2 Πολυκυριαρχία ή έλλειψη;	38
3.2.1 Επιχειρήματα υπέρ της έλλειψης	38
3.2.2 Επιχειρήματα εναντίον της έλλειψης	46
3.2.3 Δύο ακόμα επιχειρήματα κατά της έλλειψης	48
3.2.4 Επιχειρήματα υπέρ της ΠΚ	48
3.3 Υβριδικές αναλύσεις: η ανάλυση των Barros & Vicente (2011α, 2011β)	57
4 Συμπεράσματα	60

Παράρτημα	63
Δομές Κοινού Προσδιοριστή	63
Δεδομένα από την ελληνική	63
Ανάλυση	64
Παραγωγή της δομής	65
Συμπεράσματα	68
Βιβλιογραφία	69

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας συντομογραφιών	iii
----------------------------------	-----

Πίνακας συντομογραφιών

ΑΔΚ Ανύψωση του δεξιού κόμβου

ΑΓΑ Αξίωμα γραμμικής αντιστοιχίας

ΑΟ Αλλαγή σχήματος

ΑΣ Αθροιστική συμφωνία

ΑΤΒ Across-the-board

ΑΤΒ ερωτήσεις Across-the-board ερωτήσεις

ΓΦΔ Γυμνή φραστική δομή

ΔΚ Δεξιός κόμβος

ΔΚΠ Δομές κοινού προσδιοριστή

ΚΦΔ Κανόνες φραστικής δομής

ΠΔΑ Περιορισμός του δεξιού άκρου

ΠΚ Πολυκυριαρχία

ΠΚ δομή Πολυκυριαρχική δομή

ΣΜ Συνδεόμενα μέρη

Κεφάλαιο 1

Εισαγωγή

Στην παρούσα εργασία θα εξετάσω την *πολυκυριαρχία*¹ (*multidominance*) (στο εξής ΠΚ), ως διαφορετικό τρόπο κατασκευής της φραστικής δομής, όπως αυτή αναδεικνύεται μέσα από το πολυδιάστατο φαινόμενο της *Ανύψωσης του Δεξιού Κόμβου* (στο εξής ΑΔΚ) (1).

(1) Ο Γιάννης καθάρισε _ και η Μαρία έψησε _ **το κοτόπουλο**.

Στο παράδειγμα (1) έχουμε σοβαρές ενδείξεις να πιστεύουμε ότι η ΟΦ (*το κοτόπουλο*) κυριαρχείται ταυτόχρονα από δύο ΡΦ (*καθάρισε_ & έψησε_*). Θεωρούμε επομένως ότι το (1) αποτελεί μία *πολυκυριαρχική δομή*, δηλαδή μία δομή που περιέχει τουλάχιστον έναν κόμβο με περισσότερες της μίας μητέρες κόμβους.

Οι στόχοι της παρούσας εργασίας είναι πολλαπλοί. Πρώτον, επιδιώκω να εντάξω στη μελέτη της γλώσσας τη συμμετρία. Ο αποκλεισμός της συμμετρίας από τη σύνταξη προκαλεί έκπληξη από μία βιολογολογική οπτική (Chomsky 2005, Boeckx & Piattelli-Palmarini 2005, Jenkins 2000, Fujita & Boeckx 2016, μεταξύ άλλων), η οποία στοχεύει στην ένταξη της γλωσσολογίας στο φάσμα των φυσικών επιστημών, δεδομένου ότι η συμμετρία αποτελεί τη νόρμα στα φυσικά φαινόμενα, ενώ η ασυμμετρία είναι εκείνη που χρήζει ερμηνείας (Citko 2011). Στην παρούσα εργασία εξετάζω συμμετρικές όψεις ενός θεμελιώδους συντακτικού μηχανισμού, του μηχανισμού της *Συγχώνευσης* (*Merge*), ο οποίος είναι υπεύθυνος για την κατασκευή της φραστικής δομής, αλλά και βασικών ιδιοτήτων της όπως η *επαναδρομή* (*recursion*) (Chomsky 1965). Η καθιερωμένη μινιμαλιστική υπόθεση είναι ότι οι δομές που δημιουργούνται από τη Συγχώνευση είναι ασυμμετρικές, διότι μόνο τέτοιες δομές μπορούν να *γραμμικοποιηθούν* (*linearized*).

¹Ο όρος *πολυκυριαρχία* αναφέρεται στην ιδιότητα μίας δομής να επιτρέπει την ανάπτυξη διφυών δομικών σχέσεων σε περισσότερα του ενός επίπεδα. Οι διαστάσεις δεν περιορίζονται σε δύο (ιεραρχική και γραμμική), αλλά υπάρχει η δυνατότητα κατασκευής πολυπλοκότερων δομών.

Στην πραγματικότητα, όπως θα δούμε στη συνέχεια, η Συγχώνευση μπορεί να δημιουργήσει τόσο ασυμμετρικές όσο και συμμετρικές δομές.

Δεύτερος στόχος της εργασίας είναι η περιγραφή και η ερμηνεία των ιδιοτήτων της δομής ΑΔΚ, η ανάλυση της οποίας φαίνεται να απουσιάζει από την ελληνική βιβλιογραφία. Ο λόγος που χρησιμοποιώ την ΑΔΚ ως εμπειρικό φαινόμενο είναι πολλαπλός. Πρώτον, το φαινόμενο δεν έχει ποτέ προηγουμένως αναλυθεί σε σχέση με την ελληνική. Δεύτερον, πρόκειται για δομή με μεγάλη θεωρητική σημασία αφενός γιατί αποτελεί το κατεξοχήν εμπειρικό δεδομένο που αποτέλεσε την αφορμή αναζήτησης ενός εναλλακτικού τρόπου κατασκευής δομών, αφετέρου γιατί αποτελεί πεδίο δοκιμής για κυρίαρχες αναλύσεις που αφορούν την εκτόπιση στοιχείων, όπως είναι η μετακίνηση και η έλλειψη.

Η δομή της εργασίας έχει ως εξής: Στο πρώτο κεφάλαιο θα ασχοληθώ με το φαινόμενο της πολυκυριαρχίας. Στο δεύτερο κεφάλαιο θα περιγράψω το φαινόμενο της Ανύψωσης Δεξιού Κόμβου και θα προσπαθήσω να δείξω τους λόγους για τους οποίους η δομή αυτή αναλύεται καλύτερα βάσει της πολυκυριαρχίας. Το τελευταίο κεφάλαιο συνοψίζει τα συμπεράσματα της παρούσας εργασίας.

Κεφάλαιο 2

Πολυκυριαρχία και φραστική δομή

2.1 Εισαγωγή

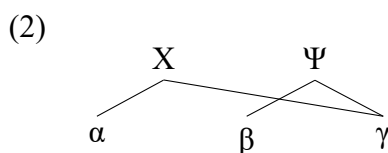
Tyger Tyger, burning bright,
In the forests of the night;
What immortal hand or eye,
Could frame thy fearful symmetry?

William Blake

Στο κεφάλαιο θα παρουσιάσω την έννοια της *πολυκυριαρχίας* (*multidominance*) ως μία μορφή συμμετρίας στη φραστική δομή και τον εναλλακτικό τρόπο με τον οποίο κατασκευάζονται οι ΠΚ δομές.

2.2 Οι πολυκυριαρχικές δομές

Η ΠΚ δομή είναι μία δομή που περιλαμβάνει έναν τουλάχιστο κόμβο με περισσότερες του ενός μητέρες-κόμβους^{1,2}. Πρόκειται για ένα πολύ συγκεκριμένο είδος συμμετρικής δομής που δημιουργείται όπως θα δούμε παρακάτω από το μηχανισμό της *Συγχώνευσης* (*Merge*) (2).

¹ Αν ένας κόμβος A κυριαρχεί άμεσα έναν κόμβο B, τότε το A είναι μητέρα-κόμβος του B

² Άμεση κυριαρχία (*immediate dominance*): Ένας κόμβος A κυριαρχεί άμεσα έναν κόμβο B, αν το A κυριαρχεί το B και δεν υπάρχει κανένας κόμβος Γ τέτοιος ώστε το A να κυριαρχεί το Γ και το Γ το B.

Η συμμετρία στο (2) έγκειται στο εξής: Ο κόμβος γ βρίσκεται σε συμμετρική σχέση δομικής επιβολής σε σχέση με δύο άλλους κόμβους, τον α και τον β . Η ένταξη των δομών αυτών στο ρεπερτόριο των προϊόντων που προκύπτουν από το μηχανισμό της Συγχώνευσης είναι σημαντική διότι με αυτόν τον τρόπο περικλείεται στη μελέτη της φραστικής δομής η θεμελιώδης έννοια της συμμετρίας.

Η ιδέα των ΠΚ δομών δεν είναι σε καμία περίπτωση καινούργια στη γενετική γραμματική. Οι ΠΚ αναλύσεις διακρίνονται σε προ-μινιμαλιστικές (Goodall 1987, McCawley 1988 Blevins 1990) και μετά-μινιμαλιστικές (Citko 2005, Citko 2011a, Gračanin Yuksek 2007, Van Riemsdijk 2000, Van Riemsdijk 2006, van Riemsdijk 2006 & de Vries 2005, de Vries 2009, de Vries 2012, de Vries 2013). Κοινό σημείο εκκίνησης όλων των παραπάνω αναλύσεων είναι η διαίσθηση ότι ένα στοιχείο μοιράζεται μεταξύ δύο κόμβων, καταλαμβάνει δύο θέσεις στο δέντρο ταυτόχρονα ή υπάρχει σε δύο διαστάσεις την ίδια στιγμή.

Σε γενικές γραμμές, οι ΠΚ θεωρούνται αμφιλεγόμενες, διότι παραβιάζουν εδραιωμένες αρχές της γενετικής γραμματικής όπως η *Αρχή της Μοναδικής Μητέρας* (*Single Mother Condition*) (Sampson 1975) και η *Αρχή του μη Εμπλέκειν* (*Non-Tangling Condition*) (Wall 1972).

(3) α'. *Αρχή της Μοναδικής Μητέρας* (*Single Mother Condition*) Κάθε κόμβος του δέντρου πρέπει να έχει μία και μοναδική μητέρα.

β'. *Αρχή του μη Εμπλέκειν* (*Non-Tangling Condition*) Αν ο κόμβος χ προηγείται του κόμβου ψ , οι απόγονοι του χ προηγούνται των απογόνων του ψ (Wall 1972³).

Πράγματι, κάθε δομή που θεωρείται ΠΚ αναπαρίσταται με ένα δέντρο συντακτικής ανάλυσης (*parse tree*), όπου οι παραπάνω αρχές δεν ικανοποιούνται. Η αλήθεια είναι όμως ότι οι παραπάνω αρχές δεν είναι παρά αξιώματα τα οποία έχουμε τη δυνατότητα να απορρίψουμε με την προϋπόθεση ότι το αποτέλεσμα θα είναι εσωτερικά συνεπές⁴. Το Μινιμαλιστικό Πρόγραμμα, το οποίο χαρακτηρίζεται από μία επιπλέον αναθεώρηση της φραστικής δομής, αποτέλεσε την αφορμή για να τεθεί εκ νέου το ζήτημα του ποιοι τελικά είναι οι περιορισμοί στην κατασκευή φράσεων.

³ Για κάθε κόμβο χ και ψ , αν το χ προηγείται του ψ , τότε όλοι οι κόμβοι που κυριαρχούνται από το χ προηγούνται όλων των κόμβων που κυριαρχούνται από το ψ (Wall 1972: 148).

⁴ Η απαγόρευση ενάντια στο καθεστώς της πολλαπλής κυριαρχίας ενός συστατικού προέρχεται από τον McCawley (1968). Στο άρθρο αυτό ο McCawley όρισε μία σειρά από αρχές στις οποίες η σύνταξη έπρεπε να υπακούει, μεταξύ των οποίων ήταν και η *Αρχή της Μοναδικής Μητέρας*. Κατά τον McCawley όμως οι αρχές αυτές αποτελούν Αξιώματα που δεν προκύπτουν από προηγούμενους θεωρητικούς ή εμπειρικούς παράγοντες. Σε κάθε σύστημα, είμαστε ελεύθεροι να εξαλείψουμε αξιώματα με τον όρο το αποτέλεσμα να είναι εσωτερικά συνεπές (Vicente n.d.). Στην περίπτωση των συντακτικών δέντρων, ένα σύστημα χωρίς την *Αρχή της Μοναδικής Μητέρας* εξακολουθεί να είναι εσωτερικά συνεπές, επομένως μπορούμε να έχουμε πολυκυριαρχική σύνταξη.

Στην ενότητα που ακολουθεί θα προσπαθήσουμε να δείξουμε μέσα από μία σύντομη ανασκόπηση της ιστορίας της φραστικής δομής τα προβλήματα που καθόρισαν την εξέλιξη της γενετικής γραμματικής και τους λόγους που επιβάλλουν την αποδαιμονοποίηση των ΠΚ δομών και την ένταξη της πολυκυριαρχίας στους μηχανισμούς που ερμηνεύουν την εκτόπιση στοιχείων.

2.2.1 Εξελίξεις στη φραστική δομή

Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει μία σύντομη ανασκόπηση της εξέλιξης της φραστικής δομής (στο εξής ΦΔ) με σκοπό να αναδειχθούν τα βασικά προβλήματα που οδήγησαν στην εξέλιξη της θεωρίας και τα οποία προκύπτουν τόσο από θεωρητικά desiderata όσο και από εμπειρικά δεδομένα. Το φάσμα της εξέλιξης διακρίνεται σε τρία στάδια τα οποία είναι σε μεγάλο βαθμό συμβατικά και αντιπροσωπεύουν τις τρεις σημαντικότερες εξελίξεις στον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε την κατασκευή της φραστικής δομής.

Στάδιο 1ο: οι Κανόνες φραστικής δομής (ΚΦΔ)

Ο Chomsky (1957, 1965) προτείνει ότι η γραμματική πρέπει να διακρίνει μεταξύ των αρχών εκείνων που καθορίζουν τη δομή των προτάσεων σε μία δεδομένη γλώσσα και εκείνων που παράγουν τις διαφορετικές σειρές των όρων που υπάρχουν για τις προτάσεις σε αυτή τη γλώσσα. Οι πρώτοι είναι γνωστοί ως κανόνες φραστικής δομής, ενώ οι δεύτεροι ως μετασχηματισμοί. Ας πάρουμε για παράδειγμα τις προτάσεις στο (4):

- (4) α'. Ο Γιάννης αγόρασε ένα αυτοκίνητο τον περασμένο μήνα.
- β'. Τί αυτοκίνητο αγόρασε ο Γιάννης τον περασμένο μήνα;
- γ'. Το αυτοκίνητο αγοράστηκε τον περασμένο μήνα.

Κατά τον Chomsky οι τρεις αυτές προτάσεις έχουν την ίδια υποκείμενη δομή και η επιφανειακή δομή των (4β') και (4γ') προέρχεται από την υποκείμενη δομή του (4α'). Οι ΚΦΔ καθορίζουν την υποκείμενη δομή αυτών των τριών προτάσεων και οι μετασχηματισμοί της μετακίνησης ερωτηματικής αντωνυμίας και της παθητικοποίησης παράγουν τις προτάσεις στο (4β') και το (4γ') αντίστοιχα.

Οι ΚΦΔ όμως παρουσιάζουν τρία βασικά προβλήματα. Είναι πολύ ισχυροί, είναι πλεοναστικοί (*redundant*) και κατ'αξίωσιν (*stipulative*). Πρώτο βασικό μειονέκτημα των ΚΦΔ αποτελεί το γεγονός ότι είναι πολύ ισχυροί, τείνουν δηλαδή να υπερπαράγουν. Στην πρώιμη γενετική

γραμματική, υπήρχαν κανόνες χωρίς κεφαλή όπως ο $O\Phi \rightarrow \Pi'$ (ή $\Phi\Pi\text{προσδ} \rightarrow \Pi'$). Αυτό επέτρεπε τον εγκιβωτισμό προτάσεων σε θέσεις που διαφορετικά προορίζονταν για $O\Phi$.

- (5) α'. [_{OΦ} Loud noises] bother Andy.
β'. [_{OΦ} Η απραξία] ενοχλεί τη Μαρία.
γ'. [_{OΦ} [_{Π'} That categories are fuzzy]] bothers Andy.
δ'. [_{OΦ} [_{Π'} Το να μην κάνει τίποτα]] ενοχλεί τη Μαρία.

Παρά το γεγονός ότι τέτοιου είδους κανόνες έχουν εμπειρική βάση, φαίνεται να υπερ-παραγάγουν. Για παράδειγμα ο κανόνας $\Pi' \rightarrow O\Phi R\Phi$ παράγει προτάσεις όπως το (6), ο οποίος αποτυγχάνει να παραγάγει γραμματικό αποτέλεσμα για την ελληνική.

- (6) Γιάννης ενοχλεί Μαρία.

Επίσης, με αυτή τη λογική, τίποτα δεν εμποδίζει την ύπαρξη κανόνων όπως οι (7α') και (7β').

- (7) α'. $O\Phi \rightarrow P \text{ Επιθ}$
β'. $R\Phi \rightarrow \text{Επιθ}$

Δομές όμως που να αντιστοιχούν σε τέτοιους κανόνες δεν υπάρχουν στις φυσικές γλώσσες. Αντιθέτως μία φράση συγκεκριμένου τύπου (για παράδειγμα μία $R\Phi$) περιέχει ένα λεξικό στοιχείο αυτού του συγκεκριμένου τύπου (σε αυτή την περίπτωση ένα ρήμα). Με άλλα λόγια οι φράσεις έχουν ένα γραμματικό πυρήνα. Στην παραδοσιακή γραμματική, αυτός ο πυρήνας ονομάζεται κεφαλή, ένας όρος που έχει υιοθετηθεί από τους γενετικούς γραμματιστές. Η ιδιότητα αυτή των κανόνων φραστικής δομής ονομάζεται *ενδοκεντρικότητα*.

Δεύτερον, οι $K\Phi\Delta$ είναι *πλεοναστικοί* (*redundant*), αφού οι συνδυαστικές πληροφορίες που κωδικοποιούν είναι ήδη διαθέσιμες στις λεξικές καταχωρήσεις των λεξικών στοιχείων. Για παράδειγμα, ένα μεταβατικό ρήμα, όπως το *κόβω*, επιλέγει μία $O\Phi$ ως άμεσο αντικείμενο, ενώ ένα αμετάβατο ρήμα όχι. Εφόσον κάθε ρήμα πρέπει να κωδικοποιεί αν θα εμφανίζεται ή όχι με ένα άμεσο αντικείμενο $O\Phi$, φαίνεται ότι οι $K\Phi\Delta$ στερούνταν ερμηνευτικού ρόλου. Τέτοια πλεοναστικότητα παραβιάζει το (8), μία θεμελιώδη μεθοδολογική αρχή λιτότητας των επιστημών που είναι κοινώς γνωστή ως το *ζυγάρι του Όκαμ* (Russell 1924), η οποία ουσιαστικά συμπίπτει με αυτό που ονομάζουμε *Ασθενή Μινιμαλιστική Θέση* (Martin et al. 2000).

(8) Το ξυράφι του Όκαμ (Occam's Razor)

Entia non sunt multiplicanda praeter necessitatem.

Οι οντότητες δεν θα πρέπει να πολλαπλασιάζονται πέραν του απολύτως απαραίτητου.

Η αρχή αυτή εφαρμόζεται ευρέως στο πλαίσιο της γενετικής γραμματικής, μεγάλο μέρος της οποίας οδηγείται από την υπόθεση ότι η πλεοναστικότητα στη θεωρία δηλώνει αποτυχία κατανόησης και από την πεποίθηση ότι θα καταφέρουμε να κατανοήσουμε πολύ περισσότερα πράγματα, αν καταφέρουμε να εξαλείψουμε την πλεοναστικότητα.

Τρίτο πρόβλημα των ΚΦΔ είναι ότι είναι κατ' αξίωσιν (*stipulative*)⁵ διότι απλώς λένε ότι αυτό ή εκείνο είναι μητέρα εκείνου ή του άλλου. Δεν παρέχουν κατανόηση ή ερμηνεία σχετικά με τις σχέσεις κόμβων μητέρας-κόρης που κωδικοποιούν. Με άλλα λόγια οι ΚΦΔ, ενώ σε κάποιους τομείς είναι υπερβολικά ισχυροί, σε άλλους δεν είναι αρκετά ισχυροί, καθώς αποτυγχάνουν να συλλάβουν το κατάλληλο επίπεδο γενίκευσης

2.2.2 Στάδιο 2ο: η θεωρία του X-τονούμενου

Η θεωρία του X-τονούμενου (Chomsky 1970, Jackendoff 1977) αποτελεί ένα σημαντικό σταθμό εξέλιξης στον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε τη φραστική δομή. Η βασική λογική είναι ότι η γραμματική έγινε πιο περιοριστική, επιβάλλοντας μια σειρά περιορισμών στη μορφή που μπορούσαν να πάρουν οι ΚΦΔ.

Προκειμένου να αποφευχθούν οι πλεονασμοί, η φραστική δομή επαναπροσδιορίζεται ως προβολή της λεξικής πληροφορίας. Με τον τρόπο αυτό η θεωρία του X-τονούμενου έκανε ένα μεγάλο βήμα στην εξάλειψη των ΚΦΔ εγκαταλείποντας τη διάκριση μεταξύ ΚΦΔ και *λειτουργιών λεξικής εισαγωγής* (*lexical insertion operations*) ως πλεοναστική. Η θεωρία του X-τονούμενου προκρίνει ένα συντακτικό σχήμα που βασίζεται στο λεξικό του περιεχόμενο σε αντίθεση με τη γραμματική των ΚΦΔ που υπαγόρευε την παραγωγή της φραστικής δομής και στη συνέχεια το φιλτράρισμα των ακατάλληλων επιλογών μέσω της διαδικασίας της λεξικής εισαγωγής.

Το γεγονός ότι οι ΚΦΔ ήταν υπέρ το δέον ισχυροί (και γι' αυτό υπερπαραγωγικοί) οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό στο ότι ήταν (ή τουλάχιστον μπορούσαν να είναι) ακέφαλοι. Αποτελεί αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι σε κάθε γραμματική που βασίζεται σε ΚΦΔ υπάρχει τουλάχιστον

⁵Κατ' αξίωσιν (*stipulative*) ορισμός: ορισμός όπου καθορίζεται το πώς θα χρησιμοποιείται μία λέξη ως όρος στο μέλλον. Κυρίως χρησιμοποιείται για την εισαγωγή νέων όρων ή συμβόλων. Χαρακτηριστικό των ορισμών αυτών είναι ότι μπορούν να είναι αυθαίρετοι (Kelley 2014: 38, βλ. και Hurley 2014).

έναν κανόνα που είναι χωρίς κεφαλή ($\Pi \rightarrow O\Phi P\Phi$). Η λύση επήλθε με την αρχή της *ενδοκεντρικότητας* (Jackendoff 1977, Radford 1988). Κατά την αρχή αυτή η φράση φέρει την ίδια κατηγορία με την κεφαλή της.

$$(9) \quad X^n \rightarrow \dots X^m \dots (n \geq m) \text{ (Radford 1988)}^6$$

Τέλος, το πρόβλημα των ΚΦΔ να συλλάβουν το κατάλληλο επίπεδο γενίκευσης επιλύεται με τη δομική εκλέπτυνση που παρέχει στο σύστημα η θεωρία του X-τονούμενου, καθώς οι αποδείξεις για ενδιάμεσο επίπεδο βοήθησε στο να παρατηρηθούν ομοιότητες μεταξύ κατηγοριών με κριτήριο τα είδη των ΚΦΔ που επιτρέπονται.

Στο πλαίσιο της θεωρίας του X-τονούμενου άρχισε να διαμορφώνεται μία εικόνα σε σχέση με τις στοιχειώδεις ιδιότητες της φραστικής δομής.

Ιδιότητες της φραστικής δομής

Ενδοκεντρικότητα Η σημαντικότερη ιδιότητα της φραστικής δομής που παρέχεται από τη θεωρία του X-τονούμενου είναι η *ενδοκεντρικότητα*. Το γενικό σχήμα του X-τονούμενου ενσωματώνει την αρχή ότι κάθε κεφαλή προβάλλει μία φράση και ότι όλες οι φράσεις έχουν κεφαλές.

Διφυείς διακλαδώσεις Μία σημαντική ερώτηση που αφορά τη θεωρία του X-τονούμενου αφορά την κλαδική φύση των φραστικών προβολών. Πιο συγκεκριμένα, είναι οι φραστικές δομές *διφυείς* (*binary*) (δηλαδή έχει κάθε μητέρα-κόμβος το μέγιστο δυο προβολές ή μπορούν επίσης να είναι τριφυείς κλπ (δηλαδή μπορεί κάθε μητέρα κόμβος να έχει πάνω από δύο κόρες);

Οι κανόνες στο (10)⁷ αποκαλύπτουν πως η φραστική δομή στο πλαίσιο του X-τονούμενου είναι διφυής.

$$(10) \quad \alpha'. \quad X\Phi \rightarrow (Y\Phi) X'$$

$$\beta'. \quad X' \rightarrow (Z\Phi) X'$$

$$\gamma'. \quad X' \rightarrow X' (Z\Phi)$$

$$\delta'. \quad X' \rightarrow X (\Psi\Phi)$$

⁶Οι τελείες αντιπροσωπεύουν άλλα συστατικά που μπορούν να εισαχθούν από τον κανόνα. Το X αποτελεί μεταβλητή κατηγορίας, ενώ ο εκθέτης αποτελεί μεταβλητή επιπέδου.

⁷ Αντί για τελείες (. . .), χρησιμοποιούμε τις μεταβλητές κατηγορίας YΦ, ZΦ και ΨΦ για να αντιπροσωπεύσουν τα προσδιοριστικά στοιχεία. Κατηγοριοποιούνται ως προαιρετικά, καθώς η φράση μπορεί να αποτελείται από μία κεφαλή χωρίς κανένα προσδιοριστικό στοιχείο.

Φαίνεται ότι τα επίπεδα της δομής λειτουργούν με ένα διφυή τρόπο. Αυτό σημαίνει ότι καθώς προσθέτουμε επίπεδα στη δομή, το νέο υλικό προστίθεται κατά ένα στοιχείο τη φορά στην υπάρχουσα δομή, δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο ένα δενροδιάγραμμα με διφυείς διακλαδώσεις.

Κατά τη Ρούσσου (2015), η αποδοχή τριφυών δομών (όπως ο $P\Phi \rightarrow P O\Phi \Pi\Phi$ σε δίπλωτα ρήματα) θα σήμαινε ότι θα μπορούσαμε να έχουμε παραπάνω από ένα συμπλήρωμα, άρα και ο κανόνας στο (11) θα πρέπει να προβλέπει ότι η θέση του συμπληρώματος μπορεί να καταλαμβάνεται από δύο (ή και παραπάνω φράσεις) και να έχει μια άλλη μορφή, όπως:

$$(11) \quad X' \rightarrow X (Z\Phi)^*, \text{ όπου } * \geq 0 \text{ (το συμπλήρωμα μπορεί να είναι } 0 \text{ ή μεγαλύτερο, δηλαδή } 1, 2, \text{ κ.λπ.).} \quad \text{(Ρούσσου 2015)}$$

Με αυτό τον φορμαλισμό, όμως, προβλέπουμε ότι μπορούμε να έχουμε έναν απεριόριστο αριθμό συμπληρωμάτων, κάτι το οποίο δεν ισχύει. Επομένως, για να είναι ο κανόνας μας περιοριστικός, θα πρέπει να περιορίζεται στις διφυείς (binary) δομές.⁸ Το ζήτημα των διφυών δομών επαναπροσδιορίζεται, όπως θα δούμε παρακάτω (2.2.3) στο πλαίσιο της Γυμνής Φραστικής Δομής (Uriagereka 2000).

Το καθεστώς της μοναδικής μητέρας (single motherhood) Μία ακόμα ιδιότητα της φραστικής δομής στις φυσικές γλώσσες είναι ότι τα συντακτικά συστατικά δεν κυριαρχούνται άμεσα από περισσότερα του ενός συστατικά. Δηλαδή τα συντακτικά συστατικά δεν έχουν πολλαπλές μητέρες. Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι δεν υπάρχει τίποτα περίεργο ή αφύσικο σε αυτές τις δομές ως δομές. Να σημειωθεί ότι είναι ενδοκεντρικές και με διφυείς διακλαδώσεις (Hornstein et al. 2005: 183).

Στο σημείο αυτό θέλω να κάνω μία σύντομη αλλά αναγκαία παρέκβαση, για να εξηγήσω πώς ακριβώς οι ΠΚ είναι διφυείς. Συγκεκριμένα, υιοθετώ την άποψη ερευνητών όπως ο Kracht (Kracht 2003) (βλ. και Karttunen & Kay 1985)⁹ κατά την οποία μία ΠΚ δομή είναι ένα διφυές δέντρο με επιπλέον σχέσεις άμεσης κυριαρχίας που έχει περιορισμένη κατανομή κατά τον ακόλουθο τρόπο: Όλοι οι γονείς των επιπλέον σχέσεων κυριαρχίας πρέπει να βρίσκονται στο μονοπάτι από τη ρίζα στο γονιό της σχέσης κυριαρχίας-βάσης (Hamm & Kerper 2008).

⁸ Αν και πολλές φορές η αντικατάσταση των δομών με πολλαπλές διακλαδώσεις από δομές με διφυείς διακλαδώσεις φαίνεται να υπαγορεύεται περισσότερο από τη θεωρία και λιγότερο από τα εμπειρικά δεδομένα, στην εργασία αυτή θα υιοθετήσω τον αποκλεισμό των μη διφυών δομών, αφού θεωρώ ότι οι ΠΚ είναι διφυείς

⁹ Βλ. και Hornstein (2005)

Θεωρία του X-τονούμενου: επεκτάσεις

Η θεωρία του X-τονούμενου προτάθηκε για να ερμηνεύσει δομικές ιδιότητες της γλώσσας, όπως η συστατικότητα, όχι όμως τη γραμμική σειρά η οποία καθοριζόταν από ξεχωριστό τομέα της γραμματικής που είχε να κάνει με την κατευθυντικότητα. Προκειμένου να εξηγήσει διαγλωσσικές διαφορές στη σειρά των όρων, είχε προταθεί η παράμετρος κεφαλής (γνωστή και ως παράμετρος κατευθυντικότητας) (Chomsky 1981).

Η παράμετρος κεφαλής όμως είχε προβλήματα. Για παράδειγμα, δεν μπορούσε να ερμηνεύσει τη σχετική σπανιότητα εκείνων των ρυθμίσεων της παραμέτρου κατά τις οποίες ο χαρακτηριστής εμφανίζεται στα δεξιά της κεφαλής και του συμπληρώματος. Επίσης, δεν έδινε ικανοποιητικές απαντήσεις στο πρόβλημα της μεικτής κεφαλής, αφού η πιθανότητα οι κατηγορίες σε μία δεδομένη γλώσσα να μπορούν να έχουν διαφορετικές ρυθμίσεις κεφαλής οδηγούσε σε υπεργενίκευση των πιθανών γλωσσικών τύπων. Τέλος, σε σχέση με τα προσαρτήματα, η ελεύθερη χρήση μεταξύ της δεξιάς και αριστερής προσάρτησης δεν προσέφερε ερμηνευτικά ικανοποιητική ανάλυση των παρατηρούμενων διαγλωσσικών διαφορών στη σειρά των όρων σε σχέση με τα προσαρτήματα.

Προκειμένου να λύσει προβλήματα όπως τα παραπάνω ο Kayne (1994) πρότεινε μία καινοτόμα θεωρία της φραστικής δομής με τη διατύπωση της υπόθεσης ότι υπάρχει μία και μόνο καθολική σειρά η οποία είναι η εξής: χαρακτηριστής > κεφαλή > συμπλήρωμα. Σε όλη την πορεία της γενετικής γραμματικής, είχε διατυπωθεί η υπόθεση ότι οι γλώσσες διαφέρουν στη δομή βάσης τους. Οι κανόνες φραστικής δομής κωδικοποιούσαν αυτές τις αντιθέσεις μεταξύ γλωσσών στη σειρά των όρων. Στην προ Kayne (1994) εποχή μία συνηθισμένη ανάλυση αυτής της ποικιλομορφίας δινόταν σε σχέση με την παράμετρο της κεφαλής. Ο Kayne υποστήριξε ότι η γραμμική και η ιεραρχική σειρά είναι πολύ πιο στενά συνδεδεμένες. Διατύπωσε την αρχή ότι η ιδιότητα της αντισυμμετρίας που χαρακτηρίζει τη γραμμικοποίηση κληρονομείται από την ιεραρχική δομή. Με πιο απλά λόγια, η ιεραρχική δομή αντανακλάται στην γραμμικοποίηση. Κατά τον Kayne, το *Αξίωμα γραμμικής αντιστοιχίας (ΑΓΑ)* (*Linear Correspondence Axiom*) (βλ. 2.2.5) είναι η βασική ιδιότητα της φραστικής δομής και οι θεωρητικές ιδιότητες του X-τονούμενου προκύπτουν από αυτήν.

2.2.3 Στάδιο 3ο: Γυμνή Φραστική Δομή

Ήδη από τις πρώιμες μινιμαλιστικές προσπάθειες θεωρήθηκε ότι η θεωρία του X-τονούμενου είναι ένας περιττός μηχανισμός που περιπλέκει τη γραμματική. Στο Μινιμαλιστικό Πρότυπο οι συντακτικές δομές κατασκευάζονται με έναν απλό αλγόριθμο συγχώνευσης το αποτέλεσμα

του οποίου ονομάζεται *Γυμνή Φραστική Δομή (Bare Phrase Structure)*. Επομένως, αντί να θεωρήσουμε ότι έχουμε μία θεωρία φραστικής δομής που αποτελεί έναν τομέα της Καθολικής Γραμματικής (το Χ-τονούμενο), η Γυμνή φραστική δομή (ΓΦΔ) υιοθετεί μία μινιμαλιστική προσέγγιση υιοθετώντας τα μόνα τα θεωρητικά εργαλεία που θεωρούνται απολύτως απαραίτητα.

Η ΓΦΔ αποτελείται από τη λειτουργία της Συγχώνευσης, που παίρνει ως εισαγόμενο δύο στοιχεία, α και β , και δίνει ως εξαγόμενο το μη γραμμικοποιημένο σύνολο $\{\alpha, \beta\}$.¹⁰ Η συγχώνευση παράγει δομές απευθείας από τα λεξικά στοιχεία. Είναι δηλαδή μια διαδικασία λεξικής εισαγωγής (lexical insertion) στη σύνταξη. Δεδομένου ότι μόνο λεξικά στοιχεία μπορούν να εισαχθούν, το αποτέλεσμα της συγχώνευσης μπορεί να περιλαμβάνει μόνο αυτά και τίποτα άλλο. Αυτό περιγράφεται στη λεγόμενη *Συνθήκη Εμπειρευκτικότητας (Inclusion Condition)* (Chomsky 1995).

(12) **Συνθήκη Εμπειρευκτικότητας (Inclusion Condition)** Η συντακτική δομή απαρτίζεται από χαρακτηριστικά που προέρχονται από τα λεξικά στοιχεία.

Τέλος, η Συγχώνευση είναι ο μηχανισμός που συνδέει τη σύνταξη με το λεξικό. Τα στοιχεία που βλέπει και επεξεργάζεται η σύνταξη εισέρχονται απευθείας από το λεξικό και είναι «γυμνά» από κατηγοριοποιήσεις, γι' αυτό αναφέρεται και ως *γυμνή φραστική δομή (bare phrase structure)*.

Η ΓΦΔ αποτέλεσε μία καλή αφορμή για να εξεταστούν εκ νέου οι βασικές ιδιότητες της φραστικής δομής. Σε αυτό το πλαίσιο, τα βασικά χαρακτηριστικά της Συγχώνευσης είναι τα εξής: πρώτον, κατασκευάζει δομές. Δεύτερον, δημιουργεί ιεραρχίες. Τρίτον, είναι μια διμερής σχέση (binary operation), χρειάζεται δηλαδή δύο στοιχεία. Τέταρτον, είναι μια συμμετρική σχέση, αφού μας δίνει ένα σύνολο και το αποτέλεσμά της μπορεί να είναι τόσο ασυμμετρικό όσο και συμμετρικό (και σε επίπεδο Συγχώνευσης και σε επίπεδο ονομασίας (*labeling*)).^{11,12}

¹⁰Η Συγχώνευση παίρνει δύο γλωσσικά τεμάχια X, Y και τα συνδυάζει με τον πιο απλούστερο δυνατό τρόπο. Πιο συγκεκριμένα, απλώς τα βάζει μαζί, χωρίς να προσδιορίζει σειρά μεταξύ τους ή να τα αλλάζει καθ' οιονδήποτε τρόπο.

¹¹Σύμφωνα με παραδοσιακότερες εκδοχές της Συγχώνευσης, το αποτέλεσμά της Συγχώνευσης είναι ασύμμετρο, αφού η ονομασία, η ταμπέλα ή διαφορετικά η ετικέτα (*label*) του συντακτικού αντικειμένου που προκύπτει βασίζεται στα χαρακτηριστικά της μίας κατηγορίας μόνο (Ρούσσου 2015). Έχει υποστηριχθεί όμως ότι η ονοματοθεσία ή αλλιώς η απόδοση ονομασίας (*labeling*) μπορεί να προκύπτει από τα χαρακτηριστικά και των δύο ή και καμίας από τις δύο κατηγορίες που συγχωνεύονται.

¹²Βέβαια, όπως θα δούμε και στη Συγχώνευση το τελικό αποτέλεσμα είναι όντως ασύμμετρο για λόγους γραμμικοποίησης.

Ένα από τα ζητήματα που τίθενται σε νέα βάση στο πλαίσιο του ΜΠ αφορά τις διφυείς δομές. Κάποιοι υπερασπίζονται την διφυϊκότητα με αξιωματικό τρόπο, όπως για παράδειγμα ο Chametzky (2000) ο οποίος μιλά για νωε-ιστική (noahistic) φύση της Συγχώνευσης. Το βασικότερο όμως επιχείρημα υπέρ των διφυών δομών κατά τον Uriagereka (2000) προέρχεται από την αποδοχή ότι οι φράσεις στην ανθρώπινη γλώσσα αποτελούν προϊόν της διάδρασης δύο μηχανισμών: της *Συγχώνευσης*, η οποία από μόνη της παράγει φράσεις με κεφαλές (όχι υποχρεωτικά διφυείς) και της *Γραμμικοποίησης*, η οποία ορίζεται ως η διαδικασία κατά την οποία η εσωτερική ιεραρχία των φράσεων που προκύπτει από τη Συγχώνευση γραμμικοποιείται σε ένα γραμμικό αντικείμενο που μπορεί να εκφραστεί στη Φωνητική Μορφή (Phonetic Form). Όπως αποδεικνύεται μόνο οι διφυείς διακλαδώσεις μπορούν να γραμμικοποιηθούν, δεδομένης της συγκεκριμένης διαδικασίας που η Καθολική Γραμματική προβλέπει για τη γραμμικοποίηση.

Πιο συγκεκριμένα, σε μία σχέση δομικής επιβολής (*command relation*^{13,14}), όπως ορίζεται από τον Uriagereka (2000: 224), προβάλλεται μόνο μία δομή, με αποτέλεσμα η άλλη δομή να είναι διαθέσιμη στο υπολογιστικό σύστημα, ορίζοντας μία μοναδική σχέση δομικής επιβολής που καθορίζει την γραμμικοποίηση. Αν είχαμε δυο ή περισσότερες δομές που δεν προβάλλονται και επομένως είναι διαθέσιμες στο υπολογιστικό σύστημα, δεν θα μπορούσαμε να ξέρουμε ποιά επιβάλλεται δομικά και επομένως προηγείται της άλλης. Θα είχαμε επομένως προβλήματα στη γραμμικοποίηση.

Σχετικά με τη συμμετρία στη Συγχώνευση, αυτή φαίνεται να συνδέεται με ένα σημαντικό ερώτημα που σχετίζεται με τη φραστική δομή και επανεξετάζεται στο πλαίσιο του Μινιμαλιστικού Προγράμματος και το οποίο αφορά τη διαστατικότητα της αναπαράστασης της συστατικής δομής. Οι δενδρικές αναπαραστάσεις των γλωσσικών εκφράσεων τυπικά έχουν δύο διαστάσεις: μία ιεραρχική διάσταση (σχέση ιεραρχίας) και μία γραμμική, οριζόντια διάσταση (σχέση προήγησης). Σε μία τέτοια τυπική δενδρική αναπαράσταση, ένας κόμβος κυριαρχείται τυπικά από μία και μόνο μητέρα-κόμβο. Έχει διατυπωθεί όμως η άποψη ότι για κάποιες γλωσσικές εκφράσεις ίσως πρέπει να χαλαρώσουμε αυτόν τον περιορισμό στην πολυκυριαρχία. Αυτές οι δομές τυπικά περιλαμβάνουν μία αναντιστοιχία μεταξύ της αναμενόμενης συντακτικής μορφής και της διαθέσιμης γραμμικής σειράς. Μία τέτοια δομή είναι η ΑΔΚ (13), όπου το άμεσο αντικείμενο ΟΦ *ποδόσφαιρο* φαίνεται να ανήκει και στο *αγαπά*, το μεταβατικό ρήμα του πρώτου

¹³ **Δομική Επιβολή (Command)** Όπου το α και το β είναι διαθέσιμα στο Υπολογιστικό Σύστημα, το α επιβάλλεται δομικά στο β αν και μόνο αν (i) το α δεν κυριαρχεί το β και (ii) η πρώτη κατηγορία που κυριαρχεί το α κυριαρχεί και το β.

¹⁴ Χρησιμοποιείται ο όρος του Langacker (1969) *command* αντί του όρου *c-command*, διότι ο Uriagereka αποδίδει στην έννοια της δομικής επιβολής διαφορετικό (λιγότερο τεχνικό) περιεχόμενο, βασιζόμενος στον όρο του Klima (1964) «σε δομική σχέση με» («in construction with»), ο οποίος όρος με τη σειρά του αποδίδει μία μεσαιωνική διαίσθηση για τις συντακτικές σχέσεις και εξαρτήσεις.

συστατικού, και το *μισεί*, το μεταβατικό ρήμα του δεύτερου συστατικού. Δηλαδή ένα συστατικό ικανοποιεί τους περιορισμούς υποκατηγοριοποίησης δυο διαφορετικών θέσεων στο συντακτικό δέντρο.

(13) Η Μαρία αγαπά _ ενώ ο Γιάννης μισεί _ το ποδόσφαιρο.

Βάσει των παραπάνω οι ΠΚ δομές δεν νοούνται ως μη διφυείς δομές, αλλά δομές με επιπλέον διάσταση.

Είδαμε επομένως ότι παρά το γεγονός ότι η ΠΚ προϋπάρχει του μινιμαλισμού, έχει αποκτήσει άλλη δυναμική στα πλαίσια του Μινιμαλιστικού Προγράμματος, το οποίο θέτει εκ νέου ερωτήματα σχετικά με την φύση της φραστικής δομής και τους τρόπους με τους οποίους κατασκευάζεται.

2.2.4 Παραγωγή των ΠΚ δομών

Παράλληλη Συγχώνευση: ένας εναλλακτικός τρόπος κατασκευής δομών

Όπως είδαμε προηγουμένως, η βασική λειτουργία κατασκευής δομών μέσα στο Μινιμαλιστικό Πρόγραμμα (Chomsky 1995) είναι η *Συγχώνευση*, μέσω της οποίας δύο συντακτικά αντικείμενα, τα X και Ψ , συνδυάζονται για να σχηματίσουν ένα νέο συντακτικό αντικείμενο, Z (*Εξωτερική Συγχώνευση*). Μπορούμε επίσης να επανασυγχωνεύσουμε ένα στοιχείο με ένα περιέχον στοιχείο (*Εσωτερική Συγχώνευση*). Ο τύπος αυτός Συγχώνευσης χρησιμοποιείται για να συλλάβει φαινόμενα μετακίνησης. Μέσα στο τρέχον Μινιμαλιστικό Πρότυπο, έχει παρατηρηθεί από την Citko (2005) ότι αν η Συγχώνευση είναι μία γενική λειτουργία κατασκευής δομών, πρέπει να εφαρμόζεται όχι μόνο μεταξύ διακριτών στοιχείων (*Εξωτερική Συγχώνευση*) ή ενός στοιχείου και ενός περιέχοντος στοιχείου (*Εσωτερική Συγχώνευση*), αλλά επίσης μεταξύ δομών. Η Citko ονομάζει αυτόν τον τύπο δομής *Παράλληλη Συγχώνευση*.

Ο μηχανισμός της Παράλληλης Συγχώνευσης προσομοιάζει με την Εξωτερική Συγχώνευση στο ότι παίρνει δύο διακριτά στοιχεία ως εισαγόμενο της. Επίσης, έχει κοινά γνωρίσματα με την Εσωτερική Συγχώνευση, καθώς συνδυάζει ένα στοιχείο με ένα υπο-κομμάτι του άλλου. Οι δομές Παράλληλης Συγχώνευσης είναι επομένως αποτέλεσμα μίας διαδικασίας δυο βημάτων που φαίνεται στο (14). Πρώτα, το α συγχωνεύεται με το γ και στη συνέχεια το β συγχωνεύεται με το γ . Ως αποτέλεσμα, το γ γίνεται ο άξονας που μοιράζεται μεταξύ α και β .

(14) α' . Συγχώνευσε το α και το γ , πρόβαλε το α

$$\alpha \quad \gamma \quad \rightarrow \quad \begin{array}{c} \alpha \\ \wedge \\ \alpha \quad \gamma \end{array}$$

β'. Συγχώνευσε το β και το γ, πρόβαλε το β

$$\begin{array}{c} \alpha \\ \wedge \\ \alpha \quad \gamma \end{array} \quad \beta \quad \rightarrow \quad \begin{array}{c} \alpha \quad \beta \\ \wedge \quad \triangle \\ \alpha \quad \beta \quad \gamma \end{array}$$

Το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας αποτελούν συμμετρικές ΠΚ δομές που γίνονται αντισυμμετρικές στην πορεία της παραγωγής. Με το πρόβλημα αυτό λύνονται τα προβλήματα γραμμικοποίησης (*linearization*) που αντιμετωπίζουν οι περισσότερες προτάσεις πολυκυριαρχίας. Ας δούμε με λίγο περισσότερη λεπτομέρεια τα προβλήματα γραμμικοποίησης.

2.2.5 Γραμμικοποίηση (Linearization) των ΠΚ δομών.

Στην ενότητα αυτή θα ασχοληθώ με το βασικότερο πρόβλημα των ΠΚ δομών, ήτοι τον τρόπο με τον οποίο χαρτογραφούνται σε γραμμικές ακολουθίες.

Θα υιοθετήσω κάποιες βασικές υποθέσεις της Citko (2011b) αναφορικά με τη σχέση συντακτικής δομής και γραμμικής ακολουθίας. Πρώτον, η γραμμικοποίηση δύο στοιχείων είναι μία σχέση που πρέπει να ικανοποιεί τις ακόλουθες τρεις συνθήκες:

(15) α'. Είναι μεταβατική ($\chi\Sigma\psi \ \& \ \psi\Sigma\omega \rightarrow \chi\Sigma\omega$)¹⁵

β'. Είναι ολική (για κάθε διακριτό χ, ψ , είτε $\chi\Sigma\psi$ είτε $\psi\Sigma\chi$)

γ'. Είναι αντισυμμετρική (όποτε $(\chi, \psi) \in \Sigma$ και τα χ και ψ είναι διαφορετικά, τότε $(\chi, \psi) \notin \Sigma$)

Δεύτερον, η γραμμικοποίηση των συντακτικών δομών υπακούει στο *Αξίωμα Γραμμικής Αντιστοιχίας (Linear Correspondence Axiom)* (στο εξής ΑΓΑ) του Kayne (1994), που αντλεί την γραμμική προτεραιότητα από την αυστηρή ασυμμετρική σχέση της δομικής επιβολής, αποκλείοντας έτσι τις συμμετρικές δομές από την σύνταξη.

¹⁵ Αν το χ σχετίζεται με το ψ μέσω μίας σχέσης Σ και το ψ σχετίζεται με το ω μέσω μίας σχέσης Σ , τότε το χ σχετίζεται με το ω μέσω της ίδιας σχέσης Σ .

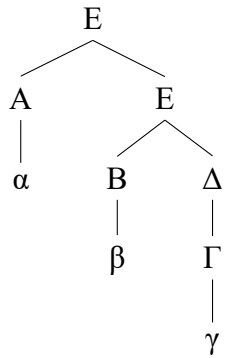
(16) *Αξίωμα της Γραμμικής Αντιστοιχίας*

α'. $\kappa(A)$ είναι η γραμμικοποίηση του T . (όπου $T =$ το σύνολο όλων των τερματικών κόμβων, $A =$ ένα σύνολο γραμμικοποιημένων ζευγών $\langle X, \Psi \rangle$ τέτοιο ώστε το πρώτο μέλος επιβάλλεται δομικά στο δεύτερο ασυμμετρικά, $\kappa =$ σχέση κυριαρχίας μεταξύ μη τερματικών και τερματικών κόμβων, $\kappa(A) =$ σύνολο των τερματικών κόμβων που το A κυριαρχεί.)

β'. Έστω ότι τα X, Ψ είναι μη τερματικοί κόμβοι και ότι τα χ, ψ είναι τερματικοί κόμβοι έτσι ώστε το X να κυριαρχεί το χ και το Ψ να κυριαρχεί το ψ . Τότε, αν το X επιβάλλεται δομικά στο Ψ ασυμμετρικά, τότε το χ προηγείται του ψ .

Ας εξετάσουμε τη δομή που δίδεται στο (17)

(17) α'.

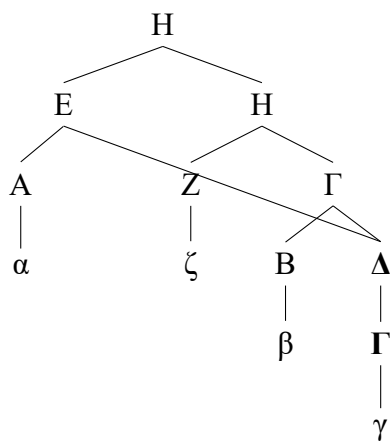

β'. $A = \{ \langle A, B \rangle, \langle A, \Delta \rangle, \langle A, \Gamma \rangle, \langle B, \Gamma \rangle \}$

γ'. $\kappa(A) = \{ \langle \alpha, \beta \rangle, \langle \beta, \gamma \rangle, \langle \alpha, \gamma \rangle \}$

Ας δούμε τώρα και μία ΠΚ δομή. Στο (18) το Δ (και όλοι οι κόμβοι που αυτός κυριαρχεί) κυριαρχείται πολλαπλά από τους κόμβους E και Z . Το σύνολο A για τη δομή δίδεται στο (18α') και το $\kappa(A)$ στο (18β').

(18) α'.

β' . $A = \{ \langle A, \Gamma \rangle, \langle E, Z \rangle, \langle E, \Gamma \rangle, \langle E, B \rangle, \langle E, \Delta \rangle, \langle E, \Gamma \rangle, \langle Z, B \rangle, \langle Z, \Delta \rangle, \langle Z, \Delta \rangle, \langle Z, \Gamma \rangle, \langle B, \Gamma \rangle \}$

γ' . $\kappa(A) = \{ \langle \alpha, \gamma \rangle, \langle \alpha, \zeta \rangle, \langle \gamma, \zeta \rangle, \langle \gamma, \beta \rangle, \langle \gamma, \gamma \rangle, \langle \alpha, \beta \rangle, \langle \zeta, \beta \rangle, \langle \zeta, \gamma \rangle, \langle \beta, \gamma \rangle \}$

Το πρόβλημα αφορά την γραμμικοποίηση των τερματικών κόμβων του Δ , που είναι ο πολλαπλά κυριαρχούμενος κόμβος. Τα προβληματικά ζεύγη σημειώνονται με έντονη γραμματοσειρά. Από τη μία πλευρά το γ πρέπει να προηγείται του ζ και του β (εφόσον το Γ κυριαρχείται από το E και το E επιβάλλεται δομικά στο Z και το B). Από την άλλη πλευρά, το γ πρέπει να ακολουθεί το ζ και το β (εφόσον τα Z και B επιβάλλεται δομικά στο Γ ασυμμετρικά. Με τον τρόπο αυτό παραβιάζεται η συνθήκη της αντισυμμετρίας: το ίδιο στοιχείο δεν μπορεί ταυτόχρονα να προηγείται ενός στοιχείου και να το ακολουθεί.

Υπάρχουν δύο βασικοί τρόποι γραμμικοποίησης των ΠΚ δομών. Ο πρώτος είναι να τροποποιήσουμε τις ΠΚ δομές ώστε να τις κάνουμε συμβατές με το ΑΓΑ. Ο δεύτερος είναι να τροποποιήσουμε το ΑΓΑ ώστε να το καταστήσουμε συμβατό με τις ΠΚ δομές.

Παράδειγμα της πρώτης προσέγγισης είναι η ανάλυση των *ερωτήσεων με γενική μετακίνηση (Across-the-board (ATB) questions) (Across-the-board ερωτήσεις (ATB ερωτήσεις))*¹⁶ από την Citko (2005). Βασίζεται στη λογική ότι το ΑΓΑ, ως αρχή γραμμικοποίησης, πρέπει να εφαρμόζεται μόνο σε ένα επίπεδο σχετικό με την γραμμικοποίηση, δηλαδή στο επίπεδο της *εκφώνησης (spell-out)*. Με άλλα λόγια οι συμμετρικές δομές επιτρέπονται με την προϋπόθεση ότι θα έχουν γίνει αντισυμμετρικές μέχρι τη στιγμή της εκφώνησης. Επομένως, η ΠΚ είναι δυνατή υπό το όρο ότι το πολλαπλά κυριαρχούμενο στοιχείο θα υποστεί εμφανή μετακίνηση έξω από τη μοιραζόμενη θέση σε μία μη μοιραζόμενη θέση στην οποία θα μπορεί να γραμμικοποιηθεί σύμφωνα με το ΑΓΑ. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι τα αντίγραφα των στοιχείων που έχουν μετακινηθεί δεν χρειάζεται να γραμμικοποιηθούν.

Ο συσχετισμός της γραμμικοποίησης με την εμφανή μετακίνηση είναι αρκετά περιοριστι-

¹⁶Τα φαινόμενα *γενικής (across-the-board) (ATB) μετακίνησης* περιέγραψε πρώτος ο Ross (1967) ως μία τάξη κανόνων που μετακινούν ταυτόχρονα ένα συστατικό έξω από όλα τα συνδεδεμένα μέρη (conjuncts) μιας παρατακτικής δομής. Τυπικά παραδείγματα ATB (γενικής) μετακίνησης θεωρούνται δομές με μετακίνηση ερωτηματικής λέξης όπως στα εξής παραδείγματα:

- *Which book does Peter like _ and Susan hate _?*
- *Ποιό αυτοκίνητο πούλησε ο Γιάννης _ και αγόρασε η Μαρία _;*

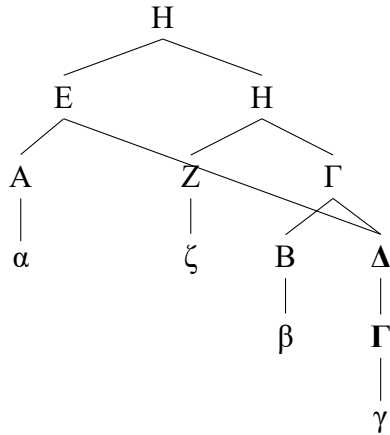
Για μία ΠΚ ανάλυση των *wh & wh-ερωτήσεων* (πρόκειται για *ερωτήσεις με παρατακτικά συνδεδεμένες ερωτηματικές λέξεις*, που αποτελούν τύπο ATB ερωτήσεων) στην ελληνική παραπέμπω στη δουλειά της Σινοπούλου (Sinopoulou 2007). Για ΠΚ αναλύσεις των ATB ερωτήσεων στην αγγλική βλ. Williams (1978), Goodall (1987), Citko (2005), Citko (2011α), de Vries (2009), de Vries (υπό εκδ.).

κός ως προς τους τύπους ΠΚ δομών που επιτρέπει, καθώς δεν είναι αποτελεσματικό ως προς το ποιες ΠΚ δομές επιτρέπει, καθώς δεν είναι αποτελεσματικό για δομές που ο πολλαπλά κυριαρχούμενος κόμβος δεν μετακινείται όπως η ΑΔΚ για την οποία θα γίνει λόγος παρακάτω. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να επινοηθεί ένα μοντέλο γραμμικοποίησης που να γραμμικοποιεί πολλαπλά κυριαρχούμενα στοιχεία *in situ*. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να κάνουμε τις ΠΚ δομές συμβατές με το ΑΓΑ με το να τροποποιήσουμε το ΑΓΑ. Ο βασικός εκπρόσωπος αυτής της προσέγγισης είναι ο Wilder (1999), καθώς πολλοί άλλοι βασίστηκαν σε αυτή την ανάλυση. Η κεντρική ιδέα της ανάλυσης του Wilder είναι ότι οι πολλαπλά κυριαρχούμενοι κόμβοι αντιμετωπίζονται με ιδιαίτερο τρόπο από το ΑΓΑ. Η βασική ιδέα του Wilder είναι να αγνοήσει κάποιες από τις σειροθετήσεις που περιλαμβάνουν πολλαπλά κυριαρχούμενους κόμβους. Συγκεκριμένα, εισάγοντας την έννοια της πλήρους κυριαρχίας και κάνοντας την έννοια της δομικής επιβολής ευαίσθητη στην πλήρη κυριαρχία είναι σε θέση να αποκλείσει τους ΠΚ κόμβους από το σύνολο των κόμβων που σχετίζονται με τη γραμμικοποίηση. Η πλήρης κυριαρχία, όπως θα δούμε παρακάτω είναι αυστηρότερη από την απλή κυριαρχία.

- (19) α'. Ο X κυριαρχεί πλήρως τον a αν και μόνο αν ο X κυριαρχεί τον a και ο X δεν μοιράζεται τον a .
- β'. Ο a μοιράζεται μεταξύ του X και του Ψ αν και μόνο αν i) κανένας από τους X και Ψ δεν κυριαρχεί τον άλλο και ii) τόσο ο X όσο και ο Ψ κυριαρχούν τον a .
- γ'. Ο X επιβάλλεται δομικά στο Ψ μόνο αν το X δεν κυριαρχεί πλήρως το Ψ .
- δ'. $\kappa(A)$ = το σύνολο των τερματικών κόμβων που κυριαρχούνται πλήρως από το A (Wilder 1999: 590-1)

Ας δούμε πάλι την ΠΚ δομή που εξετάσαμε και προηγουμένως. Η τροποποιημένη εκδοχή της δομικής επιβολής επιτρέπει στο E να επιβάλλεται δομικά στο Δ , καθώς το E δεν κυριαρχεί πλήρως το Δ (άρα δεν μπορεί και να του επιβάλλεται δομικά). Επιπλέον, οι τερματικοί του Δ , επειδή δεν κυριαρχούνται πλήρως από τον E , δεν περιλαμβάνονται και στην εικόνα του E . Επομένως, η δομική επιβολή από το E δεν κάνει τους τερματικούς του Δ να προηγούνται όλων των στοιχείων που προηγείται ο E . Η γραμμικοποίηση που προκύπτει είναι μεταβατική, ολική και αντισυμμετρική.

(20) α'.

β'. $A = \{ \langle A, \Gamma \rangle, \langle E, Z \rangle, \langle E, \Gamma \rangle, \langle E, B \rangle, \langle E, \Delta \rangle, \langle E, \Gamma \rangle, \langle Z, B \rangle, \langle Z, \Delta \rangle, \langle Z, \Delta \rangle, \langle Z, \Gamma \rangle, \langle B, \Gamma \rangle \}$

γ'. $\kappa(A) = \{ \langle \alpha, \gamma \rangle, \langle \alpha, \zeta \rangle, \langle \alpha, \beta \rangle, \langle \zeta, \beta \rangle, \langle \beta, \gamma \rangle \}$

Ένα μεγάλο πλεονέκτημα του αλγορίθμου γραμμικοποίησης του Wilder είναι το γεγονός ότι μπορεί να συλλάβει την ευαισθησία της ΑΔΚ στα δεξιά άκρα (Περιορισμός του Δεξιού Άκρου) για τον οποίο θα μιλήσουμε στη συνέχεια.

Κατά την Citko, υπάρχουν τρόποι να γραμμικοποιήσουμε τις ΠΚ δομές με πολύ μικρές τροποποιήσεις στον ορισμό της δομικής επιβολής. Αυτό αναιρεί ίσως το μεγαλύτερο θεωρητικό εμπόδιο στις ΠΚ δομές, τον ισχυρισμό ότι πρέπει να απαγορευθούν από τη γραμματική διότι δεν υπάρχει τρόπος να τις γραμμικοποιήσουμε.

2.2.6 Διάγνωση της ΠΚ

Οι ΠΚ δομές είναι πολυπλοκότερες συντακτικά και υπό το πρίσμα του μινιμαλισμού δεν είναι τόσο επιθυμητές. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητο να ορίσουμε τί είναι εκείνο που διαφοροποιεί μία ΠΚ δομή από τις υπόλοιπες.

Μία ενδεικτική αλλά όχι εξαντλητική λίστα περιλαμβάνει τόσο παρατακτικές όσο και υποτακτικές δομές (Citko 2014):

(21) α'. Παρατακτικές Δομές

- i. *ATB ερωτηματικές προτάσεις (across-the-board wh-questions)* (Williams 1978, Goodall 1987, Citko 2005, Citko 2011a, de Vries 2009)

Which book does Peter like and Susan hate?

Ποιόν προσέλαβε ο Γιάννης και απέλυσε η Μαρία;

- ii. *Ανύψωση Δεξιού Κόμβου (Right Node Raising)* (Citko 2011a, McCawley 1982, Goodall 1987, Wilder 1999, de Vries 2009, Kluck & Zwart 2009, Johnson 2007, Bachrach & Katzir 2009)

John likes and Bill dislikes TV shows about vampires.

Ο Γιάννης έγραψε και η Μαρία διόρθωσε την εργασία

- iii. *δομές κενού (gapping)* (Johnson 2000, Kasai 2007, Citko 2006, Citko 2011a)

John likes movies and Mary likes books. (δομή κενού)

Ο Γιάννης βλέπει σήριαλ και η Μαρία βλέπει αθλητικά.

Few dogs eat Whiskas or cats Alpo.¹⁷

*Λίγοι άντρες βλέπουν σήριαλ και γυναίκες αθλητικά¹⁸.

- iv. *δομές κοινού προσδιοριστή (determiner sharing)*

Πολλές γυναίκες και παιδιά εγκαταστάθηκαν στον καταυλισμό.

αυτό το βιβλίο και τετράδιο (≠αυτό το βιβλίο και το τετράδιο)¹⁹

ο φίλος και συνάδελφος

- v. *ερωτήσεις με συνδεδεμένες παρατακτικά ερωτηματικές αντωνυμίες (Questions with coordinated wh-pronouns)* (Gračanin Yuksek 2007, Citko 2013, Citko & Gračanin-Yuksek 2013, Kasai 2014, Sinopoulou 2007²⁰)

What and where did Sally sing?

Πότε και πού συνάντησε η Μαρία τον Πέτρο Sinopoulou 2007

Ποιός και τί φταίει για όλα αυτά; Sinopoulou 2007

β'. Υποτακτικές Δομές

- i. *Σειριακά ρήματα*^{21,22} της γλώσσας Dagaare²³ (Hiraiwa & Bodomo 2008)

o da se la ne ɔ.

3EN ΠΡΘ ψήνω Θ κρέας τρώω

¹⁷Εδώ έχουμε συνδυασμό κλασικής δομής κενού με δομή κοινού προσδιοριστή (ΔΚΠ).

¹⁸Τέτοιου είδους δομές απουσιάζουν από την ελληνική.

¹⁹Η σημασιολογική αντίθεση μεταξύ των δομών *αυτό το βιβλίο και τετράδιο* και *αυτό το βιβλίο και το τετράδιο* ίσως αποτελεί απόδειξη ΠΚ (βλ. Παράρτημα).

²⁰Ευχαριστώ πολύ την Ουρανία Σινοπούλου για την ευγενική παραχώρηση του άρθρου της.

²¹Οι δομές σειριακών ρημάτων (serial verb constructions) παρατηρούνται ευρέως στις Δυτικές Αφρικανικές γλώσσες και στις κρεολές γλώσσες. Οι δομές σειριακών ρημάτων παρουσιάζουν ειδικό θεωρητικό ενδιαφέρον, αφού αποτελούν συντακτικά συμμετρικές δομές με κοινό αντικείμενο.

²²Οι δομές αυτές μας ενδιαφέρουν ιδιαίτερα, διότι η όλη διαίσθηση ότι πρόκειται για συμμετρικές δομές οφείλεται στο ότι δεν επιτρέπεται σε αυτές εμφανής αντωνυμία μετά το δεύτερο ρήμα. Με τη λογική αυτή δομές της ελληνικής όπως οι δομές κοινού προσδιοριστή, όπου δεν επιτρέπεται η επανάληψη του άρθρου, θα πρέπει να θεωρηθούν συμμετρικές.

²³Η γλώσσα Dagaare είναι μία γλώσσα Gur της νιγηρο-κογκολέζικης οικογένειας.

- Έψησε το κρέας και το έφαγε²⁴.
- ii. *Ελεύθερα Αναφορικά (Free Relatives)* (Haider 1988, Čitko 2000, van Riemsdijk 1998, Van Riemsdijk 2000, Van Riemsdijk 2006)
- John reads whatever Mary writes.
Κάλεσα όποιους είδα.
Κάνει ό, τι (ONOM/AIT) της αρέσει.
- iii. *[Παρασιτικά Κενά (Parasitic Gaps)]²⁵* (Kasai 2010, Kasai 2007)
- which books did you file t without reading e
Ποιά βιβλία πέταξε ο Γιάννης t χωρίς να δανείσει e
- iv. *Αμαλγάματα (Amalgams)* (de Vries 2012)
- Η Μαρία αγόρασε δεν μπορείς να φανταστείς πόσα φορέματα για τα γενέθλιά της
Joop got you will never guess how many instruments for his birthday (de Vries 2012).
- v. *Παρενθετικά (Parentheticals)* (McCawley 1982, Vries 2005)
- John talked, of course, about politics.
Ο Γιάννης μίλησε, ως συνήθως, για πολιτικά.
- vi. *Παραθέσεις (Appositives)* (McCawley 1982, Heringa 2012)
- John, my neighbour, is a nice guy (Heringa 2012).
Ο Ξενοφών, ιστορικός, συγγραφέας και στρατηγός, μας δίνει πολύτιμες πληροφορίες για τη ζωή και τη δράση του Σωκράτη.
- vii. *Ασυνεχείς Ιδιωματισμοί (Discontinuous idioms)* (Svenonius 2005)
- take ΟΦ to the cleaners
παίρνω ΟΦ στο λαιμό μου
παίρνει ΟΦ η μπάλα²⁶

Ένας φυσικός τρόπος για να βρούμε ένα αξιόπιστο διαγνωστικό κριτήριο (ή σύνολο κριτηρίων) ΠΚ είναι να ρωτήσουμε ποιά ιδιότητα (ή σύνολο ιδιοτήτων) χαρακτηρίζει αυτές τις

²⁴Το παράδειγμα αυτό αποτελεί τυπικό παράδειγμα Διαδοχικής Δομής με Σειριακά Ρήματα, καθώς το P1 και το P2 εκφράζουν διαδοχικά γεγονότα. Να σημειωθεί ότι υπάρχουν δύο μεταβατικά ρήματα αλλά μόνο ένα κοινό αντικείμενο τοποθετημένο ανάμεσά τους. Το κρίσιμο σημείο στη δομή αυτή είναι ότι δεν επιτρέπεται εμφανής αντωνυμία μετά το δεύτερο ρήμα.

²⁵Το παρασιτικό κενό είναι μία κενή κατηγορία που νομιμοποιείται από την παρουσία μιας ακόμα κενής κατηγορίας στην πρόταση.

²⁶Σε αυτούς τους τύπους ιδιωματος επιτρέπεται η παρεμβολή ξένων προς τους ιδιωτισμούς στοιχείων (Μη με πάρει και μένα η μπάλα.)

δομές διαφοροποιώντας τες από άλλες. Πρώτο πιθανό κριτήριο αξιολόγησης είναι η σύνδεση κατά παράταξη. Αν μη τι άλλο, τα δύο παρατακτικά συστατικά σε μία παρατακτική σύνδεση είναι παράλληλα. Επομένως, η πολυκυριαρχία ίσως είναι ένας τρόπος για να συλλάβει αυτόν τον παραλληλισμό. Παρ' όλα αυτά είναι σαφές ότι μια γενική πολυκυριαρχική προσέγγιση της παρατακτικής σύνταξης δεν είναι δυνατή (το να θεωρήσουμε δηλαδή ότι σε κάθε παρατακτική δομή υπάρχουν σχέσεις πολυκυριαρχίας) διότι έχουμε πολλά δεδομένα που μας δείχνουν ότι τα δύο παρατακτικά συστατικά βρίσκονται μεταξύ τους σε ασυμμετρική σχέση. Άλλος δείκτης διάγνωσης που έχει προταθεί είναι η έλλειψη. Όμως, υπάρχουν πολλές ελλειπτικές δομές που δεν είναι πολυκυριαρχικές. Στην πραγματικότητα, ο πιο αξιόπιστος διαγνωστικός δείκτης φαίνεται να είναι το μοίρασμα, η διαίσθηση ότι ένα στοιχείο βρίσκεται ταυτόχρονα σε δύο θέσεις, υπάρχει όμως στη δομή μόνο μία φορά. Σε κάθε περίπτωση όμως, η ΠΚ ορίζεται σε σχέση με την έλλειψη. Η ίδια η ανάγκη για ΠΚ προέκυψε από την αδυναμία της έλλειψης να ερμηνεύσει κάποια γλωσσικά φαινόμενα. Στην ενότητα που ακολουθεί θα ασχοληθώ με μία από τις πιο μελετημένες δομές σε σχέση με την πολυκυριαρχία: την Ανύψωση Δεξιού Κόμβου.

Κεφάλαιο 3

Η Ανύψωση του Δεξιού Κόμβου στην ελληνική

Στο κεφάλαιο αυτό θα παρουσιάσω τη δομή Ανύψωση του δεξιού κόμβου (ΑΔΚ) με σκοπό να επιχειρηματολογήσω υπέρ της αναγκαιότητας ή μη της πολυκυριαρχίας (στο εξής ΠΚ) στην ανάλυση της φραστικής δομής. Ο στόχος του κεφαλαίου είναι επίσης τυπολογικός, καθώς αποσκοπεί στην περιγραφή και ανάλυση της εν λόγω δομής στην ελληνική.

3.1 Ανύψωση του Δεξιού κόμβου: ορισμός και ανάλυση

3.1.1 Ανύψωση του Δεξιού Κόμβου: περιγραφή του φαινομένου

Ο όρος *Ανύψωση του Δεξιού Κόμβου*¹ αναφέρεται σε δομές στις οποίες ένα περιφερειακό στοιχείο της πρότασης (Δεξιός κόμβος (ΔΚ)) συμπεριφέρεται σαν να αποτελεί μέλος και των δύο συνδεδεμένων μερών (ΣΜ). Η δομή έχει πυροδοτήσει πλήθος ερμηνειών που βασίζονται στη διαίσθηση ότι αυτό που ονομάζεται κατά σύμβαση *Ανυψωμένος Δεξιός Κόμβος* είναι κατά κάποιο τρόπο παρόν σε δύο θέσεις της φραστικής δομής (βλ. και Levine 1985: 496). Στη σύγχρονη γλωσσολογία ο όρος ΑΔΚ τείνει να υποδηλώνει ένα μηχανισμό μοιράσματος με συμμετρικά χαρακτηριστικά.

¹Τον όρο ΑΔΚ εισήγαγε για πρώτη φορά ο Postal (1974α), αλλά είχε περιγραφεί σε προγενέστερες εργασίες όπως εκείνη του Ross (1967). Ο όρος χρησιμοποιείται με ουδέτερο τρόπο, χωρίς να υποθέτουμε ότι υπάρχει κάποια μορφή ανύψωση.

Το στοιχείο της αντιθετικότητας

Έχει διατυπωθεί η άποψη ότι οι δομές ΑΔΚ εμπεριέχουν υποχρεωτικά ένα στοιχείο αντιθετικότητας (βλ. Selkirk 2002, Kluck 2007, Ha 2008, Hartmann 2000). Συγκεκριμένα, ορισμένα στοιχεία στο δεξιό άκρο των συνδεόμενων μερών βρίσκονται σε αντίθεση και μεταφέρουν νέα πληροφορία. Αυτή η αντίθεση αντανακλάται προσωδιακά ως αντιθετική έμφαση (*focus*), με έναν L+H* τόνο που πιθανότατα ακολουθείται από έναν L- τόνο (Selkirk 2002, Kentner et al. 2008).

- (22) [Η Μαρία ΓΝΩΡΙΖΕΙ _], ενώ [η Ελένη ΑΓΝΟΕΙ _] **τις συνέπειες αυτής της συμπεριφοράς.**

Στην πραγματικότητα αυτό δεν ισχύει πάντα, καθώς υπάρχουν παραδείγματα ΑΔΚ χωρίς αυτή την αντίθεση. Στα παραδείγματα που ακολουθούν (23α'-β') η σχέση μεταξύ των δυο στοιχείων στο δεξιό άκρο είναι σχέση χρονικής ακολουθίας. Αυτό που όντως φαίνεται να ισχύει είναι ότι τα στοιχεία που βρίσκονται στο δεξιό άκρο των δύο ΣΜ πρέπει πάντα να είναι διαφορετικά.

- (23) α'. Ο Γιάννης καθάρισε _ και η Μαρία έψησε _ **το κοτόπουλο.**
β'. *Ο Γιάννης καθάρισε _ και η Μαρία καθάρισε _ **το κοτόπουλο.**

ΑΔΚ και παρατακτική σύνταξη

Είναι σημαντικό να διευκρινίσουμε από την αρχή ότι αν και η ΑΔΚ συνήθως λαμβάνει χώρα σε περιβάλλον παρατακτικής σύνταξης, έχει σημειωθεί από τον Hudson (1976) ότι αυτό δεν είναι προαπαιτούμενο. (βλ. Phillips 1996: 56, de Vries 2009: 386).

- (24) α'. Οι άνθρωποι που μισούν _ συχνά κοροϊδεύουν τους ανθρώπους που ακούνε _ **ποπ μουσική.**
β'. [Εκείνοι που αντιπαθούν _] υπερτερούν [εκείνων που συμπαθούν _] **τα βιβλία γραμματικής θεωρίας.**

Σε γενικές γραμμές οι ιδιότητες του φαινομένου έχουν μελετηθεί σε περιβάλλον παρατακτικής ΑΔΚ. Για το λόγο αυτό στο κεφάλαιο αυτό θα εστιάσω περισσότερο στην παρατακτική ΑΔΚ (στο εξής ΑΔΚ) διατηρώντας μία σχετική επιφύλαξη για το κατά πόσο οι δύο δομές (παρατακτική και υποτακτική ΑΔΚ) ταυτίζονται πλήρως ως προς τα χαρακτηριστικά τους.

Οι δομές ΑΔΚ παρουσιάζουν μια σειρά ιδιοτήτων που θα παρουσιάζω σταδιακά σε σχέση με προτεινόμενα είδη ανάλυσης. Προτού παρουσιάσω τις ιδιότητες της ΑΔΚ σε σχέση με την ερμηνεία του φαινομένου θα ήθελα να προβώ σε μία διαφοροποίηση μεταξύ των δομών ΑΔΚ και των δομών εκκένωσης (*sluicing*).

ΑΔΚ και εκκένωση: η περίπτωση της αντίστροφης εκκένωσης

Είναι σημαντικό να διευκρινιστεί η σχέση των δομών ΑΔΚ με τις δομές αντίστροφης εκκένωσης (*reverse sluicing*).

Ας ξεκινήσουμε με το τί ορίζουμε ως εκκένωση. Κατά τον Ross (1969) η *εκκένωση (sluicing)* αναφέρεται στο φαινόμενο της έλλειψης που παρουσιάζεται στο (25α'), το οποίο στα περισσότερα περιεχόμενα θεωρείται ισοδύναμο του (25β').

- (25) α'. You called someone, but I don't know who _.
β'. You called someone, but I don't know who you called.

Ουσιαστικά, πρόκειται για ένα τύπο έλλειψης που λαμβάνει χώρα τόσο σε ευθείες όσο και σε πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις. Η έλλειψη εισάγεται με μία *ερωτηματική έκφραση (wh-expression)* και στις περισσότερες περιπτώσεις τα πάντα εκτός από την ερωτηματική έκφραση αποβάλλονται από την πρόταση.²

Οι Giannakidou & Merchant (1998) ορίζουν την αντίστροφη εκκένωση ως το ελλειπτικό φαινόμενο κατά το οποίο έχουμε δομές που αποτελούνται από την παρατακτική σύνδεση ενός ερωτηματικού (wh-) συμπληρωματικού δείκτη (ΣΔ) με μία ΦΣΔ που περιλαμβάνει μία ερωτηματική φράση.

- (26) α'. It's not clear if and when Mary bought the book.
β'. It's not clear [_{ΦΣΔ1} if [_{ΦΧΡ1} Mary bought the book]] and [_{ΦΣΔ2} when [_{ΦΧΡ2} Mary bought the book]].
γ'. Δεν είναι ακόμα σαφές αν και γιατί έφυγε η Μαρία.
δ'. Δεν είναι ακόμα σαφές [_{ΦΣΔ1} αν [_{ΦΧΡ1} έφυγε η Μαρία]] και [_{ΦΣΔ2} γιατί [_{ΦΧΡ2} έφυγε η Μαρία]].

²«This rule (*sluicing*) has the effect of deleting everything but the preposed constituent of an embedded question, under the condition that the remainder of the question is identical to some other part of the sentence, or of a preceding sentence» (Ross 1969: 252).

Οι Giannakidou & Merchant παραθέτουν μια σειρά επιχειρημάτων για να αποδείξουν ότι η ΑΔΚ έχει διαφορετικά ποιοτικά χαρακτηριστικά από την αντίστροφη εκκένωση. Αντιθέτως, η Σινοπούλου (Sinoroulou 2007) υποστηρίζει ότι η παραγωγή των wh- & wh- ερωτήσεων μέσω αντίστροφης εκκένωσης πρέπει να απορριφθεί διότι η ανάλυση των Giannakidou & Merchant αποτυγχάνει να εξηγήσει την αντίθεση στην γραμματικότητα που βασίζεται στην διάκριση μεταξύ ρημάτων με διαφορετικά πλαίσια υποκατηγοριοποίησης. Η ανάλυση αυτή μπορεί πολύ εύκολα να εφαρμοστεί σε δομές όπως στο 26δ' (βλ. και 27β').

- (27) α'. *Ποιός και τί είδε;/Ποιός και τί μαγείρεψε;
β'. *Δεν ξέρουμε ποιός και τί είδε./Δεν ξέρουμε ποιός και τί μαγείρεψε.

Βέβαια, προτού καταλήξουμε σε τελικά συμπεράσματα, πρέπει να λάβουμε υπόψιν ότι η αντίστροφη εκκένωση επιτρέπεται για την ελληνική, επομένως απαιτείται προσεκτικότερη μελέτη προτού την απορρίψουμε σαν ενδεχόμενο.

- (28) α'. I don't know what, but John will have something. (Coppock 2001)
β'. Δεν ξέρω τί, αλλά ο Γιάννης θα πάρει κάτι

Αν και η ακριβής σχέση μεταξύ ΑΔΚ και αντίστροφης εκκένωσης και η λεπτομερής εξέταση όλων των διαγνωστικών τεστ παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον, θα αφήσω το ζήτημα αυτό ανοιχτό³. Επομένως, θα περιοριστώ σε παραδείγματα περισσότερο συμβατικής ΑΔΚ.

3.1.2 Ερμηνεία του φαινομένου

Ας πάρουμε τη δομή:

- (29) Ο Γιάννης αγαπά αλλά η Μαρία μισεί το παγωτό κεράσι.

Η δομή στο (29) έχει αναλυθεί με τους ακόλουθους τρεις τρόπους:

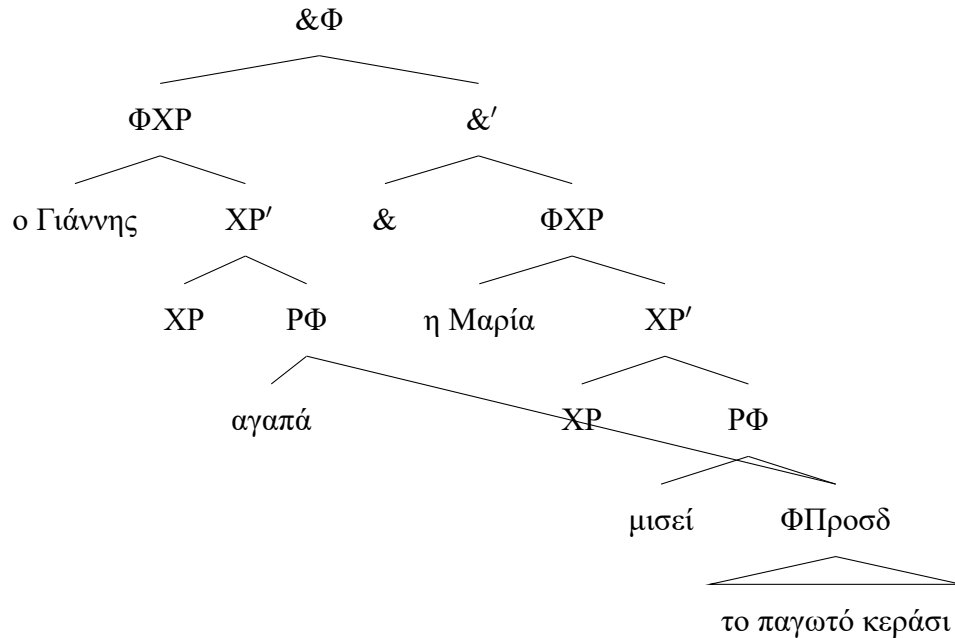
- (30) α'. γενική μετακίνηση (ATB movement) του κοινού συστατικού έξω από την παρατακτική σύνταξη (Ross 1967, Postal 1974β, Sabbagh 2007)
[[Ο Γιάννης αγαπά t_j] αλλά [η Μαρία μισεί t_j]] το παγωτό κεράσι;

³Θα ήθελα επίσης να σημειώσω ότι, προκειμένου να αρθεί οποιαδήποτε αμφιβολία ότι οι δομές που εξετάζω είναι δεν δομές εκκένωσης, δεν χρησιμοποιώ παραδείγματα με ερωτηματικές λέξεις/φράσεις.

β'. *έλλειψη (ellipsis)*, δηλαδή διαγραφή ενός συστατικού λόγω ταύτισης με ένα δεύτερο (Wilder 1997, Hartmann 2000, Abels 2004, Ha 2008)

[Ο Γιάννης αγαπά ~~το παγωτό κεράσι~~] αλλά [η Μαρία μισεί **το παγωτό κεράσι**]

γ'. *πολυκυριαρχία (multidominance)*⁴, ένα και μόνο συστατικό με δύο μητέρες ένα σε κάθε μέλος της παρατακτικής σύνδεσης (Wilder 1999, Gračanin Yuksek 2007, Bachrach & Katzir 2009, Grosz 2015).

Στην παρούσα ενότητα θα προσπαθήσω να δείξω ότι η ΑΔΚ ερμηνεύεται πληρέστερα βάσει της ΠΚ⁵ Προκειμένου να επιλέξουμε την καλύτερη δυνατή ανάλυση χρειάζεται κατά τους Bachrach & Katzir (2009) να απαντήσουμε σε δύο ερωτήματα. Το πρώτο ερώτημα είναι αν η ΑΔΚ εξαρτάται από την ύπαρξη ενός συντακτικού ξενιστή (host) που φιλοξενεί το κοινό υλικό πάνω από την παρατακτική σύνδεση ή αν το κοινό υλικό παραμένει *in situ*. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό θα διακρίνει μεταξύ της εκδοχής της μετακίνησης, που προυποθέτει μία θέση εξωτερική της παρατακτικής σύνδεσης, και μεταξύ των εκδοχών τόσο της έλλειψης όσο και της ΠΚ που δεν απαιτούν μία τέτοια θέση. Για να διακρίνουμε μεταξύ των δυο τελευταίων αναλύσεων χρειάζεται να απαντήσουμε στο ακόλουθο ερώτημα: μιά δομή ΑΔΚ είναι συντακτικά πανομοιότυπη με μία πλήρως εκφωνημένη παρατακτική δομή ή υπάρχει συντακτική διαφορά

⁴Κατά το θεωρητικό πλαίσιο της ΠΚ, η ΑΔΚ αναφέρεται σε δομές κατά τις οποίες ένα κοινό όρισμα βρίσκεται στη δεξιά περιφέρεια μιας παρατακτικής δομής. Διαφορετικά, ένα κοινό συστατικό μοιράζεται μεταξύ και των δύο ρημάτων των όρων της σύζευξης.

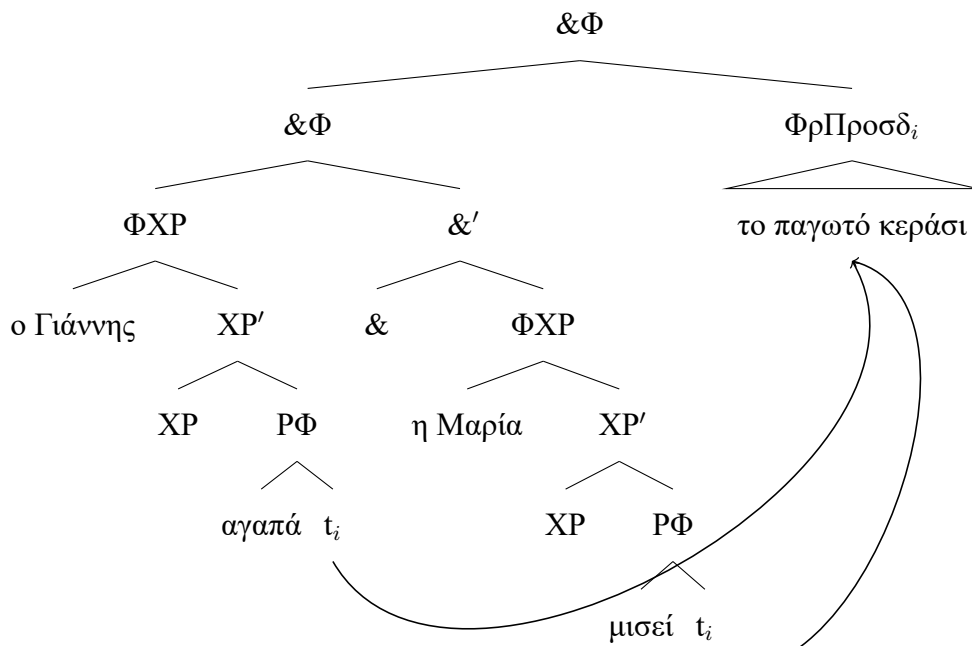
⁵Ως σύμβαση τα παρατακτικά συστατικά σημειώνονται με τετράγωνα αγκύλες, το υλικό που ερμηνεύεται ως μέλος των δύο παρατακτικών συστατικών γράφεται με έντονα γράμματα και οι δύο θέσεις στις οποίες το υλικό αυτό ερμηνεύεται σημειώνονται με παύλες.

μεταξύ των δύο; Η απάντηση στο πρώτο ερώτημα είναι ότι ο ΔΚ παραμένει *in situ* και η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα είναι ότι η ΑΔΚ είναι συντακτικά διαφορετική από την πλήρη παράταξη.

3.1.3 In-situ ή ex-situ ανάλυση;

Στην ενότητα αυτή θα επιχειρηματολογήσω εναντίον της *ex-situ* ανάλυσης, η οποία ουσιαστικά συμπίπτει με την εκδοχή της μετακίνησης. Οι προσεγγίσεις της μετακίνησης υποστηρίζουν ότι ο ΔΚ υφίσταται εκτός ορίων μετακίνηση σε κάποια θέση πάνω από το επίπεδο της παράταξης. Το αποτέλεσμα μίας τέτοιας μετακίνησης δίδεται στο (31).

(31)

βασισμένο στο Citko (2011: 69)

Συμπεραίνουμε ότι ο ΔΚ πιθανότατα δεν μετακινείται πάνω από την παρατακτική σύνδεση, καθώς πολλές από τις ιδιότητες της δομής ΑΔΚ δεν είναι συμβατές με αυτού του τύπου την ανάλυση. Τα επιχειρήματα που ακολουθούν βασίζονται στις συζητήσεις των Citko (2011b) και Bachrach & Katzir (2009).

Κατά την Citko (2011: 68-9) τα εξής πέντε χαρακτηριστικά της ΑΔΚ αποτελούν μεγάλο

πρόβλημα για τις θεωρίες μετακίνησης:

- (32) α'. Η ΑΔΚ δεν υπακούει σε νησίδες.
β'. Η ΑΔΚ είναι δυνατόν να στοχεύει σε μη συστατικά.
γ'. Η ΑΔΚ επιτρέπει την *εγκατάλειψη πρόθεσης* (*preposition stranding*) σε γλώσσες που δεν επιτρέπουν την *εγκατάλειψη πρόθεσης*.
δ'. Το στοιχείο ΑΔΚ αντιμετωπίζεται *in situ* από τις αρχές αναφορικής δέσμευσης.
ε'. Το στοιχείο ΑΔΚ αντιμετωπίζεται *in situ* από τις αρχές *νομιμοποίησης* (*licensing*) των *τεμαχίων αρνητικής πολικότητας* (*negative polarity items*).

Η ΑΔΚ δεν υπακούει σε νησίδες

Πρώτον, οι ΑΔΚ δομές δεν υπακούουν σε νησίδες.⁶ Συγκεκριμένα, η ΑΔΚ φαίνεται να μην είναι ευαίσθητη σε περιορισμούς στη μετακίνηση, είτε εκείνη είναι δεξιόστροφη είτε αριστερόστροφη. Πιο αναλυτικά:

Η ΑΔΚ δεν υπακούει στον περιορισμό της νησίδας ερωτηματικού (*wh-island constraint*):

- (33) α'. [Ο Γιάννης αναρωτιέται πότε έγραψε ο Ευριπίδης _] και [η Μαρία θέλει να μάθει πότε ανέβασε _] **την πρώτη του τραγωδία**.
β'. * Τί_i αναρωτιέται ο Γιάννης πότε έγραψε ο Ευριπίδης *t_i*;

Οι δομές ΑΔΚ δεν υπακούουν και σε *περιορισμούς της νησίδας πολύπλοκης ΟΦ* (*complex NP island constraints*):

- (34) α'. [Η Μαίρη αγαπά τους ανθρώπους που αγοράζουν _], αλλά [μισεί τους ανθρώπους που πουλούν _] **αυτοκίνητα**.
β'. * Τί αγαπά η Μαίρη [τους ανθρώπους που αγοράζουν *t_i*];

Τρίτον, ακόμα κι αν υποθέσουμε ότι η ΑΔΚ περιλαμβάνει ειδικού τύπου μετακίνηση προς τα δεξιά, οι δομές ΑΔΚ δεν υπακούουν ούτε στον *Περιορισμό της Δεξιάς Οροφής* (*Right Roof Constraint*) που ισχύει μόνο για τη μετακίνηση προς τα δεξιά. Ο Ross (1967) παρατήρησε ότι η μετακίνηση προς τα δεξιά ελέγχεται από έναν αυστηρό περιορισμό τοπικότητας που ονομάζεται *Περιορισμός της Δεξιάς Οροφής* και ο οποίος μπορεί να οριστεί ως εξής (35α'-β'):

⁶ Η ασυνήθιστη συμπεριφορά της ΑΔΚ σε σχέση με τις νησίδες είναι γνωστή στη βιβλιογραφία από παλιά (βλ. για παράδειγμα Wexler & Culicover 1980).

(35) Περιορισμός της Δεξιάς Οροφής

α'. Ένα στοιχείο δεν μπορεί να μετακινείται προς τα δεξιά εκτός της πρότασης από την οποία προέρχεται (Citko 2011: 70).

β'. Η δεξιόστροφη μετακίνηση μπορεί να μετακινήσει και να συνδέσει από τα δεξιά ένα στοιχείο X στον κυκλικό κόμβο στον οποίο το X συγχωνεύεται αλλά όχι μακρύτερα (Sabbagh 2007: 351).

Ο Περιορισμός της Δεξιάς Οροφής εκδηλώνεται σε δομές όπως είναι η *Μετακίνηση Βαριάς ΟΦ (Heavy NP Shift)*. Δηλαδή, μία βαριά ΟΦ μπορεί να μετατοπιστεί προς τα δεξιά, αλλά με την προϋπόθεση ότι θα περιοριστεί στα όρια της πρότασης από την οποία προέρχεται. Στο παράδειγμα (37α') το παρεμβαλλόμενο επίρρημα *χτες* προέρχεται από την ίδια πρόταση με το *την κοπέλα με τα κόκκινα μαλλιά*. Αντίθετα, όταν το παρεμβαλλόμενο υλικό είναι λιγότερο τοπικό (37γ'), η *Μετακίνηση της Βαριάς ΟΦ* μπλοκάρεται. Τα παραδείγματα που ακολουθούν βασίζονται στους Bachrach & Katzir (2009):

(36) α'. Sam saw _ yesterday **the new headmaster**.

β'. * John claimed that Sam loves _ yesterday **the new headmaster**.

(Bachrach & Katzir 2007: 4)

Κάτι αντίστοιχο φαίνεται να ισχύει για την ελληνική.

(37) α'. Ο Γιάννης γνώρισε _ χτες **την κοπέλα με τα κόκκινα μαλλιά**.

β'. Ο Κ ισχυρίστηκε χτες [ότι ο Γιάννης γνωρίζει _] **την κοπέλα με τα κόκκινα μαλλιά**

γ'. * Ο Κ ισχυρίστηκε [ότι ο Γιάννης γνωρίζει _] χτες **την κοπέλα με τα κόκκινα μαλλιά**.

Η δομή ΑΔΚ δεν υπόκειται στον *Περιορισμό της Δεξιάς Οροφής*. Στο (38) κάθε παρατακτικό συστατικό περιέχει δύο προτάσεις και το κοινό υλικό σχετίζεται με την πιο εγκιβωτισμένη θέση σε κάθε συστατικό. Αποτελεί σαφές πρόβλημα για τις αναλύσεις δεξιόστροφης μετακίνησης το πώς ο μετακινούμενος κόμβος ξεπερνά το εμπόδιο δύο ΦΣΔ και αντίστοιχων κυκλικών κόμβων.

(38) [Ο Κ ισχυρίστηκε ότι ο Γιάννης γνωρίζει _] και [η Χ υποστήριξε ότι ο Γιώργος αντιπαθεί _] **την κοπέλα με τα κόκκινα μαλλιά**.

Επίσης, τα παρακάτω εκφωνήματα θεωρούνται γραμματικά παρά το γεγονός ότι το στοιχείο υπό εξέταση μετακινείται έξω από δυο κυκλικούς κόμβους, ΠΦ και ρΦ.

- (39) α'. [John [_{VP} walked suddenly [_{PP} into_]]] and [Maria [_{VP} stormed quickly [_{PP} out of_]]] **the dean's office.** (Citko)
β'. Η Μαρία επιτέθηκε με βίαιο τρόπο [_{ΠΦ} εναντίον _] ενώ ο Γιάννης μίλησε στοργικά [_{ΠΦ} υπέρ _] **του άστεγου άνδρα.**

Είδαμε λοιπόν ότι η ΑΔΚ παρουσιάζει μη τοπική συμπεριφορά, αφού δεν υπακούει στους περιορισμούς που επιβάλλουν οι νησίδες.

Η ΑΔΚ είναι δυνατό να στοχεύει μη συστατικά

Ένα δεύτερο χαρακτηριστικό της ΑΔΚ που δεν συνάδει με την εκδοχή της εκτός ορίου μετακίνησης είναι η δυνατότητά της να στοχεύει μη συστατικά (40α'-γ').

- (40) α'. [Ο Γιάννης δανείστηκε _] ενώ [η Μαρία έκλεψε _] **το ποσό των 3.000 ευρώ από την τράπεζα.**
β'. [Εγώ έβαλα _] και [η Μαρία στρίμωξε _] **ένα φόρεμα στη βαλίτσα.**
γ'. [Εγώ προστάτεψα _] και [η Μαρία γλίτωσε _] **έναν άνθρωπο από λιμοκτονία.**

Επίσης, όπως σημειώνει ο Booij (1985), η ΑΔΚ είναι δυνατό να λειτουργεί κάτω από το επίπεδο της λέξης (41), καθιστώντας ακόμα πολυπλοκότερη την εκδοχή της μετακίνησης.

- (41) [ο Γιάννης υπό-_] και [η Μαρία υπέρ-_] **τιμά την χειρωνακτική εργασία.**

Η ΑΔΚ επιτρέπει την εγκατάλειψη πρόθεσης σε γλώσσες που αυτή δεν επιτρέπεται

Τρίτο επιχείρημα προέρχεται από την ιδιότητα της ΑΔΚ να μην επιτρέπει την *εγκατάλειψη πρόθεσης* (*preposition stranding*) σε γλώσσες που αυτή δεν επιτρέπεται, όπως είναι η ελληνική (42α'-β').

- (42) α'. [Η Μαρία αγόρασε ένα σπίτι εντός _] και [ο Γιάννης πούλησε ένα σπίτι εκτός _] **σχεδίου.**⁷

⁷Το εντός από κάποιους μπορεί να θεωρηθεί επίρρημα. Κατά τη γνώμη τα εντός/εκτός δεν είναι επιρρήματα στη συγχρονία της ελληνικής.

β'. ? [Η Μαρία πήγε με _] και [ο Γιάννης πήγε χωρίς _] **συνοδό**.

Τα δύο επόμενα επιχειρήματα συνηγορούν επίσης υπέρ μίας συμμετρικής δομής. Ο συλλογισμός είναι απλός: εφόσον ο *άξονας*⁸ δεν μετακινείται, βρίσκεται στο πεδίο δομικής επιβολής υλικού εγκιβωτισμένου και στα δύο παρατακτικά συστατικά.

Το στοιχείο ΑΔΚ αντιμετωπίζεται in situ από τις αρχές αναφορικής δέσμησης

Ένα τέταρτο επιχειρήμα προέρχεται από την συμπεριφορά της ΑΔΚ σε σχέση με τις αρχές αναφορικής δέσμησης (βλ. Levine 1985).

Οι Αρχές Αναφορικής Δέσμησης συνοψίζονται στο (43: α'-γ') (Carnie 2013):

- (43) α'. *Αρχή Αναφορικής Δέσμησης Α*: Ένα αναφορικό στοιχείο πρέπει να είναι δεσμευμένο αναφορικά στο πεδίο της αναφορικής του δέσμησης.
β'. *Αρχή Αναφορικής Δέσμησης Β*: Μία αντωνυμία πρέπει να είναι ελεύθερη στο πεδίο της αναφορικής της δέσμησης.
γ'. *Αρχή Αναφορικής Δέσμησης Γ*: Ένα στοιχείο ανεξάρτητης αναφοράς (R-expression) πρέπει να είναι ελεύθερο.

Το παράδειγμα (44α') δείχνει ότι ο *άξονας* συμπεριφέρεται σαν να μην έχει μετακινηθεί σε σχέση με τα φαινόμενα της Αρχής Αναφορικής Δέσμησης Γ. Αν θεωρήσουμε ότι έχουμε μετακίνηση, τότε δεν υπάρχει πλέον σχέση δομικής επιβολής μεταξύ του *άξονα* και στοιχείων εγκιβωτισμένων στα Συνδεόμενα μέρη (ΣΜ). Πράγματι, το (44α') είναι αντιγραμματικό διότι το *she* επιβάλλεται δομικά στο *Mary*. Έχουμε δηλαδή παραβίαση της Αρχής Αναφορικής Δέσμησης Γ, κατά την οποία τα στοιχεία ανεξάρτητης αναφοράς πρέπει να είναι ελεύθερα ως προς την αναφορά τους. Το ίδιο κατά την Citko (2011: 72) φαίνεται να ισχύει για τα παραδείγματα (44β' - γ') σε σχέση με τις Αρχές Αναφορικής Δέσμησης Α & Β.

- (44) α'. *Αρχή Δέσμησης Γ*
*[She_i disliked _] and [I hated _] **that picture of Mary_i**. (Levine 1985 :496)
β'. *Αρχή Δέσμησης Α*
[I liked _] and [Mary_i disliked _] **that picture of herself_i**. (Citko 2011)
γ'. *Αρχή Δέσμησης Β*

⁸Ο όρος *άξονας* (pivot) προέρχεται από την Citko (2011: 46) που ονομάζει έτσι το μοιραζόμενο από τα δυο παρατακτικά συστατικά στοιχείο.

I liked _ and [Mary_i disliked _] **a picture of her_i**. (Citko 2011)

Δύο προβλήματα προκύπτουν από την ομάδα των παραπάνω παραδειγμάτων. Πρώτον, στο παράδειγμα (44β') αποδεικνύεται μεν ότι ο άξονας παραμένει *in situ*, δεν αποδεικνύεται όμως ότι έχουμε ΠΚ από τη στιγμή που αν θεωρήσουμε ότι το κατ' ισχυρισμόν κοινό συστατικό είναι εγκιβωτισμένο στο πρώτο παρατακτικό συστατικό, προκύπτει αντιγραμματικό αποτέλεσμα. Με άλλα λόγια, αν όντως υπήρχε αναφορική δέσμευση λόγω σχέσης δομικής επιβολής, το παράδειγμα (44β') θα αναμέναμε να είναι αντιγραμματικό με δομή βάσης την επίσης αντιγραμματική (λόγω παραβίασης της Αρχής Αναφορικής Δέσμευσης A) πρόταση (45).

(45) *[* I liked that picture of herself_i] and [Mary_i disliked that picture of herself_i].

Αξίζει να σημειωθεί ότι το παράδειγμα (45) δείχνει πόσο μεγάλη διαφορά υπάρχει μεταξύ της δομής ΑΔΚ και της πλήρους δομής. Το επιχείρημα αυτό είναι εις βάρος της εκδοχής της έλλειψης. Θα επανέλθουμε σε αυτό αργότερα.

Το δεύτερο πρόβλημα έχει να κάνει με τη γραμματικότητα της δομής (46), η οποία δεν εξηγείται αν το *Mary* επιβάλλεται δομικά στο *her*, διότι έχουμε παραβίαση της Αρχής Αναφορικής Δέσμευσης B.

(46) [Mary_i disliked _] and [I hated _] **that picture of her_i**.

(Levine 1985: 496)

Η γραμματικότητα των δυο παραπάνω δομών (44β') και (46) θα μπορούσε να ερμηνευθεί αν υιοθετούσαμε την άποψη του Larson (Larson 2011β) κατά την οποία το κοινό υλικό δεν βρίσκεται στο πεδίο δομικής επιβολής του πρώτου παρατακτικού συστατικού. Έτσι όμως δεν εξηγείται η αντιγραμματικότητα του (44α').

Η δέσμευση μεταβλητών κατά την Citko (2011) καταλήγει στο ίδιο συμπέρασμα, στην εκδοχή δηλαδή της μη μετακίνησης. Αυτό που συμβαίνει είναι ότι η αντωνυμία που περιέχεται στον άξονα όχι απλά δεσμεύεται από τα στοιχεία που περιέχονται μέσα στα παρατακτικά συστατικά (κάθε άνθρωπος και κανένας), αλλά μπορεί να δεσμεύεται και από τα δυο ταυτόχρονα. Αυτό δεν είναι αναμενόμενο αν ο άξονας την μητέρα του έχει μετακινηθεί έξω από τα δυο παρατακτικά συστατικά, καθώς αυτό θα σήμαινε ότι οι δεσμευτές της δεν της επιβάλλονται δομικά.

- (47) α'. [Κάθε άνθρωπος_i αγαπά _] αλλά [κανένας_j δεν θέλει να παντρευτεί _]
την μητέρα του_{i/j}.
- β'. [Κάθε άνθρωπος_i αγαπά _] αλλά [κανένας_j δεν παντρεύεται _]
την μητέρα του_{i/j}.

παράδειγμα βασισμένο στον Jacobson (1999 :167)

Με τον ίδιο ακριβώς τρόπο ερμηνεύεται η ερμηνεία της *χαλαρής ταυτότητας* (*sloppy identity*), η οποία για τον Larson (2011α) αποτελεί πρόβλημα για την θεωρία της ΠΚ. Στην περίπτωση αυτή μπορούμε απλά να πούμε ότι η αντωνυμία *του* δεσμεύεται ταυτόχρονα από δύο δεσμευτές που ανήκουν σε δύο διαφορετικά ΣΜ (48:α'-γ').

- (48) Ο Γιάννης_i συμπαθεί και ο Γιώργος_j αγαπά το φίλο του_{i/j}
- α'. *Αυστηρή ανάγνωση*
 Ο Γιάννης συμπαθεί το φίλο του Γιώργου και ο Γιώργος αγαπά το φίλο του Γιώργου.
- β'. *Χαλαρή (sloppy) ανάγνωση*
 Ο Γιάννης συμπαθεί το φίλο του Γιάννη και ο Γιώργος αγαπά το φίλο του Γιώργου.
- γ'. *Ανάγνωση τρίτου μέλους (third-party reading)*
 Ο Γιάννης συμπαθεί το φίλο του Κώστα και ο Γιώργος αγαπά το φίλο του Κώστα.

Το στοιχείο ΑΔΚ αντιμετωπίζεται in situ από τις αρχές νομιμοποίησης των τεμαχίων αρνητικής πολικότητας

Το πέμπτο επιχείρημα εναντίον των ερμηνειών μετακίνησης προέρχεται από την *νομιμοποίηση τεμαχίων αρνητικής πολικότητας* (*negative polarity items*). Θα περιμέναμε παραδείγματα όπως στο (49) να ήταν αντιγραμματικά αν το συστατικό που περιέχει το *anyone* μετακινούνταν εκτός του πεδίου δομικής επιβολής της άρνησης που το νομιμοποιεί.

- (49) [She couldn't talk to _] and [he wouldn't talk to _] **anyone with green hair.**
 (Johnson 2007: 17)

Αξίζει να σημειωθεί ότι η συμπεριφορά της ΑΔΚ σε σχέση με τα *τεμάχια αρνητικής πολικότητας* έχει χρησιμοποιηθεί εναντίον της ανάλυσης της ΠΚ. Συγκεκριμένα, κατά τον Larson (2011), το γεγονός ότι το πολλαπλά κυριαρχούμενο υλικό είναι στο πεδίο δομικής επιβολής και των δύο παρατακτικών συστατικών, οδηγεί σε μυριάδες λάθος προβλέψεις. Κατά τον Larson,

μόνο το πεδίο δομικής επιβολής του δεξιού παρατακτικού συστατικού μιας δομής ΑΔΚ σχετίζεται με το κοινό υλικό. Κατά τον Larson, το (49) νομιμοποιείται μόνο από το δεύτερο συστατικό.

Τα παραδείγματα με *τεμάχια αρνητικής πολικότητας* που χρησιμοποιεί ο Larson για να αποδείξει τη στενή σχέση μεταξύ του άξονα και του δεύτερου συστατικού είναι τα εξής (50: α'-β'):

- (50) α'. *[Ivan didn't buy _], but [Ivy read _] **any books**.
β'. [Ivan bought _], but [Ivy didn't read _] **any books**.

Το ίδιο ισχύει και για την ελληνική:

- (51) α'. [Ο Γιάννης δεν έγραψε _] και [η Μαρία δεν διόρθωσε _] **καμιά εργασία**.
β'. [Ο Γιάννης έγραψε _] αλλά [η Μαρία δεν διόρθωσε _] **καμιά εργασία**⁹.
γ'. *[Ο Γιάννης δεν έγραψε _] αλλά [η Μαρία διόρθωσε _] **καμιά εργασία**.

Ένας τρόπος αντίκρουσης του συγκεκριμένου επιχειρήματος είναι να θεωρήσουμε ότι το *τεμάχιο αρνητικής πολικότητας* ανήκει στο δεύτερο συστατικό.

- (52) α'. [Ο Γιάννης έγραψε _] αλλά [η Μαρία δεν διόρθωσε καμιά _] **εργασία**.

Επίσης, η δομή βάσης εδώ φαίνεται να είναι:

- (53) α'. Ο Γιάννης έγραψε μια εργασία, αλλά η Μαρία δεν διόρθωσε καμιά εργασία.
β'. [Ο Γιάννης έγραψε μια _], αλλά [η Μαρία δεν διόρθωσε καμιά _] **εργασία**.
α'. Ivan bought some books, but Ivy didn't read any books.
β'. [Ivan bought some _], but [Ivy didn't read any _] **books**.

Επομένως, εδώ ίσως έχουμε έναν συνδυασμό δομής ΑΔΚ και έλλειψης, η οποία περιπλέκει τα πράγματα.

Έτσι, εξηγείται η γραμματικότητα του (54):

⁹Ενδιαφέρουσα είναι η διαφορά με τη δομή [Ο Γιάννης έγραψε _ αλλά [δεν διόρθωσε _] καμιά εργασία. Τη δομή αυτή δεν την κατατάσσω με βεβαιότητα στις δομές ΑΔΚ, διότι η παρατακτική σύνδεση γίνεται πιθανώς πάνω από την ΡΦ και όχι την ΦΧΡ.

- (54) α'. Η Μαρία δεν διόρθωσε καμία _ αλλά ο Γιάννης έγραψε μία _ **εργασία**.
 β'. Ivy didn't read any _, but Ivan bought some _ **books**.

Είδαμε μέχρι τώρα χαρακτηριστικά της ΑΔΚ που καθιστούν προβληματική την θεωρία της μετακίνησης. Υπάρχουν όμως τρία χαρακτηριστικά της ΑΔΚ που κατά την Citko (2011) φαίνεται να μη συνάδουν με μία συμμετρική αντιμετώπιση του φαινομένου ΑΔΚ.

- (55) α'. Το στοιχείο ΑΔΚ πρέπει να βρίσκεται στη δεξιά περιφέρεια (*Περιορισμός του Δεξιού Άκρου*)
 β'. Ο ΔΚ μπορεί να έχει εμβέλεια και στα δύο παρατακτικά συστατικά
 γ'. Η ΑΔΚ παρουσιάζει φαινόμενα εγγύτητας πτώσης

Ας ξεκινήσουμε με τον *Περιορισμό του Δεξιού Άκρου (Right Edge Restriction)*. Σύμφωνα με αυτόν τον περιορισμό, ο άξονας πρέπει να βρίσκεται στο δεξιό άκρο και των δυο παρατακτικών συστατικών. Το παράδειγμα που ακολουθεί είναι διαφωτιστικό. Στο (56α') ο άξονας (ή το κενό που αντιστοιχεί σε αυτό) είναι στο άκρο δεξιό άκρο και των δυο παρατακτικών συστατικών, ενώ στο (56β') όχι.

- (56) α'. I [_{VP} invited into my house _] and [_{VP} congratulated _] **all the winners**.
 β'. * I [_{VP} gave _ a present] and [_{VP} congratulated _] **all the winners**.

(Wilder 1999: 587)

Κατά την Citko, ο Περιορισμός του δεξιού άκρου (ΠΔΑ) δεν συνεπάγεται και μετακίνηση για τους εξής λόγους: πρώτον, δεν υπάρχει άλλη δομή μετακίνησης που να απαιτεί το ίχνος του μετακινήθεντος στοιχείου να βρίσκεται στην περιφέρεια του παρατακτικού συστατικού· δεύτερον, κάποιοι από τους αλγορίθμους γραμμικοποίησης, όπως αυτός του Wilder, παράγουν τον ΠΔΑ.

Στην ελληνική, όπου υπάρχει σχετική ελευθερία στη σειρά των όρων, το χαρακτηριστικό αυτό των δομών ΑΔΚ είναι δύσκολο να ελεγχθεί. Το παράδειγμα που ακολουθεί είναι από τις λίγες περιπτώσεις στην ελληνική που η σειρά των όρων είναι αυστηρή.

- (57) α'. Είπε στο Γιάννη να προσέχει.
 β'. * Είπε να προσέχει στο Γιάννη.

Βλέπουμε ότι η μετακίνηση είναι δυνατή μόνο όταν το ίχνος του κοινού στοιχείου βρίσκεται στη δεξιά περιφέρεια του παρατακτικού συστατικού.

- (58) α'. [Εστειλε μήνυμα _] και [μίλησε _] **του Γιάννη/στο Γιάννη**.
β'. *[Είπε _ να προσέχει] και [μίλησε _] **του Γιάννη/στο Γιάννη**.
γ'. *[Είπε _ να μην υποκύπτει σε εκβιασμούς] και [μίλησε _] **του Γιάννη/στο Γιάννη**.

Επομένως, σχετικά με την ελληνική, ο Περιορισμός του Δεξιού Άκρου φαίνεται να επιβεβαιώνεται.

Δεύτερον, υπάρχει το πρόβλημα της εμβέλειας κατ' εξαίρεση. Διαφορετικά, ο άξονας στις δομές ΑΔΚ μπορεί να έχει εμβέλεια και στα δύο παρατακτικά συστατικά. Πράγματι, δεδομένα από την Ανύψωση Ποσοδείκτη (Sabbagh 2007) δείχνουν ότι ο χαρακτηρισμός της μετακίνησης από τον Ross (1967) είναι περισσότερο ακριβής, τουλάχιστον όσον αφορά την ερμηνεία. Ο Sabbagh παρατηρεί ότι ένας ποσοδείκτης στον Δεξιό Κόμβο μπορεί να έχει εμβέλεια που είναι πάρα πολύ ψηλά για αυτόν αν θεωρήσουμε ότι δεν έχουμε Ανύψωση του Δεξιού Κόμβου. Αντίθετα, το σύμπτωμα αυτό ερμηνεύεται εύκολα αν θεωρήσουμε ότι ο ΔΚ έχει μετακινηθεί σε επίπεδο πάνω από τη παρατακτική σύνταξη. Επομένως, στις δομές ΑΔΚ ο ΔΚ έχει αλληλεπιδράσεις εμβέλειας που δεν είναι αναμενόμενες αν θεωρήσουμε ότι κάθε παρατακτικό συστατικό έχει ένα διακριτό παράδειγμα του ΔΚ.

- (59) α'. [John knows someone who speaks _], and [Mary knows someone who wants to learn _] **every Germanic language**. ($\exists > \forall, \forall > \exists$) (Someone > Every; Every > Someone)¹⁰
β'. John knows a man who speaks every Germanic language. ($\exists > \forall, * \forall > \exists$) (Someone > Every; *Every > Someone)

(Citko 2011: 74)

Οι Bachrach & Katzir αποδίδουν το χαρακτηριστικό αυτό της ΑΔΚ στην καθυστερημένη *εκφώνηση* (*spell-out*) των πολλαπλά κυριαρχούμενων στοιχείων της. Συγκεκριμένα, θεωρούν ότι η ευρεία εμβέλεια του άξονα προκύπτει από την ιδέα ότι η εκφορά εφαρμόζεται μόνο σε πλήρως κυριαρχούμενα συστατικά. Αυτό δηλαδή που ισχύει για το (59β') είναι ότι το *every*

¹⁰Κάποιος αγαπάει τον καθένα, Υπαρξιακός Ποσοδείκτης > Καθολικός Ποσοδείκτης: Ένα συγκεκριμένο άτομο αγαπάει τον καθένα, Καθολικός Ποσοδείκτης > Υπαρξιακός Ποσοδείκτης: Καθένας αγαπιέται από κάποιον, όχι όμως υποχρεωτικά από το ίδιο άτομο

Germanic language δεν εκφέρεται και επομένως δεν ερμηνεύεται μέχρι να κατασκευαστεί ολόκληρη η παρατακτική φράση.

Τέλος, προβλήματα στην συμμετρική αντιμετώπιση της ΑΔΚ θέτουν και κάποια ζητήματα πτωτικής σύγκρουσης. Εφόσον η ΑΔΚ θεωρείται ότι περιλαμβάνει μία ΦΠροσδ που μοιράζεται από δυο ΣΜ, θα περιμέναμε τα χαρακτηριστικά πτώσης να επιβάλλονται και από τα δυο παρατακτικά συστατικά. Αντιθέτως, αυτό που βρίσκουμε είναι φαινόμενα εγγύτητας πτώσης κατά τα οποία η πτώση φαίνεται να επιβάλλεται από το δεύτερο παρατακτικό συστατικό. Το χαρακτηριστικό αυτό επιβεβαιώνει την ανάλυση του Larson. Κατά τη Cίtko στην περίπτωση αυτή έχουμε κοινή ΟΦ και όχι ΦρΠροσδ. Η αντιστοιχία πτώσης θα προέκυπτε αν είχαμε κοινή ΦρΠροσδ. Το τελικό συμπέρασμα είναι ότι η εγγύτητα πτώσης είναι συμβατή με μία συμμετρική προσέγγιση της ΑΔΚ αν επιτρέψουμε το μοίρασμα συστατικών μικρότερα της ΦρΠροσδ.

Στην ελληνική τα χαρακτηριστικά πτώσης φαίνεται να επιβάλλονται και από τα δύο παρατακτικά συστατικά, καθώς δεν εντοπίζονται φαινόμενα εγγύτητας πτώσης.

- (60) α'. * Ο Γιάννης αγαπάει _ και ο Κώστας μοιάζει _ **του πατέρα του**.
β'. Ο Γιάννης αγαπάει _ και ο Κώστας σέβεται _ **τον πατέρα του**.

Αυτό σημαίνει ότι το κοινό στοιχείο πρέπει να ικανοποιεί τα χαρακτηριστικά πτώσης που επιβάλλονται σε αυτό και από τα δύο ΣΜ. Κατά την λογική της Cίtko, αυτό σημαίνει ότι στην ελληνική μοιράζονται ΦΠροσδ και όχι ΟΦ.¹¹

Επίσης, όταν έχουμε δύο ρήματα που συντάσσονται με ΟΦ και ΠΦ αντίστοιχα σε δομή ΑΔΚ, προκύπτει αντιγραμμатικό αποτέλεσμα αν θεωρήσουμε ότι οι περιορισμοί επιλογής επιβάλλονται από το δεύτερο συστατικό.

- (61) α'. * Ο Γιάννης αγαπάει _ και ο Κώστας μοιάζει _ **στον πατέρα του**.
β'. Ο Κώστας μοιάζει _ και ο Γιάννης φέρνει _ **στον πατέρα του**.

- (62) α'. * Η Ελένη συνάντησε _ και η Μαρία μίλησε _ **στον Χρήστο**.
β'. Η Μαρία μίλησε _ και η Ελένη απευθύνθηκε _ **στον Χρήστο**.

¹¹Θα ήταν πολύ ενδιαφέρον να βρεθούν ανεξάρτητα δεδομένα που αποδεικνύουν ότι στην ελληνική έχουμε μοίρασμα μεταξύ ΦΠροσδ και όχι ΟΦ.

Το παραπάνω επιχείρημα είναι σαφώς υπέρ της συμμετρίας της δομής ΑΔΚ τουλάχιστον στην ελληνική.

Στην ενότητα αυτή παραθέσαμε δεδομένα που οδηγούν σε μία *in situ* προσέγγιση της ΑΔΚ κατά την οποία ο ΔΚ εμφανίζεται σε κάθε παρατακτικό συστατικό, αλλά προφέρεται μόνο μία φορά στο δεξιό συστατικό. Το επομένο βήμα επομένως είναι να επιλέξουμε μεταξύ της καλύτερης δυνατής *in situ* ανάλυσης.

3.2 Πολυκυριαχία ή έλλειψη;

Στόχος της ενότητας είναι η επιλογή της καλύτερης δυνατής *in situ* ανάλυσης. Η ανάλυση της ΠΚ θεωρεί ότι υπάρχει ένα μόνο παράδειγμα της φράσης-στόχου, ενώ οι αναλύσεις έλλειψης εστιάζουν στο να ταυτοποιήσουν αποτελέσματα που δείχνουν ότι ο στόχος έχει ένα σιωπηρό αντίστοιχο. Υπάρχουν επίσης και υβριδικές προσεγγίσεις, όπως αυτή των Barros & Vicente (2011α, 2011β), σύμφωνα με τις οποίες η ΑΔΚ είναι μια επιφανειακή δομή που παράγεται από περισσότερους του ενός μηχανισμούς.

3.2.1 Επιχειρήματα υπέρ της έλλειψης

Το πιο ισχυρό επιχείρημα υπέρ της έλλειψης είναι το επιχείρημα της ταυτότητας: το γεγονός δηλαδή ότι ο ΔΚ στις δομές ΑΔΚ μπορεί να είναι μην είναι πανομοιότυπος τόσο φωνολογικά όσο και σημασιολογικά. Μία γνωστή ιδιότητα της έλλειψης είναι ότι επιτρέπει στο διαγεγραμμένο υλικό και το ηγούμενο στοιχείο (*antecedent*) του να είναι μορφοσυντακτικά διακριτά, υπό την προϋπόθεση ότι και τα δύο στοιχεία είναι σημασιολογικά παράλληλα (Merchant 2001). Επομένως, αν η έλλειψη είναι ο υποκείμενος μηχανισμός της ΑΔΚ, τότε αναμένουμε να βρούμε φαινόμενα χαρακτηριστικά της έλλειψης που σχετίζονται με το επιχείρημα της ταυτότητας, όπως φαινόμενα αλλαγής οχήματος, απουσία μορφολογικής ταυτότητας και αναγνώσεις χαλαρής ταυτότητας.

Στις τρεις ενότητες που ακολουθούν θα προσπαθήσω να δείξω ότι τα φαινόμενα αυτά είτε υπάρχουν στην ΑΔΚ, αλλά δεν μπορούν να ερμηνευθούν βάσει έλλειψης, είτε απουσιάζουν εντελώς.

Μορφολογικές αναντιστοιχίες

Το πρόβλημα των μορφολογικών αναντιστοιχιών είναι το σοβαρότερο για τη θεωρία της ΠΚ, αφού δεν μπορεί εύκολα να το ερμηνεύσει. Υπάρχουν δύο δυνατοί τρόποι για να αντιμετω-

τωπιστεί αυτό το πρόβλημα. Ο ένας είναι να υιοθετηθεί μία υβριδική ανάλυση όπως αυτή των Barros & Vicente κατά την οποία η ΑΔΚ είναι μία δομή με δύο υποκείμενους μηχανισμούς: την έλλειψη και την ΠΚ. Αν και κάποιες αναντιστοιχίες μπορούν να αποδοθούν στον μηχανισμό της εγγύτητας, μία ΠΚ ανάλυση βασίζεται σε γενικές γραμμές στην ταύτιση του ΔΚ και του ερμηνευόμενου στο κενό στοιχείου και δεν ερμηνεύει τυχόν αναντιστοιχίες.

Ας ξεκινήσουμε με την εξέταση μορφολογικών αναντιστοιχιών προσώπου/γένους σε αντωνυμίες και Χρόνου/Οψης σε ρήματα. Τέτοιου είδους αναντιστοιχίες είναι απολύτως αποδεκτές στο πλαίσιο της ρηματικής έλλειψης προς τα εμπρός (*forward VP ellipsis*) (Chomsky 1965, Merchant 2001).

(63) α'. Alice has slept in her office, but Bob will not ~~sleep in his office~~.

β'. Alice just went on vacation, and Bob is about to ~~go on vacation~~.

(παραδείγματα από Barros & Vicente (2011β))

Τα ακόλουθα παραδείγματα δείχνουν ότι ισοδύναμες αναντιστοιχίες είναι επιτρεπτές σε δομές ΑΔΚ. Αν θεωρήσουμε ότι οι μορφολογικές αναντιστοιχίες συσχετίζονται άμεσα με την έλλειψη, δεν μπορούμε παρά να θεωρήσουμε ότι η έλλειψη είναι ο υποκείμενος μηχανισμός των ακόλουθων παραδειγμάτων:

(64) α'. I usually don't ~~wake up early every day~~, but Alice **wakes up early every day**.

β'. I didn't ~~pass my math exam~~, but I'm sure that Alice will pass her math exam.

Για να περιγράψουμε το φαινόμενο στην ελληνική, θα περιγράψουμε χωριστά τρία διαφορετικά είδη ΑΔΚ ανάλογα με το είδος του ΔΚ.

ΔΚ = ΦρΠροσδ

Ο συγκεκριμένος τύπος ΑΔΚ μπορεί μόνο να εξεταστεί σε σχέση με αναντιστοιχίες γένους/αριθμού στις αντωνυμίες. Όπως φαίνεται από το παράδειγμα που ακολουθεί δεν επιτρέπονται αναντιστοιχίες γένους σε αυτόν τον τύπο ΑΔΚ τόσο στην ελληνική όσο και στα αγγλικά.

(65) α'. * Ο Γιάννης_i αγαπά ~~τη μητέρα του_i~~ ενώ η Μαρία_j μισεί τη μητέρα της_j.

β'. Ο Γιάννης αγαπά ενώ η Μαρία_j μισεί τη μητέρα της_{j/h}.

- γ'. * Ο Γιάννης_i αγαπά -τη μητέρα του_i ενώ εμείς_x μισούμε τη μητέρα μας_x.
 δ'. * John loves _but Mary hates _ **her mother**.

Να σημειωθεί ότι και οι Barros & Vicente (2011) θεωρούν ότι η έλλειψη δεν είναι διαθέσιμος μηχανισμός της ΑΔΚ στις περιπτώσεις εκείνες που ο ΔΚ είναι ΦρΠροσδ, καθώς η αγγλική στερείται της *έλλειψης ΦρΠροσδ προς τα εμπρός (forward DP ellipsis)*. Το ίδιο ακριβώς φαίνεται να ισχύει για την ελληνική. Σχετικά με τα κλιτικά υιοθετώ την άποψη των Φιλιππάκη και Σπυρόπουλου ότι τα κλιτικά είναι ορίσματα, οπότε δεν τίθεται κανένα ζήτημα απουσίας έλλειψης στην περίπτωση παρουσίας κλιτικού (Philippaki-Warburton 1987, Philippaki-Warburton & Spyropoulos 1999, Philippaki-Warburton et al. 2004, Revithiadou & Spyropoulos 2008).

- (66) α'. * Alice bought a book and Bob read -a book.
 β'. * Η Μαρία αγόρασε ένα βιβλίο και ο Γιάννης *(το) διάβασε.

Υπάρχει όμως ένα διαφορετικό επιχείρημα που δείχνει ότι η ελληνική ΑΔΚ πιθανότατα δεν οφείλεται σε κάποιον ελλειπτικό μηχανισμό. Κατά τον Merchant (2014) η έρευνα στην ονοματική έλλειψη έχει διακρίνει τρεις τάξεις ονομάτων με κριτήριο τη συμπεριφορά τους υπό καθεστώς έλλειψης. Η πρώτη τάξη ονομάτων δεν παρουσιάζει καθόλου εναλλαγές: δηλαδή κανένα στοιχείο του ζευγαριού δεν μπορεί να αποτελεί ηγούμενο στοιχείο φερόμενης έλλειψης του άλλου στοιχείου. Η πρώτη τάξη αποτελείται στην ελληνική από ζεύγη ονομάτων όπως αδελφός/αδελφή: Δεν εναλλάσσονται σε καθεστώς έλλειψης, ούτε ως κατηγορήματα ούτε ως ορίσματα. Στην δεύτερη τάξη επιτρέπονται αμφίδρομες εναλλαγές όταν τα ονόματα χρησιμοποιούνται ως κατηγορήματα. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν τα επίκοινα ουσιαστικά, ονόματα δηλαδή που εμφανίζουν τον ίδιο λεξικό τύπο και για τα δύο φύλα (ο/η γιατρός). Στην τρίτη τάξη ανήκουν ζεύγη ονομάτων, όπως δάσκαλος/δασκάλα, στα οποία ο αρσενικός τύπος μπορεί να αποτελεί ηγούμενο στοιχείο ενός διαγραμμένου θηλυκού όταν και τα δύο είναι κατηγορήματα, αλλά όχι αντίστροφα.

- (67) α'. Ο Πέτρος είναι καλός δάσκαλος, αλλά η Μαρία είναι μία κακιά.
 β'. *Η Μαρία είναι καλή δασκάλα, αλλά ο Πέτρος είναι ένας κακός.

Ας εξετάσουμε τώρα τα δάσκαλος/δασκάλα σε περιβάλλον ΑΔΚ:

- (68) α'. [Ο Πέτρος είναι καλός _], [ενώ η Μαρία είναι μία κακιά _] **δασκάλα**.

β'. [Η Μαρία είναι καλή _], ενώ [ο Πέτρος είναι ένας κακός _] **δάσκαλος** .

Το ίδιο συμβαίνει και με τα ουσιαστικά πρώτης τάξης:

(69) α'. [Ο Πέτρος είναι καλός _], [ενώ η Μαρία είναι μία κακιά _] **αδελφή**.

β'. [Η Μαρία είναι καλή _], ενώ [ο Πέτρος είναι ένας κακός _] **αδελφός** .

Το γεγονός αυτό, ότι δηλαδή η ΑΔΚ επιτρέπει μορφολογικές αναντιστοιχίες γένους που δεν επιτρέπονται σε καθεστώς έλλειψης, δείχνει πως η έλλειψη δεν είναι υποκείμενος μηχανισμός της ΑΔΚ και οι τυχόν αναντιστοιχίες πρέπει να ερμηνευθούν διαφορετικά.

Επομένως, οι μορφολογικές αναντιστοιχίες της ΑΔΚ δεν ερμηνεύονται επαρκώς από την ανάλυση της έλλειψης.

ΔΚ = ΡΦ

Προτού κάνουμε έλεγχο για μορφολογικές αναντιστοιχίες στην ΑΔΚ ΡΦ, είναι απαραίτητο να βεβαιωθούμε ότι υπάρχει έλλειψη ΡΦ προς τα εμπρός στην ελληνική ¹².

(70) α'. Η Μαρία αγόρασε ένα βιβλίο και ο Γιάννης ~~αγόρασε ένα βιβλίο~~ επίσης.

Στην ελληνική ΑΔΚ εντοπίζονται αναντιστοιχίες κυρίως στην γραμματική κατηγορία της συμφωνίας. Τα παραδείγματα με αναντιστοιχίες σε χρόνο και όψη είναι οριακά γραμματικά.

(71) α'. *Αναντιστοιχία προσώπου*

Ήξερα ότι η Μαρία _ αλλά αγνοούσα ότι εσύ _ **δούλευες σε σουπερμάρκετ**.

β'. *Αναντιστοιχία προσώπου/αριθμού*

Αγνοούσα ότι η Μαρία _ αλλά ήξερα ότι εσύ _ **απολύθηκες από τη δουλειά σου**.

γ'. *Αναντιστοιχία όψης*

? Ο Γιάννης έχει ήδη _(-~~διαβάσει~~), ενώ η Μαρία ακόμα διαβάζει για το αυριανό τεστ.

δ'. *Αναντιστοιχία χρόνου*

¹²Υπάρχουν βέβαια ερευνητές που διαφωνούν με την ύπαρξη του φαινομένου της έλλειψης ΡΦ στην ελληνική (Androulakis 2001).

? Αγνοούσα ότι η Μαρία πέρσι ~~_(-δούλευε σε σουπερμάρκετ)~~, αλλά ήξερα ότι ο Γιώργος φέτος δουλεύει σε σουπερμάρκετ.

ΔΚ = ΦΣΔ

Η ύπαρξη ή μη της έλλειψης ΦΣΔ στην ελληνική είναι κάτι που δεν έχει μελετηθεί καθόλου. Παρ' όλα αυτά έχουμε ισχυρές ενδείξεις ότι πρέπει να υπάρχει.

(72) Ο Γιάννης ισχυρίζεται ότι πήρε πτυχίο αλλά η Μαρία αμφιβάλλει ~~-ότι ο Γιάννης πήρε πτυχίο.~~

Η αντίστοιχη ΑΔΚ είναι η εξής:

(73) α'. Η μητέρα του_i λέει ~~-ότι ο Γιάννης_i πήρε πτυχίο~~ και ο Γιάννης_i επιμένει **ότι πήρε_i πτυχίο.**

β'. Αν και η Μαρία αμφιβάλλει ~~-ότι ο Γιάννης_i πήρε πτυχίο~~, ο Γιάννης_i ισχυρίζεται **ότι πήρε_i πτυχίο.**

Ο συγκεκριμένος τύπος ΑΔΚ, αν και δεδομένης της διαθεσιμότητας της έλλειψης προς τα εμπρός θα μπορούσε να είναι ελλειπτικός, έχουμε σοβαρούς λόγους να πιστεύουμε αποτελεί παράδειγμα πολυκυριαρχίας. Ο λόγος είναι η πολύ μεγάλη διαφορά που έχουν από την πλήρη πρόταση και η μη δυνατότητα χαλαρής ανάγνωσης. Επίσης, ο τύπος αυτός ΑΔΚ αποδεικνύει ξεκάθαρα ότι δεν υπάρχει κανένα ενδεχόμενο μετακίνησης, αλλά το μοιραζόμενο στοιχείο παραμένει in situ.

Ας δούμε τις ιδιότητες αυτές λίγο πιο προσεκτικά. Στο παράδειγμα που ακολουθεί όχι απλά δεν έχουμε μορφολογικές αναντιστοιχίες, αλλά και η παρουσία τους καθιστά αυτομάτως την πρόταση αντιγραμματική.

(74) Αν και η Μαρία δεν θέλει ~~_(-να προ_i μετακομίσει στη Θεσσαλονίκη)~~ ο Γιάννης_i σκοπεύει να προ_i μετακομίσει στη Θεσσαλονίκη.

Υπάρχουν όμως και εκφωνήματα που προσομοιάζουν στην ΦΣΔ ΑΔΚ στα οποία οι μορφολογικές αναντιστοιχίες μπορεί να είναι πολύ μεγάλες. Στα παραδείγματα που ακολουθούν έχουμε αναντιστοιχίες στην έγκλιση, το χρόνο και την αναφορά του υποκειμένου.

(75) α'. Έλλειψη

Ο Γιάννης πήγε ήδη διακοπές και η Μαρία σκοπεύει ~~να πάει διακοπές~~.

β'. ΑΔΚ

Η Μαρία_i σκοπεύει ~~να φρε_i πάει διακοπές~~ ενώ ο Γιάννης πήγε ήδη διακοπές.

Στις περιπτώσεις αυτές έχουμε πιθανότατα έλλειψη λόγω του αυξημένου βαθμού μορφολογικής αναντιστοιχίας και της ερμηνείας των δεσμευόμενων στοιχείων σε κάθε ΣΜ. Τα παραδείγματα μπορούμε να τα χειριστούμε με δύο τρόπους: ο πρώτος είναι να τα θεωρήσουμε ως μη ΑΔΚ ορίζοντας με τον τρόπο αυτό την ΑΔΚ ως αποκλειστικά συμμετρικό φαινόμενο. Ο δεύτερος είναι να θεωρήσουμε την ΑΔΚ υβριδικό φαινόμενο που παράγεται με περισσότερους του ενός μηχανισμούς. Εδώ θα υιοθετήσω την πρώτη άποψη, αφού τέτοια παραδείγματα αποτελούν ένα μικρό μέρος της τάξης των παραδειγμάτων ΑΔΚ, και δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος της τάξης αυτής παρουσιάζει συμμετρικά χαρακτηριστικά.

Φαινόμενα αλλαγής οχήματος

Η *Αλλαγή οχήματος (AO) (vehicle change)* (Fiengo & May 1994) είναι το φαινόμενο κατά το οποίο η έλλειψη εμφανίζεται προκειμένου να επιδιορθώσει τυχόν παραβιάσεις των Αρχών Δέσμευσης. Η υπόθεση των Fiengo & May είναι ότι η αλλαγή οχήματος υπάρχει διότι σε καθεστώς έλλειψης είναι δυνατό να αντικαταστήσουμε ένα όνομα με μία αντωνυμία, που υπόκειται μόνο στη Αρχή Δέσμευσης B. Αυτή η υποκατάσταση είναι έννομη διότι τόσο το όνομα όσο και η αντωνυμία που το υποκαθιστά αναφέρονται στην ίδια οντότητα με αποτελέσματα να διατηρείται ο σημασιολογικός παραλληλισμός.

(76) α'. Συνέλαβαν τον Αλέξη_i χωρίς αυτός_i να ξέρει το γιατί ~~τον_i συνέλαβαν~~.

β'. * Συνέλαβαν τον Αλέξη_i χωρίς αυτός_i να ξέρει το γιατί ~~συνέλαβαν τον Αλέξη_i~~.

Προκειμένου να ελέγξουμε αν η έλλειψη είναι υποκείμενος μηχανισμός της ΑΔΚ, αρκεί να εντοπίσουμε φαινόμενα αλλαγής οχήματος στις δομές ΑΔΚ.

Η αγγλική φαίνεται να εκδηλώνει το φαινόμενο.

(77) She_i hopes that he won't ~~fire her_i~~, but I fear that the boss will fire Alice_i.

Το παράδειγμα που ακολουθεί είναι με έλλειψη ΦΣΔ που θεωρώ ότι υπάρχει στην ελληνική¹³.

- (78) Αυτός_i ξέρει ότι τον_i απέλυσαν αλλά η γυναίκα του το αγνοεί. (όπου το = ότι τον_i απέλυσαν)

Το παρακάτω παράδειγμα δείχνει ότι το κοινό στοιχείο ερμηνεύεται και στα δύο ΣΜ και για αυτό το λόγο δεν επιτρέπονται φαινόμενα αλλαγής οχήματος.

- (79) α'. Αυτός_i ξέρει _ αλλά η γυναίκα του αγνοεί _ **ότι τον_i απέλυσαν.**
β'. * Αυτός_i ξέρει _ αλλά η γυναίκα του αγνοεί _ **ότι απέλυσαν τον Γιάννη_i.**

Για να εξασφαλίσουμε ότι πρόκειται για δομή ΑΔΚ, δοκιμάζουμε μία δομή που δεν υπακούει σε νησίδες. Και στην περίπτωση αυτή όμως τα φαινόμενα αλλαγής οχήματος φαίνεται να μπλοκάρονται (80α'-γ').

- (80) α'. Η Ελένη αναρωτιέται αν αυτός_i ξέρει _ και η Αλίκη θέλει να μάθει αν η γυναίκα του_i αγνοεί _ **ότι τον_i απέλυσαν.**
β'. Τι αναρωτιέται η Ελένη αν αυτός ξέρει;
γ'. *Η Ελένη αναρωτιέται αν αυτός_i ξέρει _ και η Αλίκη θέλει να μάθει αν η γυναίκα του_i αγνοεί _ **ότι απέλυσαν τον Γιάννη_i.**

Συνοψίζοντας, η ελληνική ΑΔΚ δεν επιτρέπει φαινόμενα αλλαγής οχήματος, γεγονός που συνηγορεί υπέρ μίας μη ελλειπτικής ανάλυσης της ΑΔΚ στην ελληνική.

Προτού προχωρήσω στο επόμενο φαινόμενο έλλειψης θα ήθελα να αναφέρω το πολύ ενδιαφέρον επιχείρημα σχετικά με την αλλαγή οχήματος που αναφέρει ο Larson (2009). Όπως αναφέρει, στην έλλειψη οι ποσοδεικτικά προσδιορισμένες ΟΦ δεν μπορούν να υποστούν αλλαγή οχήματος (Safir 1999: 605).

Το (81α') θα πρέπει να ερμηνεύεται ως το (81β') αν θεωρήσουμε ότι έχουμε αλλαγή οχήματος το οποίο όμως δεν ισχύει (το σύνολο των κοριτσιών που προτάθηκαν μπορούν να είναι διαφορετικά στο (α') αλλά όχι στο (β')).

¹³ Στην ελληνική είναι πολύ δύσκολο να βρούμε αντίστοιχο παράδειγμα διότι είναι μία γλώσσα που κατά κάποιους στερείται του φαινομένου της έλλειψης ΡΦ (Androulakis 2001).

- (81) α'. Jones recommended several chorus girls to the producer and then Smith did too.
β'. Jones recommended several chorus girls to the producer and then Smith recommended them to him too.

Στην ΑΔΚ όμως επιτρέπονται φαινόμενα αλλαγής οχήματος σε αυτές τις περιπτώσεις.

- (82) First John recommended _ and then Smith complimented _ **several chorus girls**.

Το ίδιο ακριβώς ισχύει και στην ελληνική. Στο (83α') ο Γεωργίου μπορεί να πρότεινε τις ίδιες χορεύτριες με τον Ιωάννου ή διαφορετικές. Αντίθετα, στο (83β') ο Ιωάννου και ο Γεωργίου πρότειναν τις ίδιες χορεύτριες.

- (83) α'. Ο Ιωάννου πρότεινε [κάποιες χορεύτριες_i] στον παραγωγό και ο Γεωργίου έκανε το ίδιο λίγο αργότερα.
β'. Ο Ιωάννου πρότεινε _ και ο Γεωργίου προσέλαβε _ **κάποιες χορεύτριες**.

Να τονίσουμε ότι η παρατήρηση αυτή δεν αναιρεί καθόλου όσα ειπώθηκαν σχετικά με την απουσία φαινομένων ΑΟ στην ελληνική. Να υπενθυμίσουμε ότι η αλλαγή οχήματος είναι το φαινόμενο κατά το οποίο στοιχεία ανεξάρτητης αναφοράς σε ηγούμενα στοιχεία μπορούν να νομιμοποιήσουν τη διαγραφή αντωνυμιών σε σημεία έλλειψης. Στα συγκεκριμένα παραδείγματα (82, 83α') το στοιχείο ανεξάρτητης αναφοράς είναι ισοδύναμο αντωνυμίας, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι έχουμε φαινόμενο αλλαγής οχήματος. Αν τα εξετάσουμε πιο προσεκτικά τα παραδείγματα αυτά μας δείχνουν ότι οι ΟΦ στα δύο ΣΜ αναφέρονται στο ίδιο και το αυτό σύνολο οντοτήτων. Επομένως τα παραδείγματα αυτά δεν αποτελούν καθόλου πρόβλημα για μία ΠΚ ανάλυση, στην οποία θεωρούμε ότι το ΑΔΚ στοιχείο μοιράζεται μεταξύ δύο συνδεδεμένων μερών. Αυτό που ουσιαστικά ισχυριζόμαστε εδώ είναι ότι το συγκεκριμένο φαινόμενο αν και μοιάζει με φαινόμενο ΑΟ δεν είναι τέτοιο. Έτσι ακριβώς ερμηνεύει το φαινόμενο και ο Larson: υπάρχει μόνο ένα όχημα και επομένως δεν έχουμε αλλαγή οχήματος.

Χαλαρή ταυτότητα (sloppy identity)

Μία χαρακτηριστική όψη της έλλειψης είναι οι αμφισημίες. Ειδικότερα, τα φαινόμενα χαλαρής ταυτότητας είναι ενδιαφέροντα, εξαιτίας του γεγονότος ότι αν μία διαγεγραμμένη αντωνυμία και το ηγούμενο στοιχείο της (antecedent) αντιστοιχούν σε διαφορετικά υποκείμενα, αυτό μπορεί μόνο να εξηγηθεί αν είναι ανεξάρτητες αντωνυμίες.

Όπως είδαμε και προηγουμένως τα φαινόμενα χαλαρής ταυτότητας μπορούν να ερμηνευθούν αν θεωρήσουμε η αντωνυμία *του* δεσμεύεται ταυτόχρονα από δυο δεσμευτές που ανήκουν σε δυο ΣΜ.

(84) Ο Γιώργος_i αγαπά αλλά ο Γιάννης_j μισεί την μητέρα του_i.

α'. Ο Γιώργος αγαπά την μητέρα του Γιώργου και ο Γιάννης αγαπά την μητέρα του Γιάννη.

Αξίζει να σημειωθεί ότι με αυτόν τον τρόπο θεωρούμε ότι φαινόμενα που παραδοσιακά χαρακτηρίζονται ελλειπτικά μπορούν να είναι και φαινόμενα της ΠΚ. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η *χαλαρή ταυτότητα* (*sloppy identity*), η οποία ως φαινόμενο με συμμετρικά χαρακτηριστικά, στην πραγματικότητα δεν αποτελεί πρόβλημα για μία πολυκυριαρχική ανάλυση.

Στη συνέχεια θα παραθέσω τα τρία επιχειρήματα εναντίον της έλλειψης που παραθέτουν οι Kluck & De Vries 2013.

3.2.2 Επιχειρήματα εναντίον της έλλειψης

Συνθήκη Κεφαλής

Τα φαινόμενα έλλειψης είναι ευαίσθητα στην αποκαλούμενη *Συνθήκη Κεφαλής* (*Head Condition*) (Fiengo 1974). Η συνθήκη αυτή απαγορεύει την διαγραφή υλικού στο οποίο επιβάλλεται δομικά μία εμφανής κεφαλή (βλ. επίσης Wilder 1994). Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορούμε να διαγράψουμε ορίσματα αν η κεφαλή που τα επιλέγει δεν διαγράφεται επίσης.

(85) α'. John ate a chocolate chip cookie and Joanna ~~ate~~ an ice cream.

β'. John ate a chocolate chip cookie and Joanna did ~~eat a chocolate chip cookie~~ too.

γ'. * John loves chocolate chip cookies and Joanna hates ~~chocolate chip cookies~~.

Το ότι η συνθήκη αυτή δεν ισχύει για την ΑΔΚ φαίνεται από το παρακάτω παράδειγμα, όπου τα ορίσματα του εμφανούς παρεμφατικού ρήματος απουσιάζουν.

(86) John loves _ and Joanna hates _ **chocolate chip cookies**.

Το ίδιο ισχύει για την ελληνική.

- (87) α'. Ο Γιάννης έφαγε ένα μπισκότο σοκολάτας και η Μαρία ~~έφαγε ένα παγωτό.~~
 β'. Ο Γιάννης έφαγε ένα μπισκότο σοκολάτας και η Μαρία ~~έφαγε ένα μπισκότο σοκολάτας~~ επίσης.
 γ'. * Ο Γιάννης αγαπά τα μπισκότα σοκολάτας και η Μαρία μισεί ~~τα μπισκότα σοκολάτας.~~
- (88) Ο Γιάννης αγαπά _ και η Μαρία μισεί _ **τα μπισκότα σοκολάτας.**

Ευαισθησία σε κάποια συνθήκη ταυτότητας

Η ΑΔΚ είναι ευαίσθητη σε κάποια συνθήκη ταυτότητας. Ενώ η έλλειψη προς τα εμπρός είναι αποδεκτή παρά τη μορφο-φωνολογική μορφή του διαγραφέντος στοιχείου, η ΑΔΚ που στοχεύει υλικό που δεν είναι πανομοιότυπο στα αντίστοιχα ΣΜ σε κάθε περίπτωση αντιγραμμιατική. Τα παρακάτω παραδείγματα κενού (*gapping*) (89α') και ΑΔΚ (89β') δείχνουν αυτή την αντίθεση ανάμεσα στις δύο δομές για την ελληνική.

- (89) α'. Ο Γιάννης πήγε στην Ινδία και οι γονείς του ~~πήγαν στην Ελλάδα.~~
 β'. *Εγώ νομίζω ότι ο Γιάννης ~~πήγε στην Ινδία~~ ενώ εσύ νομίζεις (ότι) οι γονείς του ~~πήγαν στην Ελλάδα~~ **πήγαν στην Ελλάδα.**¹⁴

Παρατηρούμε ότι παρά τις αναντιστοιχίες προσώπου και αριθμού, που θα μπορούσαν ίσως να αποδοθούν σε μηχανισμούς εγγύτητας, δεν επιτρέπονται απόλυτες μορφολογικές αναντιστοιχίες.

Φαινόμενα Αρχής Δέσμευσης Γ'

Η ΑΔΚ παρουσιάζει φαινόμενα Αρχής Δέσμευσης Γ' τα οποία δεν είναι αναμενόμενα αν η ΑΔΚ είναι ελλειπτικό φαινόμενο. Για μια ακόμη φορά βλέπουμε ότι φαινόμενα αλλαγής οχήματος δεν είναι δυνατά.

- (90) α'. * Αυτός_i θαύμασε και αυτή προσέβαλε τη γυναίκα που αγάπησε ο Γιάννης_i.
 β'. Αυτή προσέβαλε τη γυναίκα που αγάπησε ο Γιάννης_i και αυτός_i ~~προσέβαλε τη γυναίκα που αγάπησε ο Γιάννης_i~~ επίσης.

¹⁴Στο συγκεκριμένο παράδειγμα χρησιμοποίησά κατ' εξαίρεση διαγεγραμμένες φράσεις αντί κενού, ώστε να καταστήσω το επιχειρήμά μου πιο σαφές.

3.2.3 Δύο ακόμα επιχειρήματα κατά της έλλειψης

Εφαρμογή σε περισσότερα συστατικά ή και σε μη συστατικά

Η ΑΔΚ εφαρμόζεται σε ευρύτερη σειρά συστατικών σε σχέση με την έλλειψη (ΡΦ, ΦΚΛ, ΟΦ) ή ακόμα και σε μη συστατικά.

Φαινόμενα ανασύνθεσης

Τα φαινόμενα ανασύνθεσης (*reconstruction effects*)¹⁵ σε προτάσεις που έχουν υποστεί έλλειψη ΡΦ δεν αντιστοιχούν με εκείνα της πρότασης ΑΔΚ.

- (91) α'. Ο Γιάννης έγραψε _ και η Μαρία ηχογράφησε _ δύο πολύ διαφορετικά τραγούδια.
δύο ή τέσσερα τραγούδια
- β'. Ο Γιάννης έγραψε δύο πολύ διαφορετικά τραγούδια και η Μαρία ~~έγραψε δύο πολύ διαφορετικά τραγούδια~~ επίσης. (μόνο τέσσερα τραγούδια)

Κατά τον Larson, η κατανομική ερμηνεία στην ΑΔΚ ερμηνεύεται αν θεωρήσουμε ότι έχουμε καλυμμένη ανύψωση του κοινού συστατικού. Αντίθετα, η απουσία κατανομικής ανάγνωσης στις προτάσεις με έλλειψη ΡΦ οφείλεται στο ότι η καλυμμένη εκτός ορίων μετακίνηση δεν είναι δυνατή (Citko 2003).

3.2.4 Επιχειρήματα υπέρ της ΠΚ

Στην ενότητα αυτή θα ασχοληθώ με τέσσερα χαρακτηριστικά της ΑΔΚ που συνηγορούν υπέρ της ΠΚ ανάλυσης και εναντίον της ελλειπτικής ανάλυσης της ΑΔΚ.

- (92) α'. Η αθροιστική συμφωνία
- β'. Η εσωτερική ανάγνωση στα συσχετιστικά επίθετα
- γ'. Το διονοματικό *καθένας/καθεμιά/καθένα*¹⁶
- δ'. Η προσθετική ανάγνωση

¹⁵Τα φαινόμενα ανασύνθεσης (*reconstruction effects*) (Safir 2004, Sportiche 2006) αποτελούν φαινόμενα κατά τα οποία ένα εκτοπισμένο συστατικό συμπεριφέρεται σαν να είναι ακόμα παρόν στη θέση από την οποία έχει εκτοπιστεί. Ουσιαστικά, συνιστούν μία μεγάλη τάξη παραδειγμάτων, στα οποία η σχέση της δομικής επιβολής φαίνεται να μην ισχύει (Barss 2001). Στο παράδειγμα *which book about himself does John like t* το αναφορικό στοιχείο *himself* δεσμεύεται από την ΟΦ *John*, η οποία όμως δεν του επιβάλλεται δομικά, τουλάχιστον στην επιφανειακή δομή.

¹⁶Με τον όρο *διονοματικό καθένας/καθεμιά/καθένα* εννοούμε δομές του τύπου *Τα παιδιά έφαγαν τρία μήλα το καθένα.*, όπου ο ποσοδείκτης *καθένας/καθεμιά/καθένα* έχει εμβέλεια σε δύο ΟΦ.

Η Αθροιστική συμφωνία (ΑΣ)

Κατά τον Grosz (2015) οι δομές ΑΔΚ¹⁷ παρουσιάζουν ένα μη κανονικό τύπο συμφωνίας, που ονομάζεται *αθροιστική συμφωνία* (*cumulative agreement*). Στον συγκεκριμένο τύπο συμφωνίας δυο ΦρΠροσδ ενικού αριθμού σε διαφορετικές προτάσεις συνιστούν μία πληθυντικότητα για το σκοπό της συμφωνίας.

Τα δεδομένα δείχνουν ότι αν και κάποια διαδικασία φαίνεται να μετατρέπει αυτές τις δυο ΦρΠροσδ σε μία εικονική πληθυντικότητα, το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας δεν είναι αρκετό για να νομιμοποιήσει ένα κατηγορημα που χρειάζεται υποκείμενο σε πληθυντικό.

(93) α'. [Sue's proud that *Bill* _] and [Mary's glad that *John* _] **travelled**_{t_{Bill/John}} **to Cameroon.**

Προτού προχωρήσουμε στην παρουσίαση του φαινομένου είναι βασικό να διευκρινιστεί ένα τυπολογικό ζήτημα. Συγκεκριμένα, κατά τον Grosz η ελληνική φαίνεται να απαγορεύει κατηγορικά την αθροιστική συμφωνία, κάτι που τα δεδομένα φαίνεται να διαψεύδουν.

(94) α'. [Η Μαρία ξέρει ότι ο Γιάννης_[EN] _] και [η Ελένη γνωρίζει ότι ο Γιώργος_[EN] _] **πήγαν**_[PL]/**πήγε**_[EN] **στην Αυστραλία.**

(95) α'. [Η Μαρία ξέρει ότι ο Γιάννης _ την Τρίτη] και [η Ελένη γνωρίζει ότι ο Γιώργος _ την Τετάρτη/*την Τρίτη] **βγήκαν έξω το βράδυ.**¹⁸

Θεωρούμε επομένως ως δεδομένο ότι η ελληνική τυπολογικά ανήκει μεταξύ των γλωσσών που επιτρέπουν την αθροιστική συμφωνία.

Ας ξεκινήσουμε επομένως την περιγραφή του φαινομένου της αθροιστικής συμφωνίας. Πρώτον, η αθροιστική συμφωνία δεν αποτελεί την μόνη γραμματική επιλογή. Αντιθέτως, θεωρείται συχνό φαινόμενο η προαιρετική επιλογή μεταξύ αθροιστικής συμφωνίας και συμφωνίας με ενικό. Σε γενικές γραμμές, η συμφωνία με ενικό (*singular agreement*) μπορεί να προκύπτει από πολλές αιτίες, όπως για παράδειγμα συμφωνία με το πλησιέστερο υποκείμενο, η ερμηνεία όμως του φαινομένου δεν μας ενδιαφέρει ιδιαίτερα στην παρούσα φάση. Παρ' όλα αυτά σε

¹⁷Η Αθροιστική συμφωνία δεν επιτρέπεται σε όλες τις δομές ΑΔΚ. Εκφωνήματα όπως *Αγνοούσα ότι ο Νίκος _ , αλλά ήξερα ότι η Μαρία _ πήγε/*πήγαν στην Αυστραλία.* δεν παρουσιάζουν το φαινόμενο.

¹⁸Εδώ φαίνεται να είναι υποχρεωτικό κάποιο αντιπαραθετικό (*contrastive*) στοιχείο.

σχέση με την ελληνική αφήνω ανοιχτό το ενδεχόμενο να μην υπάρχει η επιλογή της ελεύθερης εναλλαγής.

Στόχος μας είναι η ερμηνεία της αθροιστικής συμφωνίας η οποία θεωρείται προβληματική, διότι δεν υπάρχει πληθυντικότητα στην πρόταση που θα μπορούσε να ήταν η πηγή των πληθυντικών φ-χαρακτηριστικών.

Συνεχίζοντας την περιγραφή του φαινομένου μπορούμε να πούμε ότι η αθροιστική συμφωνία μοιάζει σε γενικές γραμμές με συντακτική συμφωνία με ΦρΠροσδ που συνδέονται παρατακτικά μεταξύ τους. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Yatabe (2003: 400) στις περιπτώσεις αθροιστικής συμφωνίας παράγεται μία *παρατακτική δομή-φάντασμα*.

(96) Η Μαρία ξέρει $_$ και [η Ελένη γνωρίζει $_$] **ότι ο Γιάννης και εγώ πήγαμε στην Αυστραλία.**

Προσομοιάζει σε αυτού του είδους τη συμφωνία ως προς τα εξής σημεία:

- (97) α'. Η σχετική σειρά των ΦρΠροσδ (εγώ και ο Γιάννης vs ο Γιάννης κι εγώ) δεν φαίνεται να έχει σημασία
- i. [Η Μαρία ξέρει ότι εγώ_[1EN] $_$] και [η Ελένη γνωρίζει ότι ο Γιάννης_[3EN] $_$] **πήγαμε[1PL]/*πήγε στην Αυστραλία.**
 - ii. *[Η Μαρία ξέρει ότι ο Γιάννης $_$] και [η Ελένη γνωρίζει ότι εγώ $_$] ***πήγα/πήγαμε στην Αυστραλία.**
- β'. Ο υποκείμενος συντακτικός μηχανισμός της συμφωνίας δείχνει να είναι παρόμοιος.

Διαφέρει όμως ως προς τα εξής χαρακτηριστικά:

- (98) α'. Δεν είναι υποχρεωτική, καθώς σε πολλές περιπτώσεις εναλλάσσεται ελεύθερα με συμφωνία με ενικό (singular agreement).
- β'. Δεν επιτρέπει την παρουσία συλλογικών κατηγορημάτων, η οποία στην περίπτωση παρατακτικής σύνδεσης ΦρΠροσδ επιτρέπεται κανονικά, π.χ. ο Γιάννης και η Μαρία παντρεύτηκαν.
- (99) α'. [Η Μαρία ξέρει ότι ο εσύ_[2EN] $_$] και [η Ελένη γνωρίζει ότι ο Γιώργος_[3EN] $_$] **πήγατε[2PL]/*πήγε/*πήγαν στην Αυστραλία.**

β'. [Η Μαρία ξέρει ότι ο Γιάννης_[3EN] _] και [η Ελένη γνωρίζει ότι εγώ_[1EN]_] **πήγαμε[1PL]/*πήγε/πήγα στην Αυστραλία.**

Σε κάθε περίπτωση, οι δομές ΑΔΚ παρουσιάζουν έναν μη κανονικό, αθροιστικό τύπο συμφωνίας, κατά τον οποίο η συμφωνούσα κεφαλή έχει συμφωνία πληθυντικού αριθμού με δυο μη κοινές ΦρΠροσδ σε ενικό αριθμό.

Αντισυλλογικότητα

Κατά τον Grosz οι δομές ΑΔΚ έχουν και μία άλλη ιδιότητα, την αντισυλλογικότητα, η οποία φαίνεται να μην είναι συμβατή με την αθροιστική συμφωνία, καθώς όταν έχουμε ΑΣ δεν επιτρέπονται συλλογικά κατηγορήματα ή στοιχεία που εκφράζουν αλληλοπάθεια (reciprocals).

- (100) α'. *[Η Μαρία ξέρει ότι ο εσύ_[2EN] _] και [η Ελένη γνωρίζει ότι ο Γιώργος_[3EN] _] **παντρευτήκατε.**
β'. *[Η Μαρία ξέρει ότι η Χριστίνα _] και [ο Γιάννης γνωρίζει ότι η Ναταλία _] **υποστηρίζουν η μία την άλλη.**
γ'. [Ηξερα ότι ο Νίκος _], και [υποπτευόμουν ότι εσύ _] ***ήσασταν φίλοι/ *ήσασταν φίλοι με την Μαρία/ ήσουν φίλος με τη Μαρία/ πήγατε στην Αυστραλία.**

Η μη ανοχή τέτοιων στοιχείων σε αυτές τις δομές αποδεικνύει αυτό που αναφέραμε νωρίτερα, ότι δηλαδή δεν έχουμε την ύπαρξη παρατακτικών δομών-φαντάσματα.

Δεδομένου ότι η αθροιστική συμφωνία φαίνεται να συνεπάγεται ότι τα υποκείμενα λειτουργούν μαζί ως εικονική πληθυντικότητα (τουλάχιστον σε επίπεδο σύνταξης/μορφολογίας) που μπορούν να πυροδοτήσουν πληθυντική συμφωνία, αποτελεί πραγματικό ερώτημα για ποιό λόγο ισχύει η αντισυλλογικότητα.

- (101) α'. *[Η Μαρία ξέρει ότι η Μαρίνα _] και [η Ελένη γνωρίζει ότι ο Γιώργος _] **παντρεύτηκαν.**
β'. [Η Μαρία ξέρει _] και [η Ελένη γνωρίζει _] **ότι η Μαρίνα και ο Γιώργος παντρεύτηκαν.**

Συμπεραίνουμε ότι πρέπει να υπάρχει κάποια διαδικασία που παίρνει δύο ΟΦ σε ενικό και τις αντιμετωπίζει ως πληθυντικό, όμως δεν παράγει μία πληθυντική οντότητα του είδους που να

νομιμοποιεί ένα συλλογικό κατηγορημα. Το γεγονός αυτό είναι παράδοξο από μία οπτική που θεωρεί ότι η πληθυντική συμφωνία και η πληθυντική σημασιολογία να συσχετίζονται. εξαιτίας ενός κοινού υποκείμενου μηχανισμού.

Η διαδικασία που σχηματίζει μία πληθυντικότητα από δύο ΟΦ σε ενικό αριθμό είναι η ρηματική συμφωνία. Κατά τον Grosz η αθροιστική συμφωνία περιλαμβάνει συμφωνία μεταξύ μίας κοινής κεφαλής και δύο μη μοιραζόμενων ΦρΠροσδ σε ενικό αριθμό.

Αυτό που είναι πολύ σημαντικό είναι ότι ο *Γιάννης* και ο *Γιώργος* δεν συμπεριφέρονται ως μία πληθυντικότητα για τον σκοπό σημασιολογικής ερμηνείας ή νομιμοποίησης θεματικών ρόλων. Σε επίπεδο ερμηνείας, ένα συλλογικό κατηγορημα, όπως το *συναντώ*, θα ερμηνευθεί μέσα σε κάθε ΣΜ. Με τον τρόπο αυτό η ανάλυση αυτή ερμηνεύει την αντισυλλογικότητα, ένα κατηγορημα που απαιτεί υποκείμενο σε πληθυντικό δεν θα μπορέσει να το εντοπίσει.

Στα διαγράμματα (configurations) αθροιστικής συμφωνίας, ο ενεργοποιητής (probe), δηλαδή τα μη προσδιορισμένα χαρακτηριστικά, στην μοιραζόμενη κεφαλή συμφωνεί ταυτόχρονα με δύο στόχους, δηλαδή με δυο μη μοιραζόμενες ΦρΠροσδ-υποκείμενα. Η μη κανονική αθροιστική συμφωνία προκύπτει όταν ορισμένα διακριτά χαρακτηριστικά των αντίστοιχων ΦρΠροσδ-υποκειμένων συνδυάζονται σε μία XP^0 κεφαλή. Η ουσία αυτής της ανάλυσης έγκειται στο ότι κάθε ένα από αυτά τα χαρακτηριστικά από μόνο του δεν οδηγεί σε πληθυντική συμφωνία, ενώ δύο διακριτά χαρακτηριστικά αυτού του τύπου οδηγούν σε πληθυντική συμφωνία. Βάσει της αντίθεσης στο παράδειγμα που ακολουθεί υποστηρίζεται ότι τα σχετικά χαρακτηριστικά είναι αναφορικά χαρακτηριστικά.

(102) α'. [Η Μαρία ξέρει ότι ο Γιάννης₃ _] και [η Ελένη γνωρίζει ότι ο Γιώργος₇ _]
πήγε/πήγαν στην Αυστραλία.

β'. [Η Μαρία ξέρει ότι ο Γιάννης₃ _] και [η Ελένη γνωρίζει ότι ο Γιάννης₃ _]
πήγε/*πήγαν στην Αυστραλία.

Συμπερασματικά, μία ΠΚ προσέγγιση μπορεί να ερμηνεύσει δύο φαινομενικά συγκρουόμενες ιδιότητες ορισμένων δομών ΑΔΚ: την αθροιστική συμφωνία και την αντισυλλογικότητα.

Η πρόταση αυτή είναι ανώτερη μίας ανάλυσης με έλλειψη (backward-deletion analysis) (η οποία δεν ερμηνεύει την αθροιστική συμφωνία). Ο λόγος για τον οποίο η ΑΣ δεν ευνοεί την ανάλυση της έλλειψης είναι παραπάνω από προφανής. Ακόμα κι αν λάβουμε υπόψιν ότι η έλλειψη επιτρέπει τις μορφολογικές αναντιστοιχίες, δεν είναι λογικό να αναλύσουμε το ακόλουθο

εκφώνημα ως εξής:

- (103) α'. Η Μαρία ξέρει ότι ο Γιάννης ~~πήγαν στην Αυστραλία~~ και [η Ελένη γνωρίζει ότι ο Γιώργος **πήγαν στην Αυστραλία**].
- β'. Η Μαρία ξέρει ότι ο Γιάννης ~~πήγε στην Αυστραλία~~ και [η Ελένη γνωρίζει ότι ο Γιώργος **πήγαν στην Αυστραλία**].

Εσωτερική ανάγνωση των συσχετιστικών επιθέτων

Ένα ακόμα τεστ προέρχεται από τα συσχετιστικά επίθετα (relational adjectives): Επίθετα όπως τα *διαφορετικός* και *όμοιος* έχουν δύο αναγνώσεις: μία εξωτερική και μία εσωτερική. Οι δύο αναγνώσεις δεν έχουν την ίδια κατανομή. Συγκεκριμένα, η εξωτερική ανάγνωση είναι πάντα διαθέσιμη, ενώ η εσωτερική ανάγνωση μπορεί μόνο να πυροδοτηθεί όταν το επίθετο είναι κάτω από την εμβέλεια ενός κατανεμητικού (distributive) ποσοδείκτη ή μιας κατανεμητικά ερμηνευόμενης πληθυντικότητας (Carlson 1987).

- (104) α'. Η Μαρία και η Ελένη διαβάζουν διαφορετικά γοτθικά μυθιστορήματα.
- i. Εσωτερική ανάγνωση: Τα μυθιστορήματα της Μαρίας είναι διαφορετικά από τα μυθιστορήματα της Ελένης
 - ii. Εξωτερική ανάγνωση: Τα μυθιστορήματα της Μαρίας και της Ελένης είναι διαφορετικά από κάποια περικειμενικά προεξέχοντα μυθιστορήματα

Ο Jackendoff (1977) παρατήρησε ότι σε περιβάλλοντα ΑΔΚ ένα συσχετιστικό επίθετο μπορεί να έχει εσωτερική ανάγνωση ακόμα κι αν κανένα από τα δύο ΣΜ δεν περιλαμβάνει κατανεμητικό ποσοδείκτη ή πληθυντικότητα. Δεδομένου ότι η εσωτερική ανάγνωση απαιτεί το επίθετο να έχει εμβέλεια πάνω από μία πληθυντικότητα, το παράδειγμα αυτό αποτελεί εκ πρώτης όψεως αποδεικτικό στοιχείο υπέρ της ανάλυσης της μετακίνησης.

- (105) α'. [Alice composed _] and [Beatrix performed _] **different songs** (internal/ external)
- β'. [Η Μαρία έγραψε _] και [η Ελένη εκτέλεσε _] **διαφορετικά τραγούδια** (εσωτερική/ εξωτερική ανάγνωση)

Η εσωτερική ανάγνωση προέρχεται και από ΠΚ ανάλυση. Υιοθετώ τη λύση των Bachrach & Katzir (2009) οι οποίοι υποστηρίζουν ότι τα πολυκυριαρχούμενα συστατικά δεν προφέρονται στη θέση συγχώνευσής τους επειδή παραβιάζουν το ΑΓΑ (*Αξίωμα Γραμμικής Αντιστοιχίας*,

απόδοση του *Linear Correspondence Axiom*). Αντιθέτως, η εκφώνηση (ή αλλιώς το σημείο εκφώνησης) (spell out) πρέπει να καθυστερείται μέχρι την έλευση του κατάλληλου σημείου. Στην περίπτωση της ΑΔΚ, αυτό το σημείο συμπίπτει με τον κορυφαίο κόμβο της παρατακτικής δομής. Η σημασιολογική συνέπεια αυτής της καθυστέρησης στην εκφώνηση (spell-out) είναι ότι το πολυκυριαρχούμενο συστατικό (που περιλαμβάνει το συσχετιστικό επίθετο) καθίσταται δυνατό να έχει εμβέλεια πάνω από ολόκληρη την παρατακτική δομή (που περιλαμβάνει τα δυο επίθετα που σχηματίζουν μία πληθυντικότητα).

Η διαθεσιμότητα της εσωτερικής ανάγνωσης είναι επίσης πιθανή στις δομές αθροιστικής συμφωνίας του Grosz (2015).

(106) α'. Ο Κώστας είναι χαρούμενος που η Μαρία _ και ο Γιώργος είναι χαρούμενος που η Ελένη _ ζουν σε διαφορετικά δωμάτια [εσωτερική/ εξωτερική]

Πολύ σημαντικό είναι ότι η υποτιθέμενη δομή βάσης που είναι απαραίτητη για μία ελλειπτική ανάλυση δίνει λάθος αποτελέσματα, δεν έχει τη δυνατότητα της εσωτερικής ανάγνωσης. Ο Abels (2004) επίσης υποστηρίζει ότι η εσωτερική ανάγνωση δεν είναι διαθέσιμη σε μία ελλειπτική δομή ΡΦ προς τα εμπρός:

(107) α'. Η Μαρία έγραψε διαφορετικά τραγούδια και η Ελένη τραγούδησε διαφορετικά τραγούδια (*εσωτερική/ εξωτερική)

β'. Η Μαρία έγραψε διαφορετικά τραγούδια και η Ελένη _ επίσης. (*εσωτερική/ εξωτερική)

Το διονοματικό (*binominal*) καθένας/καθεμιά/καθένα

Ο όρος *διονοματικός* (*binominal*) αντλεί την προέλευσή του από το άρθρο των Safir & Stowell (1988) (βλ. και Dotlačil 2012, μεταξύ άλλων) σύμφωνα με το οποίο υπάρχει ένας τουλάχιστον ποσοδείκτης, που συμπεριφέρεται ακριβώς όπως ένα επιθετικό ή ρηματικό κατηγορημα στο ότι έχει δυαδική ορισματική δομή παράλληλη με εκείνη ενός επιθέτου. Ο ποσοδείκτης αυτός δεν είναι άλλος από τον *each*, σε μία συγκεκριμένη δομή που οι Safir & Stowell ονομάζουν *διονοματικό each*. Παράδειγμα αυτής της δομής είναι το (108), όπου το *each* έχει εμβέλεια σε δύο ορίσματα.

(108) The men saw two women each.

Στην ελληνική ο αντίστοιχος ποσοδείκτης είναι ο *καθένας/καθεμιά/καθένα*, ο οποίος κατά έναν πολύ ενδιαφέροντα τρόπο φαίνεται να συμμετέχει μόνο σε διονοματικές δομές.¹⁹ Στην συγκεκριμένη εργασία, θα χρησιμοποιήσω τον όρο *διονοματικό καθένας/καθεμιά/καθένα* για να αναφερθώ σε δομές του τύπου:

(109) Οι μαθητές αγόρασαν δύο τετράδια ο καθένας.

Ακριβώς όπως και η εσωτερική ανάγνωση των συσχετιστικών επιθέτων, το διονοματικό *καθένας/καθεμιά/καθένα* απαιτεί την παρουσία μίας πληθυντικότητας που μπορεί να ερμηνευθεί κατανεμητικά.

(110) α'. Οι μαθητές έχουν διαβάσει ένα βιβλίο ο καθένας.

β'. Η Μαρία και ο Γιάννης έχουν διαβάσει ένα βιβλίο ο καθένας.

γ'. *Η Αλίκη διάβασε ένα βιβλίο η καθεμιά.

Το παράδειγμα που ακολουθεί με το διονοματικό *καθένας/καθεμιά/καθένα* στο ΑΔΚ στοιχείο είναι γραμματικό ακόμα κι αν κανένα από τα ΣΜ δεν περιέχει την απαιτούμενη πληθυντικότητα.

(111) Η Μαρία έχει γράψει _ και η Ελένη έχει αντιγράψει _ **ένα βιβλίο η καθεμιά.**

Είναι δυνατό να αποδείξουμε ότι η *έλλειψη προς τα πίσω* (*backwards ellipsis*) δεν είναι δυνατό να ερμηνεύσει παραδείγματα όπως το (111). Το διονοματικό *καθένας/καθεμιά/καθένα* είναι αντιγραμματικό τόσο στο παράδειγμα με την πλήρη δομή (112α') όσο και στο παράδειγμα με την έλλειψη προς τα εμπρός (112β'), που αποτελεί προαπαιτούμενο της έλλειψης προς τα πίσω.

(112) α'. *Η Αλίκη έχει γράψει ένα βιβλίο η καθεμιά και η Ελένη έχει αντιγράψει ένα βιβλίο η καθεμιά.

β'. * Η Αλίκη έχει γράψει ένα βιβλίο η καθεμιά και η Ελένη επίσης.

¹⁹Παραδείγματα όπως ο *καθένας* μπορεί να πάρει το πρωτάθλημα δεν αποτελούν πρόβλημα αφού σε τέτοια εκφωνήματα το *καθένας/καθεμιά/καθένα* δεν είναι ποσοδείκτης.

Η δυνατότητα της προσθετικής ανάγνωσης

Είδαμε στην αρχική περιγραφή του φαινομένου ότι η ΑΔΚ εμπεριέχει τη δυνατότητα της *προσθετικής ανάγνωσης* (*additive reading*).

(113) [Ο Γιάννης ξόδεψε _] και [η Μαρία έχασε _ στα χαρτιά] **(το συνολικό ποσό των) 10.000 ευρώ.**

Κατά την μη προσθετική ανάγνωση ο Γιάννης ξόδεψε 10.000 ευρώ και η Μαρία έχασε 10.000 ευρώ. Κατά την προσθετική ανάγνωση όμως ο Γιάννης ξόδεψε κάποιο χρηματικό ποσό και η Μαρία ξόδεψε κάποιο χρηματικό ποσό τέτοιο ώστε το σύνολο των δύο ποσών να είναι ίσο των 10.000 ευρώ.

Σε γενικές γραμμές η προσθετική ανάγνωση φαίνεται να πυροδοτείται από συμμετρικές εκφράσεις όπως *όμοιος, διαφορετικός, ο ένας στον άλλο*. Το παράδειγμα που ακολουθεί αποδεικνύει ότι αυτό δεν αποτελεί κανόνα. Στο (114) είναι επίσης διαθέσιμες δύο αναγνώσεις: τα τραγούδια που τραγούδησε η Μαρία είναι διαφορετικά από αυτά που έπαιξε στο πιάνο ο Γιάννης (προσθετική ανάγνωση) ή τα ίδια (μη προσθετική ανάγνωση).

(114) Ο Γιάννης έπαιξε _ στο πιάνο και η Μαρία τραγούδησε _ **μερικά τραγούδια.**

Κατά τον Chaves (2014) αυτό που παρουσιάζει ενδιαφέρον σχετικά με τις προσθετικές αναγνώσεις είναι ότι κάθε ρήμα αποτελεί κατηγορημα ενός διαφορετικού υποσυνόλου της συνδήλωσης της μοιραζόμενης πληθυντικής ΟΦ. Για παράδειγμα, το (114) σημαίνει ότι ο Γιάννης έπαιξε στο πιάνο ένα συγκεκριμένο τραγούδι χ και η Μαρία τραγούδησε ένα συγκεκριμένο τραγούδι ψ και ότι τα χ και ψ είναι παρόμοια. Επομένως, αντικείμενα αναφοράς με ανεξάρτητα κατηγορήματα αθροίζονται στην ίδια πληθυντική φράση. Δεδομένα όπως το (114) δείχνουν ότι η προσθετική ΑΔΚ είναι ανεξάρτητη συμμετρικών κατηγορημάτων όπως *διαφορετικός* και *όμοιος* και μπορεί να προκύψει σε κάθε ΑΔΚ δομή με πληθυντική ΟΦ. Μπορούμε δηλαδή να υποθέσουμε ότι η δομή ΑΔΚ είναι αυτή που παρέχει την ιδιότητα της προσθετικής ανάγνωσης.

3.3 Υβριδικές αναλύσεις: η ανάλυση των Barros & Vicente (2011α, 2011β)

Επειδή η ΑΔΚ έχει αποδειχθεί μία εξαιρετικά πολύπλοκη δομή με αντιφατικές ιδιότητες τείνει τον τελευταίο καιρό να αναλύεται με υβριδικό τρόπο. Συγκεκριμένα, οι Barros & Vicente υποστηρίζουν ότι οι δομές ΑΔΚ είναι δυνατό να παραχθούν τόσο με μηχανισμούς ΠΚ όσο και με μηχανισμούς έλλειψης. Οι δύο μηχανισμοί βρίσκονται σε συμπληρωματική κατανομή κατά τέτοιο τρόπο ώστε η ενεργοποίηση του ενός συνεπάγεται αυτομάτως το μπλοκάρισμα του άλλου.

Παρά το γεγονός ότι πρόκειται για εξαιρετικά ελκυστική θεωρία, θεωρώ ότι έχει σοβαρές αδυναμίες. Οι Barros & Vicente θεωρούν ότι όταν η ΑΔΚ παρουσιάζει ιδιότητες όπως μορφοφονολογικές αναντιστοιχίες, φαινόμενα αλλαγής οχήματος ή αναγνώσεις χαλαρής ταυτότητας, τότε παράγεται με μηχανισμούς έλλειψης. Αντιθέτως, όταν παρουσιάζει αθροιστική συμφωνία ή/και την ιδιότητα της εσωτερικής ανάγνωσης στα συσχετιστικά επίθετα, τότε παράγεται με μηχανισμούς ΠΚ. Μία από τις τεχνικές που χρησιμοποιούν για να αποδείξουν ότι η ανάλυση τους κάνει σωστές προβλέψεις είναι η εξής: Συνδυάζουν δύο φαινόμενα - ένα από κάθε κατηγορία - σε μία πρόταση και αποδεικνύουν ότι αυτά δεν είναι δυνατό να συνυπάρχουν λόγω συγκρουόμενων δομικών απαιτήσεων.

Οι αδυναμίες της ανάλυσης έγκειται στα εξής σημεία. Πρώτον, όπως είδαμε παραπάνω η ανάγνωση χαλαρής ταυτότητας και τα φαινόμενα αλλαγής οχήματος ερμηνεύονται επαρκώς στο πλαίσιο της ΠΚ. Δεύτερον, τόσο για την ελληνική όσο και την αγγλική μόνο ένα μικρό μέρος της ρηματικής ΑΔΚ παρουσιάζει συμπτώματα έλλειψης. Τρίτον, ο συνδυασμός δύο φαινομένων, έναν από κάθε μηχανισμό, σε μία πρόταση δεν κάνει πάντα σωστές προβλέψεις για την ελληνική.

Ας δούμε μερικά παραδείγματα: Τα ακόλουθα εκφωνήματα έχουν κατασκευαστεί ώστε να επιτρέπουν την αλλαγή οχήματος.

(115) *Διονοματικό καθένας/καθεμιά/καθένα OXI, Αλλαγή Οχήματος NAI*

α'. She_i thinks that he will __, but Bob fears that he won't __, come up with a topic that satisfies Alice_i.

β'. Αυτή_i πιστεύει ότι pro_j μπορεί __, αλλά ο Γιάννης_j φοβάται ότι δεν pro_j μπορεί __ να βρει μια λύση που να την_i ικανοποιεί (*την Αλίκη_i).

Όπως είδαμε στο 115β' η ελληνική τείνει να μην επιτρέπει την αλλαγή οχήματος. Έτσι, ο μοναδικός τρόπος για να έχουμε κοινή αναφορά ανάμεσα στο πρώτο ΣΜ και το ΔΚ είναι η χρήση κλιτικού στο μοιραζόμενο στοιχείο.

Το επόμενο σεντ εκφωνημάτων περιέχει στο ΔΚ την αόριστη, κατά την συμβατική γραμματική, αντωνυμία *καθένας/καθεμιά/καθένα*. Πολύ ενδιαφέρον στοιχείο είναι ότι στην ελληνική περίπτωση έχουμε υποχρεωτική αθροιστική συμφωνία, η οποία αποτελεί ισχυρή ένδειξη ΠΚ δομής.

(116) *Αλλαγή Οχήματος ΟΧΙ, Διονοματικό καθένας/καθεμιά/καθένα ΝΑΙ*

α'. Alice absolutely must _ and Beatrix is obliged to _, **write two term papers each.**

β'. Η Αλίκη πρέπει οπωσδήποτε _ και η Ελένη είναι ανάγκη _ **να γράψουν (*γράψει) δύο εργασίες η καθεμιά.**

Το τελευταίο σεντ περιλαμβάνει συνδυασμό των δύο φαινομένων: της αλλαγής οχήματος και του διονοματικού *καθένας/καθεμιά/καθένα*. Κατά τους Barros & Vicente (2011a), για να είναι γραμματική η χρήση του *καθένας* στο αγγλικό παράδειγμα, πρέπει η αντωνυμία *αυτή* και το όνομα *Αλίκη* να έχουν διακριτή αναφορά. Για την ελληνική ισχύει μόνο δεν υπάρχει η δυνατότητα το *αυτή* και το *Αλίκη* να έχουν κοινή αναφορά.

(117) *Μπλοκάρισμα είτε της Αλλαγής Οχήματος είτε του Διονοματικού καθένας/καθεμιά/καθένα*

α'. * She_i absolutely must _ and Bob is obliged to _, **present two reports each to Alice's_i supervisor.**

β'. Αυτή_j πρέπει οπωσδήποτε _ και ο Γιάννης είναι ανάγκη _ **να παρουσιάσουν (*παρουσιάσει) δύο εργασίες ο καθένας στον προϊστάμενο της Αλίκης_i.**

Περαιτέρω ένδειξη για την μη διαθεσιμότητα της αλλαγής οχήματος στις ελληνικές δομές είναι και το ακόλουθο παράδειγμα.

(118) * Η ίδια_i πρέπει οπωσδήποτε _ και ο Γιάννης είναι ανάγκη _ **να παρουσιάσουν (*παρουσιάσει) δύο εργασίες ο καθένας στον προϊστάμενο της Αλίκης_i.**

Το γεγονός ότι μη επιτρεπτοί συνδυασμοί κατά τους Barros & Vicente δεν οδηγούν πάντα σε αντιγραμματικό αποτέλεσμα επιβεβαιώνεται και από τον Larson (2012), σύμφωνα με τον οποίο είναι ανάγκη να ερμηνεύσουμε τις μορφολογικές αναντιστοιχίες στις δομές ΑΔΚ χωρίς

να βασιζόμαστε στην έλλειψη. Τα παραδείγματα που ακολουθούν (119) συνδυάζουν δύο ασύμβατα μεταξύ τους φαινόμενα: την ερμηνεία ευρείας εμβέλειας του άξονα (που αποτελεί διαγνωστικό κριτήριο μετακίνησης ή πολυκυριαρχίας) και μορφολογικές αναντιστοιχίες (που αποδίδονται συνήθως σε έλλειψη). Παραδόξως, το αποτέλεσμα αυτού του συνδυασμού είναι γραμματικό κόντρα στην πρόβλεψη της εκλεκτικής θεωρίας.

(119) α'. Some woman must _, and some man ought to be _, **working with every student**.
(Larson 2012: 149)

β'. Every professor must have _, and every research assistant should _, **work on a famous RNR puzzle**. (Citko 2017)

Κλείνοντας την ενότητα, θα ήθελα να παρατηρήσω ότι μία πολυκυριαρχική ανάλυση ερμηνεύει σωστά το μεγαλύτερο μέρος της ελληνικής ΑΔΚ.

Κεφάλαιο 4

Συμπεράσματα

Κλείνοντας αυτή την σύντομη εξέταση της ΑΔΚ ως πολυκυριαρχικού φαινομένου θα ήθελα να κάνω τις εξής παρατηρήσεις. Πρώτον, η ΑΔΚ ως φαινόμενο παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον διότι μπορεί να δια φωτίσει πολλές όψεις της Γλώσσας όπως η εκτόπιση, η συστατικότητα και η φραστική δομή. Στην εργασία αυτή προσπαθήσαμε να δείξουμε πως η ΑΔΚ αναδεικνύει ένα σημαντικό πρόβλημα: το πρόβλημα της αναγνώρισης του πολυδιάστατου χαρακτήρα της φραστικής δομής. Πράγματι, ένα κρίσιμο ερώτημα στο οποίο καλείται να απαντήσει η γλωσσολογική έρευνα είναι κατά πόσο οι πολυδιάστατες, πολυκυριαρχικές δομές αποτελούν απαραίτητο μηχανισμό στη γλώσσα. Όπως έχουμε ήδη πει στην εισαγωγή, ο αποκλεισμός της συμμετρίας από τη φραστική δομή από μία βιογλωσσολογική οπτική αποτελεί παραδοξότητα. Επιπλέον επιχείρημα είναι ότι υπάρχουν δομές, όπως οι δομές κοινού προσδιοριστή (βλ. Παράρτημα), που για να διαφοροποιηθούν από άλλες παρόμοιες απαιτούν να συμπεριλάβουμε στο θεωρητικό οπλοστάσιό μας έναν ακόμα μηχανισμό που να ερμηνεύει την εκτόπιση στοιχείων. Πολύ ενδιαφέρον ζήτημα είναι και η διάγνωση των πολυκυριαρχικών δομών που περιλαμβάνει δύο στοιχεία: ποιές δομές θεωρούνται πολυκυριαρχικές και ποιά είναι η βασική τους ιδιότητα. Έχοντας αποκλείσει την παράταξη και την έλλειψη, το πιο αξιόπιστο διαγνωστικό κριτήριο είναι το μοίρασμα, η αίσθηση ότι ένα στοιχείο ερμηνεύεται ταυτόχρονα σε δύο θέσεις, αλλά υπάρχει στη δομή μόνο μία φορά.

Προκειμένου να επιλέξουμε την καλύτερη δυνατή ανάλυση της ΑΔΚ ακολουθήσαμε την εξής μέθοδο. Πρώτον, προσπαθήσαμε να απαντήσουμε στο ερώτημα αν το κοινό υλικό μετακινείται σε σημείο πάνω από την παρατακτική σύνταξη ή αν παραμένει *in situ*. Όπως είδαμε, μία σειρά ιδιοτήτων της ΑΔΚ, με κυρίαρχη την ανυπακοή των ΑΔΚ δομών σε νησίδες, δεν ερμηνεύεται από τις θεωρίες μετακίνησης. Το αποτέλεσμα αυτό συνάδει με τη γενικότερη λογική πίσω από την πολυκυριαρχία, κατά την οποία η αναγωγή όλων των περιπτώσεων εκτόπισης σε

φαινόμενα μετακίνησης είναι τουλάχιστον υπεραπλουστευτική.

Το επόμενο βήμα ήταν να διαλέξουμε μεταξύ της καλύτερης *in situ* ανάλυσης, δηλαδή μεταξύ πολυκυριαρχίας και έλλειψης. Το ερώτημα στο οποίο κληθήκαμε να απαντήσουμε είναι αν μία δομή ΑΔΚ είναι συντακτικά πανομοιότυπη με μία πλήρη παρατακτική δομή. Σε αυτή την περίπτωση, ο μηχανισμός που παράγει την ΑΔΚ είναι η έλλειψη. Διαφορετικά, η ΑΔΚ αποτελεί πολυκυριαρχικό μηχανισμό. Τα αποτελέσματα της παρούσας εργασίας δείχνουν ότι οι δομές ΑΔΚ δεν ισοδυναμούν με πλήρεις παρατακτικές προτάσεις (βλ. για παράδειγμα τις δομές με αυτοπαθείς αντωνυμίες ή τις δομές με το διονοματικό *καθένας/καθεμιά/καθένα*).

- (120) α'. [* I liked that picture of herself_i] and [Mary_i disliked that picture of herself_i].
β'. I liked _ and Mary_i disliked _ **that picture of herself_i**.
γ'. *Η Αλίκη έχει γράψει ένα βιβλίο η καθεμιά και η Ελένη έχει αντιγράψει ένα βιβλίο η καθεμιά.
δ'. Η Αλίκη έχει γράψει _ και η Ελένη έχει αντιγράψει _ **ένα βιβλίο η καθεμιά**.

Επιπλέον, το γεγονός ότι η ελληνική ΑΔΚ δεν επιτρέπει φαινόμενα αλλαγής οχήματος αποτελεί ισχυρό επιχείρημα εναντίον μίας ελλειπτικής ανάλυσης της συγκεκριμένης δομής.

- (121) α'. *Η Ελένη αναρωτιέται αν αυτός_i ξέρει _ και η Αλίκη θέλει να μάθει αν η Μαρία αγνοεί _ ότι απέλυσαν τον Γιάννη_i.
β'. *Η Ελένη αναρωτιέται αν αυτός_i ξέρει ~~ότι τον_i απέλυσαν~~ (*~~ότι απέλυσαν τον Γιάννη_i~~) και η Αλίκη θέλει να μάθει αν η Μαρία αγνοεί ότι απέλυσαν τον Γιάννη_i.

Επίσης, μία σειρά ιδιοτήτων της ΑΔΚ, ήτοι η αθροιστική συμφωνία (η οποία σε αντίθεση με την άποψη του Grosz (2015) εντοπίζεται στην ελληνική), η εσωτερική ανάγνωση συσχετιστικών επιθέτων, η παρουσία του διονοματικού *καθένας/καθεμιά/καθένα* σε ΑΔΚ χωρίς πληθυντικότητα και η δυνατότητα προσθετικής ανάγνωσης δείχνουν την αναγκαιότητα ανάλυσης της ΑΔΚ ως πολυκυριαρχίας. Ένα ευρύτερο συμπέρασμα που προκύπτει από τα ευρήματα αυτά είναι ότι πολλά από τα φαινόμενα που αναλύονται ως ελλειπτικά μπορούν να είναι φαινόμενα πολυκυριαρχίας. Απαιτείται επομένως η επανεξέταση ελλειπτικών φαινομένων, ώστε να επιβεβαιώσουμε ότι δεν ερμηνεύονται επαρκέστερα από άλλους μηχανισμούς.

Φυσικά δεν πρέπει να παραλειφθεί ότι υπάρχουν ακόμα κενά στην ανάλυση, όπως για παραδείγματα περιπτώσεις ΑΔΚ με μορφολογικές αναντιστοιχίες. Για να τα ερμηνεύσουμε

τέτοιου είδους δομές πρέπει ή να θεωρήσουμε ότι η ΑΔΚ είναι ένα ευρύτερο φαινόμενο που ερμηνεύεται με περισσότερους του ενός μηχανισμούς (υβριδική ανάλυση) ή να ορίσουμε την ΑΔΚ ως συμμετρικό πολυκυριαρχικό φαινόμενο και να αποδώσουμε τις αποκλίνουσες (από τη συμμετρία) περιπτώσεις σε άλλους μηχανισμούς. Η θέση που θα υιοθετήσω εδώ είναι η δεύτερη, διότι το μεγαλύτερο μέρος της ΑΔΚ ερμηνεύεται ικανοποιητικά από το συγκεκριμένο θεωρητικό πλαίσιο. Στην περίπτωση αυτή μπορούμε ακριβώς να χρησιμοποιήσουμε την ΠΚ ως εργαλείο για να διακρίνουμε ΠΚ δομές από άλλες παρόμοιες.

Επιλογικά, θα ήθελα να τονίσω ότι η υιοθέτηση της πολυκυριαρχίας ως μηχανισμού, αν και δεν είναι καινούργια, δίνει την δυνατότητα να εξετάσουμε εκ νέου δομές και να αναθεωρήσουμε τον τρόπο που λειτουργεί αφενός η κατασκευή φράσεων και αφετέρου η εκτόπιση στοιχείων.

Παράρτημα

Δομές Κοινού Προσδιοριστή

Στο παρόν παράρτημα θα προσπαθήσω να ερμηνεύσω τις *δομές κοινού προσδιοριστή* (*determiner sharing structures*)¹⁷ το φαινόμενο δηλαδή κατά το οποίο ένας προσδιοριστής είναι δυνατό να μοιράζεται μεταξύ δύο ή περισσότερων ΦρΠροσδ, να συμμετέχει δηλαδή σε πολυκυριαρχικές δομές.

Το φαινόμενο αυτό μας ενδιαφέρει ιδιαίτερα διότι αποκαλύπτει ότι η ΠΚ ως μηχανισμός έχει λόγο ύπαρξης αφού μπορεί να ερμηνεύσει τις διαφορές ανάμεσα σε παρόμοιες επιφανειακά δομές. Αναγνωρίζουμε την ύπαρξη δύο διακριτών δομών: μίας με συνδυαστική ερμηνεία (*joint interpretation*) που αναλύεται ως πολυκυριαρχική (και στην οποία αναφερόμαστε με το όνομα δομή κοινού προσδιοριστή) και μίας με διασπασμένη ερμηνεία (*split interpretation*). Όπως θα δούμε παρακάτω, οι δύο δομές διαφοροποιούνται ως προς τη σημασία και τις ιδιότητές τους ακριβώς επειδή διαφοροποιούνται ως προς τον τρόπο κατασκευής τους.

Δεδομένα από την ελληνική

Στην ελληνική το οριστικό άρθρο συμμετέχει στις ακόλουθες συντάξεις:

(122) *Συνδυαστική ερμηνεία*

το βιβλίο και τετράδιο (αναφέρεται σε μία οντότητα: το βιβλίο που είναι ταυτόχρονα και τετράδιο)

(123) *Διασπασμένη ερμηνεία*

το βιβλίο και το τετράδιο (αναφέρεται υποχρεωτικά σε δύο οντότητες)

¹⁷Συνήθως, ως δομές κοινού προσδιοριστή εννοούνται στη βιβλιογραφία δομές του τύπου «Few dogs eat Whiskas or cats Alpo» (Johnson 2000: 59). Στην παρούσα εργασία δεν θα ασχοληθώ με αυτές τις δομές, καθώς δεν υπάρχουν στην ελληνική.

Οι δύο παραπάνω δομές διαφοροποιούνται ως προς τα εξής σημεία:

- τη διασπασμένη ή συνδυαστική ερμηνεία
- την υποχρεωτική απουσία του άρθρου στο δεύτερο παρατακτικό συστατικό σε δομές με συνδυαστική ερμηνεία

Ανάλυση

Στην ενότητα αυτή θα προσπαθήσω να δείξω ότι οι δομές (1) & (2) οφείλουν τη διαφορετική τους σημασία στον διαφορετικό τρόπο κατασκευής τους. Προτού προχωρήσω στην επιχειρηματολογία υπέρ του συγκεκριμένου τύπου ανάλυσης, θα ήθελα να επισημάνω ακόμα μία φορά τη βασική φιλοσοφία πίσω από τις πολυκυριαρχικές δομές: σύμφωνα με αυτή το μοιραζόμενο στοιχείο υπάρχει στη δομή μόνο μία φορά (Barros & Vicente 2010). Για το λόγο αυτό ένα σημαντικό στοιχείο για να διαγνώσουμε μία πολυκυριαρχική δομή είναι το μοιραζόμενο στοιχείο να ερμηνεύεται σε δύο θέσεις, αλλά να προφέρεται μόνο μία φορά. Επίσης, ο διαφορετικός τρόπος κατασκευής των πολυκυριαρχικών δομών αντανακλάται και στη σημασία τους.

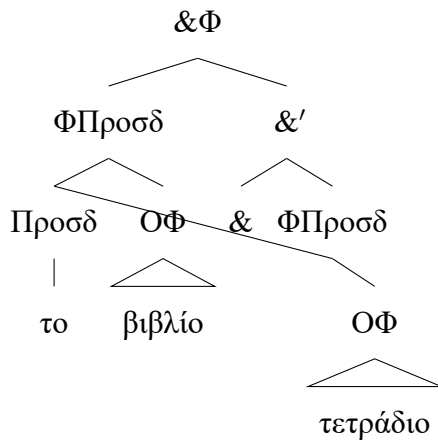
Το πιο σημαντικό επιχείρημα υπέρ της ΠΚ ανάλυσης των Δομών Κοινού Προσδιοριστή στην ελληνική είναι ότι στην περίπτωση της διασπασμένης ερμηνείας ο προσδιοριστής πρέπει να είναι και στα δύο μέλη της παρατακτικής σύνταξης ενώ στη συνδυαστική ερμηνεία έχουμε υποχρεωτικά ένα μόνο προσδιοριστή. Οι διαφορές ανάμεσα στις δύο δομές όμως δεν εξαντλούνται εδώ. Στη δομή (124) το οριστικό άρθρο εμφανίζεται μόνο μία φορά η οριστικότητα όμως και κυρίως η αναφορά του υπάρχει και στη δεύτερη ΦρΠροσδ. Αντιθέτως, η επανάληψη του άρθρου σημαίνει και αυτομάτως διαφοροποίηση ως προς την αναφορά (βλ. δομή (125)).

(124) το_x βιβλίο_x και τετράδιο_x

(125) το_x βιβλίο_x και το_y τετράδιο_y

Έχουμε επομένως μία δομική διαφορά της οποίας το αποτέλεσμα αντανακλάται σε σημασιολογικό επίπεδο. Η ανάλυση που προτείνεται είναι η ακόλουθη:

(126)

Ένα ακόμα επιχείρημα υπέρ της ΠΚ ανάλυσης των ΔΚΠ προέρχεται από το πεδίο της συμφωνίας. Είναι σαφές ότι σε δομές πολυκυριαρχικές δεν προβλέπονται ασυμφωνίες γένους ή αριθμού. Πραγματικά, στην ελληνική στις δομές κοινού προσδιοριστή (127α') έχουμε υποχρεωτικά συμφωνία με ρήμα ενικού αριθμού (Alexiadou 2014: 17) .

(127) α'. Το βιβλίο και τετράδιο που παρήγγειλα ήρθε (*ήρθαν) χτες.

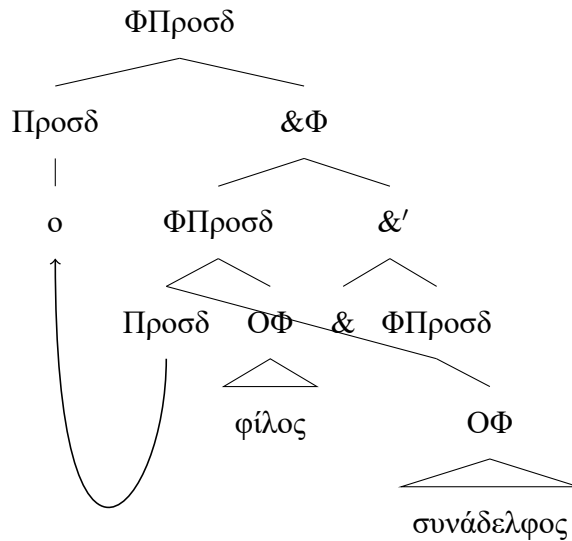
β'. Το βιβλίο και το τετράδιο που παρήγγειλα ήρθαν χτες.

Παραγωγή της δομής

Στην ενότητα αυτή θα προσπαθήσω να δείξω πώς γίνεται η παραγωγή των δομών κοινού προσδιοριστή. Ας πάρουμε τη δομή:

(128) α'. ο φίλος και συνάδελφος (συνδυαστική ερμηνεία)

β'.

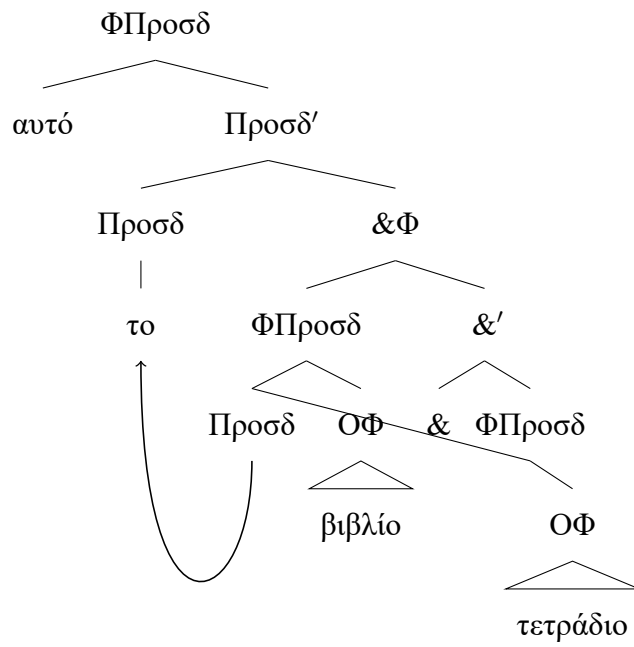
Όπως φαίνεται και από το σχήμα η παραγωγή του (128) είναι εξαιρετικά απλή: ο προσδιοριστής μοιράζεται μεταξύ των δύο ΠροσδΦ και στη συνέχεια υφίσταται γενική (ATB) μετακίνηση προκειμένου η δομή να μπορέσει να γραμμικοποιηθεί. Μία πολύ ενδιαφέρουσα πτυχή αυτής της ανάλυσης, που έχει επισημάνει η Citko (2011), είναι ότι η εκτός ορίων μετακίνηση πυροδοτείται από πολυκυριαρχικές δομές, οι οποίες σε διαφορετική περίπτωση παρουσιάζουν δυσκολίες γραμμικοποίησης. Βέβαια πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχουν και αντίθετες απόψεις, όπως αυτή του De Vries κατά την οποία φαινόμενα μετακίνησης εκτός ορίων συμβαίνουν και σε περιπτώσεις έλλειψης.

Η ανάλυση αυτή εξηγεί και τη διαφορά ανάμεσα σε πιο σύνθετες ΦΠροσδ όπως οι εξής:

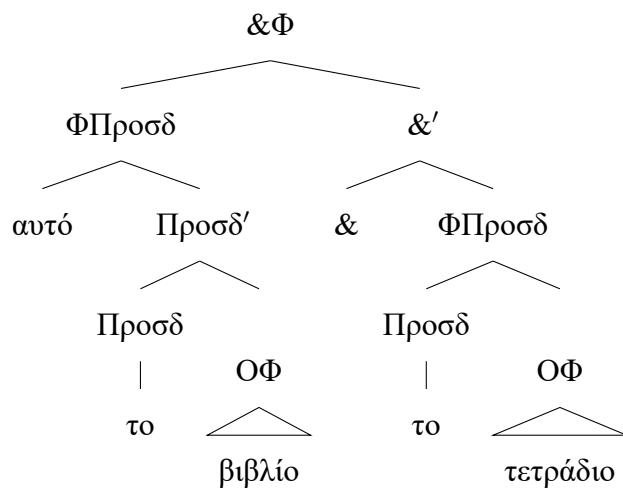
- (129) α'. αυτό το βιβλίο και τετράδιο
β'. αυτό το βιβλίο και το τετράδιο

Όπως φαίνεται και στο σχήμα (130α'), το αυτό έχει εμβέλεια πέραν του συμπλεκτικού συνδέσμου στις δομές με συνδυαστική ερμηνεία, διότι επιβάλλεται δομικά στο συστατικό το βιβλίο και τετράδιο.

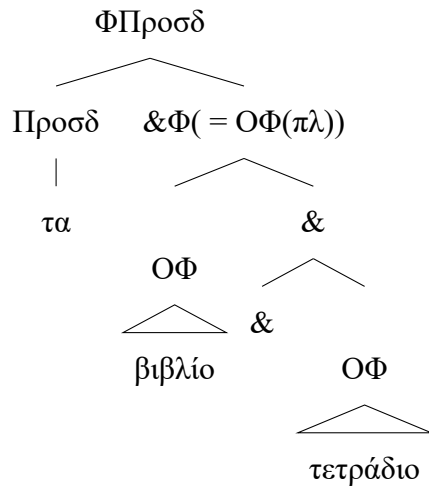
(130) α'.

β'.

(131)

Συμπεράσματα

Επιλογικά, θα λέγαμε ότι οι διαφορές ανάμεσα στις δομές με συνδυαστική ερμηνεία και εκείνες με διασπασμένη ερμηνεία οφείλονται στο διαφορετικό τρόπο κατασκευής τους. Το συμπέρασμα αυτό αποδεικνύει ότι η πολυκυριαρχία ως τρόπος κατασκευής δομών έχει λόγο ύπαρξης, αφού ερμηνεύει επιτυχώς την διαφορετική σημασία και ιδιότητες δύο παρόμοιων δομών που όμως έχουν κατασκευαστεί διαφορετικά.

Βιβλιογραφία

- Abels, K. (2003). *Successive Cyclicity, Anti-Locality and Adposition Stranding*. Διδακτορική Διατριβή, University of Connecticut.
- Abels, K. (2004). Right node raising: Ellipsis or across the board movement? Στο K. Moulton & M. Wolf (επιμ.), *Proceedings of NELS 34*, Amherst, MA: GLSA, 45-59.
- Abbott, B. (1976). Right node raising as a test for constituenthood. *Linguistic Inquiry*, 639–642.
- Androulakis, A. (2001). Clitics and doubling in Greek. Στο M. Georgiafentis, M. P. Kerswill & S. Varlokosta (επιμ.), *Reading Working Papers in Linguistics 5*, 85–111.
- Bachrach, A. & Katzir, R. (2007). Spelling Out QR. Στο E. Puig-Waldmüller (επιμ.), *Proceedings of Sinn und Bedeutung*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, 63–75.
- Bachrach, A. & Katzir, R. (2009). Right node raising and delayed spellout. Στο K. Grohmann (επιμ.), *Interphases: Phase theoretic investigations of linguistic interfaces*. Oxford: Oxford University Press, 283–316.
- Barros, M. & Vicente, L. (2011α). *The eclectic nature of Right Node Raising*. Χειρόγραφο, Rutgers University & University of Potsdam.
- Barros, M. & Vicente, L. (2011β). Right node raising requires both ellipsis and multidomination. *University of Pennsylvania Working Papers in Linguistics 17*(1).
- Barss, A. (2001). Syntactic reconstruction effects. Στο M. Baltin & C. Collins, (επιμ.), *The Handbook of Contemporary Syntactic Theory*. Oxford: Blackwell, 670-696.
- Blevins, J. P. (1990). *Syntactic Complexity*. Διδακτορική Διατριβή, University of Massachusetts, Amherst.

- Boeckx, C. & Piattelli-Palmarini, M. (2005). Language as a natural object—linguistics as a natural science. *The linguistic review* 22(2-4), 447–466.
- Booij, G. E. (1985). *Coordination reduction in complex words: A case for prosodic phonology*, *Advances in Nonlinear Phonology*. Dordrecht: Foris, 143–160.
- Carlson, G. N. (1987). Same and different: Some consequences for syntax and semantics. *Linguistics and Philosophy* 10(4), 531–565.
- Carnie, A. (2013). *Syntax: A generative introduction*. Oxford: Blackwell.
- Chametzky, R. A. (2000). *Phrase structure: From GB to minimalism*. Oxford: Blackwell.
- Chaves, R. P. (2014). On the disunity of right-node raising phenomena: Extraposition, ellipsis, and deletion. *Language* 90(4), 834–886.
- Chomsky, N. (1957). *Syntactic Structures*. The Hague: Mouton.
- Chomsky, N. (1965). *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge MA: MIT Press.
- Chomsky, N. (1970). Remarks on nominalization. Στο R. Jacobs & P. Rosenbaum (επιμ.), *Readings in English Transformational Grammar*. Waltham: Ginn, 184–221.
- Chomsky, N. (1981). *Lectures on government and binding*. Dordrecht: Foris.
- Chomsky, N. (1995). *The minimalist program*. Cambridge MA: MIT Press.
- Chomsky, N. (2005). Three factors in language design. *Linguistic Inquiry* 36(1), 1–22.
- Čitko, B. (2000). *Parallel merge and the syntax of free relatives*. Διδακτορική Διατριβή, State University of New York, Stony Brook.
- Čitko, B. (2003). ATB wh-questions and the nature of merge. Στο *Proceedings of NELS 33*, Amherst, MA: GLSA, 87–102.
- Čitko, B. (2005). On the nature of merge: External merge, internal merge, and parallel merge. *Linguistic Inquiry* 36(4), 475–496.
- Čitko, B. (2006). Determiner sharing from a crosslinguistic perspective. *Linguistic variation*

yearbook 6(1), 73–96.

- Čitko, B. (2011α). Multidominance. Στο C. Boeckx (επιμ.), *Oxford Handbook of linguistic minimalism*. Oxford: Oxford University Press, 119–142.
- Čitko, B. (2011β). *Symmetry in syntax: Merge, move and labels*. Cambridge MA: Cambridge University Press.
- Čitko, B. (2013). The puzzles of wh-questions with coordinated wh-pronouns. Στο Theresa Biberauer and Ian Roberts (επιμ.), *Challenges to linearization*. Berlin/New York: Mouton de Gruyter, 295–329.
- Čitko, B. (2014, 21 Νοεμβρίου). The 2nd hilbert question: Barbara Čitko on diagnostics for multidominance [Faculty of Language]. Ανακτήθηκε από: <http://facultyoflanguage.blogspot.gr/2014/11/the-2nd-hilbert-question-barbara-citko.html>.
- Čitko, B. (2017). Right Node Raising. Στο: M. Everaert & H. van Riemsdijk (επιμ.), *The Wiley Blackwell Companion to Syntax*, (2η εκδ.). 1–33. doi: 10.1002/9781118358733
- Čitko, B. & Gračanin-Yuksek, M. (2013). Towards a new typology of coordinated wh-questions. *Journal of Linguistics* 49(01), 1–32.
- Coppock, E. (2001). Gapping: In defense of deletion. Στο *Proceedings of the Chicago Linguistics Society* 37, 133–148.
- Dotlačil, J. (2012). Binominal each as an anaphoric determiner: Compositional analysis. Στο *Sinn und Bedeutung* 16, 211-224.
- Fiengo, R. & May, R. (1994). *Indices and identity*. Cambridge MA: MIT press.
- Fiengo, R. W. (1974). *Semantic conditions of surface structure*. Διδακτορική διατριβή, MIT.
- Fujita, K. & Boeckx, C. A. (2016). *Advances in Bilingualism: The Human Language Faculty and Its Biological Basis*. London: Routledge.
- Giannakidou, A. & Merchant, J. (1998). Reverse sluicing in english and greek. *Linguistic review* 15(2-3), 233–256.

- Goodall, G. (1987). *Parallel structures in syntax*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gračanin Yuksek, M. (2007). *About sharing*. Διδακτορική Διατριβή, MIT.
- Grosz, P. G. (2015). Movement and agreement in right-node-raising constructions. *Syntax* 18(1), 1–38.
- Ha, S. (2008). Contrastive focus: Licensor for right node raising. Στο Emily Elfner & Martin Walkow (επιμ.), *Proceedings of NELS 37*, Amherst, MA: GLSA, University of Massachusetts, 247-260.
- Hamm, F. & Kepser, S. (2008). *Logics for linguistic structures*. Berlin/New York: Mouton de Gruyter.
- Hartmann, K. (2000). *Right node raising and gapping: Interface conditions on prosodic deletion*. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Heringa, H. (2012). A multidominance approach to appositional constructions. *Lingua* 122(6), 554–581.
- Hiraiwa, K. & Bodomo, A. (2008). Object-sharing as symmetric sharing: Predicate clefting and serial verbs in Dàgáàrè. *Natural Language & Linguistic Theory* 26(4), 795–832.
- Hornstein, N., Nunes, J., & Grohmann, K. K. (2005). *Understanding minimalism*. Cambridge MA: Cambridge University Press.
- Hudson, R. A. (1976). Conjunction reduction, gapping, and right-node raising. *Language*, 535–562.
- Hurley, P. (2014). *A concise introduction to logic*. Boston: Cengage Learning.
- Jackendoff, R. (1977). *X syntax: A study of phrase structure*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Jacobson, P. (1999). Towards a variable-free semantics. *Linguistics and philosophy* 22(2), 117–185.
- Jenkins, L. (2000). *Biolinguistics: Exploring the Biology of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Johnson, K. (2000). Few Dogs Eat Whiskas or Cats Alpo. Στο K. Kusumoto & E. Villalta (επιμ.), *University of Massachusetts Occasional Papers in Linguistics 23: Issues in Semantics*. Amherst, MA.: GLSA, 59–82.
- Johnson, K. (2007). LCA+Alignment=RNR. Paper presented at *Workshop on Coordination, Subordination and Ellipsis*, University of Tübingen, June 2007. Διαθέσιμο στο: <http://people.umass.edu/kbj/homepage/Content/tuebingen.pdf>.
- Karttunen, L. & Kay, M. (1985). Structure sharing with binary trees. Στο *Proceedings of the 23rd annual meeting on Association for Computational Linguistics*, Association for Computational Linguistics, 133–136.
- Kasai, H. (2007). *Multiple Dominance in Syntax*. Διδακτορική Διατριβή, Harvard University.
- Kasai, H. (2010). Parasitic gaps under multiple dominance. *English Linguistics* 27(2), 235-269.
- Kasai, H. (2014). Coordinated wh-questions. *Florida Linguistics Papers* 1(1), Ανακτήθηκε από: <http://journals.fcla.edu/floridalinguisticspapers/article/view/83583/80393>.
- Kayne, R. S. (1981). Unambiguous Paths. Στο R. May & J. Koster (επιμ.), *Levels of syntactic representation*. Dordrecht: Kluwer, 143–183.
- Kayne, R. S. (1994). *The Antisymmetry of Syntax*. Cambridge MA: MIT Press.
- Kelley, D. (2014). *The Art of Reasoning: An Introduction to Logic and Critical Thinking*. New York, London: W.W. Norton & Company.
- Kentner, G., Féry, C., & Alter, K. (2008). Prosody in speech production and perception: The case of Right Node Raising in English. *The discourse potential of underspecified structures*, 207-226.
- Klima, E. (1964). Negation in English. Στο J.A. Fodor & J. J. Katz (επιμ.), *The Structure of Language: Readings in the Philosophy of Language*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Kluck, M. (2007). The perspective of external remerge on right node raising. *Proceedings of CamLing*, 130-137.
- Kluck, M. & De Vries, M. (2013). Cumulative rightward processes. Στο H. Walker, M. Sailer

- & G. Webelhuth (επιμ.), *Rightward movement in a comparative perspective*. Amsterdam: John Benjamins Publishers, 281–317.
- Kluck, M. & Zwart, J.-W. (2009). Good neighbors or far friends. matching and proximity effects in Dutch Right Node Raising. *Groninger Arbeiten zur germanistischen Linguistik* 48, 115-158.
- Kracht, M. (2003). *The mathematics of language*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Langacker R. W. (1969). Pronominalization and the chain of command. Στο D. Reibel & S. Schane (επιμ.), *Modern Studies in English*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 160-186.
- Larson, B. (2009). Ellipsis does, but right-node raising doesn't, involve deletion. Στο *Generative Linguistics in the Old World (GLOW)* 32, Université de Nantes, Nantes, France GLOW.
- Larson, B. (2011α). A critical investigation of multidominance and its repercussions. Στο *Parallel Domains: A workshop in honor of Jean-Roger Vergnaud*, Los Angeles, CA.
- Larson, B. (2011β). *A sparse approach to right-node raising*. Χειρόγραφο, University of Maryland, College Park, MD.
- Larson, B. (2012). A Dilemma with Accounts of Right Node Raising. *Linguistic Inquiry* 43, 143–150.
- Larson, R. (1988). On the double object construction. *Linguistic Inquiry* 19, 335-392.
- Levine, R. D. (1985). Right node (non-)raising. *Linguistic Inquiry* 16(3), 492-497.
- Martin, R. A., Michaels, D., & Uriagereka, J. (2000). *Step by step: Essays on minimalist syntax in honor of Howard Lasnik*. Cambridge MA: MIT Press.
- McCawley, J. D. (1982). Parentheticals and discontinuous constituent structure. *Linguistic Inquiry* 13(1), 91–106.
- McCawley, J. D. (1988). The comparative conditional construction in English, German, and Chinese. Στο *Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society* 14, 176-187.
- Merchant, J. (2001). *The syntax of silence: Sluicing, islands, and the theory of ellipsis*. Oxford: Oxford University Press.

- Merchant, J. (2013). Diagnosing ellipsis. Στο L. Cheng & N. Corver (επιμ.), *Diagnosing syntax*. Oxford: Oxford University Press, 537–542.
- Merchant, J. (2014). Gender mismatches under nominal ellipsis. *Lingua* 151, 9–32.
- Philippaki-Warbuton, I. (1987). The Theory of Empty Categories and the Pro-Drop Parameter in Modern Greek. *Journal of Linguistics* 23(2). 289-318.
- Philippaki-Warbuton, I. & V. Spyropoulos (1999). On the boundaries of inflection and syntax: Greek pronominal clitics and particles, Στο: G. Booij & J van Marle (επιμ.), *The Yearbook of Morphology 1998*. Dordrecht: Kluwer, 45–72.
- Philippaki-Warbuton, I., S. Varlokosta, M. Georgiafentis & G. Kotzoglou (2004). Moving from theta-positions: Pronominal clitic doubling in Greek, *Lingua* 114, 963–989.
- Phillips, C. (1996). *Order and structure*. Διδακτορική Διατριβή, MIT.
- Postal, P. M. (1974α). On certain ambiguities. *Linguistic Inquiry* 5(3), 367–424.
- Postal, P. M. (1974β). *On raising*. Cambridge MA: MIT Press.
- Radford, A. (1988). *Transformational grammar: A first course*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Revithiadou, A. & V. Spyropoulos (2008). Greek object clitic pronouns: A typological survey of their grammatical properties. *STUF* 61, 39-53.
- Ross, J. R. (1967). *Constraints on variables in syntax*. Διδακτορική Διατριβή, MIT.
- Ross, J. R. (1969). Guess who? Στο R. Binnick, A. Davison, G. Green & J. Morgan (επιμ.), *Papers from the Fifth Regional Meeting of the Chicago Linguistic Society*, April 18–19, 1969. Department of Linguistics, University of Chicago, 252–86.
- Ρούσσου, Α. (2015). Συντακτικές κατηγορίες. Στο Α. Ρούσσου (2015). *Σύνταξη*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Κεφ. 2. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/583>.
- Russell, B. (1985). Logical Atomism. Στο D. F. Pears (επιμ.), *The Philosophy of Logical Atomism*. Lasalle: Open Court, 157-181.

- Sabbagh, J. (2007). Ordering and linearizing rightward movement. *Natural Language & Linguistic Theory* 25(2), 349–401 . Safir, K. (1999). Vehicle change and reconstruction in \bar{a} -chains. *Linguistic Inquiry* 30(4), 587–620.
- Safir, K. J. (2004). *The syntax of (in) dependence* (Vol. 44). Cambridge, MA: MIT Press.
- Safir, K., & Stowell, T. (1988). Binominal each. Στο *Proceedings of NELS 18*, Amherst, MA: GLSA, 426-450.
- Sampson, G. (1975). The single mother condition. *Journal of Linguistics* 11(01), 1–11.
- Selkirk, Elisabeth. (2002). Contrastive FOCUS vs. presentational focus: Prosodic Evidence from Right Node Raising in English. Στο B. Bel & I. Marlin (επιμ.), *Speech Prosody 2002: Proceedings of the First International Speech Prosody Conference*. Aix-en-Provence: Laboratoire Parole et Langage, 643–646.
- Sinopoulou, O. (2007). Wh & wh-questions in greek: Monoclausal or biclausal? *Linguistic Analysis* 37(1-2).
- Sportiche, D. (2006). Reconstruction, binding, and scope. Στο M. Everaert & H. van Riemsdijk (επιμ.), *The Blackwell Companion to Syntax*. London: Blackwell, 4 ,35-93.
- Svenonius, P. (2005). Extending the extension condition to discontinuous idioms. *Linguistic Variation Yearbook* 5(1), 227-263.
- Uriagereka, J. (2000). *Rhyme and reason: An introduction to minimalist syntax*. Cambridge MA: MIT Press.
- van Riemsdijk, H. (1998). *Trees and Scions – Science and Trees*. Χειρόγραφο, Fest-Web-Page for Noam Chomsky, Ανακτήθηκε από: <http://henk.villasalmi.it/pub/1998%20Trees%20and%20Scions,%20Science%20and%20Trees.PDF>.
- van Riemsdijk, H. (2000). Free Relatives Inside Out: Transparent Free Relatives as Grafts. Στο B. Rozwadowska (επιμ.), *PASE Papers in Language Studies—Proceedings of the 8th Annual Conference of the Polish Association for the Study of English*. Wrocław: University of Wrocław, 223-233.
- van Riemsdijk, H. (2006α). Free Relatives. Στο M. Everaert & H. van Riemsdijk (επιμ.), *The*

- Blackwell Companion to Syntax*. London: Blackwell, 338-382.
- van Riemsdijk, H. (2006β). Grafts follow from merge. *Phases of interpretation* 91, 17-44.
- de Vries, M. (2005α). Coordination and syntactic hierarchy. *Studia Linguistica* 59(1), 83-105.
- de Vries, M. (2005β). Merge: Properties and boundary conditions. *Linguistics in the Netherlands* 22(1), 219–230.
- de Vries, M. (2009). On multidominance and linearization. *Biolinguistics* 3(4), 344–403.
- de Vries, M. (2012). Unconventional mergers. Στο M. Uribe-Etxebarria, & V. Valmala (επιμ.), *Ways of structure building*. Oxford: Oxford University Press, 143-166
- de Vries, M. (2013). Multidominance and locality. *Lingua* 134, 149–169.
- de Vries, Mark (υπό εκδ.): Across-the-Board Phenomena. Στο: M. Everaert & H. van Riemsdijk (επιμ.), *Blackwell Companion to Syntax*, (2η εκδ.), Oxford: Blackwell.
- Wall, R. (1972). *Introduction to Mathematical Linguistics*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Wexler, K. & P. Culicover (1980). *Formal Principles of Language Acquisition*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Wilder, C. (1994). Coordination, ATB and ellipsis. *Groninger Arbeiten zur Germanistischen Linguistik* 37, 291–331.
- Wilder, C. (1997). Some properties of ellipsis in coordination. Στο A. Alexiadou & T. Hall (επιμ.), *Studies on Universal Grammar and Typological Variation*. Amsterdam: John Benjamins, 59-107.
- Wilder, Chris (1999). Right Node Raising and the LCA. Στο S. Bird, A. Carnie, J. Haugen and P. Norquest (επιμ.), *Proceedings of WCCFL* 18, Somerville, MA: Cascadilla Press, 586-598.
- Williams, E. (1978). Across-the-board rule application. *Linguistic Inquiry* 9(1), 31-43.
- Yatabe, S. 2003. A linearization-based theory of summative agreement in Peripheral-Node Raising constructions. Στο J.- B. Kim and S. Wechsler (επιμ.), *Proceedings of the 9th International Conference on HPSG*. Stanford: CSLI Publications, 391–413.